

ÎNDRUMĂTOR PENTRU BUNE PRACTICI ÎN EDUCAȚIE

NR. 2 / 2024, ALBA IULIA
ISSN 3061 – 2934 ISSN-L 3061 - 2934

COORDONATOR:
ADRIAN SIMION

ÎNDRUMĂTOR PENTRU BUNE PRACTICI ÎN EDUCAȚIE

NR. 2 / 2024, ALBA IULIA
EDITURA UNIVERSUL ȘCOLII

Centrul Județean de Excelență Alba
Str. Gabriel Bethlen 7,
Loc. Alba Iulia
Jud. Alba
Cod poștal 510009
Email: cje@isjalbaro

ISSN 3061 – 2934 ISSN-L 3061 - 2934

■ *„Îndrumător pentru bune practici în educație”* este o publicație a Centrului Județean de Excelență Alba. Reproducerea integrală sau parțială a textelor din prezenta publicație, prin orice mijloace, fără acordul autorilor și al editurii este interzisă. Întreaga responsabilitate privind conținutul materialelor cuprinse în această revistă aparține autorilor.

ÎN LOC DE PREFAȚĂ

PROF. ADRIAN SIMION,
CENTRUL JUDEȚEAN DE EXCELENȚĂ ALBA

„Îndrumător pentru bune practici în educație” apar în acest an sub forma celui de-al doilea număr. Volum de față reunește materiale realizate de elevi și / sau de profesori în cadrul a două proiecte pe care Centrul Județean de Excelență Alba le-a desfășurat în anul școlar 2023 – 2024: *Concurs regional interdisciplinar „Arc peste timp - bicentenarul nașterii lui Avram Iancu”* și *Concurs județean „ Fascinația sportului - sportul și stilul de viață sănătos”*. Primul a fost cuprins în CALENDARUL PROIECTELOR DE EDUCAȚIE EXTRAȘCOLARĂ REGIONALE ȘI INTERJUDEȚENE - ANUL ȘCOLAR 2023-2024, pag. 1, nr. 13, iar cel de al doilea a apărut în CALENDARUL ACTIVITĂȚILOR EDUCATIVE JUDEȚENE AI ISJ ALBA pentru anul școlar 2023 – 2024, pag. 2, nr. 13. Ca urmare, ambele s-au bucurat de interes sporit din partea participanților, mai ales că elevii care s-au clasat pe podium, la abele concursuri, au primit și premii din partea organizatorului.

Proiectul educațional „Arc peste timp – Bicentenarul nașterii lui Avram Iancu” s-a înscris în seria manifestărilor dedicate marcării a 200 de ani de la nașterea revoluționarului pașoptist Avram Iancu, liderul revoluției române din Transilvania. Anul 2024 a fost desemnat prin lege „Anul Avram Iancu”, în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 651 din 17 iulie 2023 fiind publicată Legea nr. 223/2023 pentru instituirea anului 2024 ca „Anul Avram Iancu”. Conform legii, în acest an pot fi organizate evenimente culturale, artistice sau educaționale dedicate celebrării vieții și activității lui Avram Iancu. Proiectul „Arc peste timp – Bicentenarul nașterii lui Avram Iancu” s-a vrut a fi și o alternativă la nevoia de formare continuă a cadrelor didactice, prin modele de bună practică în ceea ce privește cercetarea istoriei naționale și locale și a activității personalităților care au fost implicate în revoluția română de la 1848 – 1849. Fiind vorba de un concurs regional, Centrul Județean de Excelență Alba a realizat parteneriate cu 20 de unități de învățământ preuniversitar din țară, acestea provenind din 8 județe și 14 localități. În cadrul proiectului au participat 19 cadre didactice din învățământul preuniversitar, cu echipaje de elevi în concurs și / sau cu lucrări de cercetare, iar cei 30 de elevi participanți au fost implicați într-un concurs cu două secțiuni, legat de tematica proiectului: o secțiune de eseuri și întrebări pentru elevii de liceu și o secțiune de desene, colaje, fotografii și afișe pentru elevii de gimnaziu. La ambele secțiuni, elevii participanți au primit diplome de participare, mențiuni și premii. La începutul lunii iunie 2024, la Colegiul Economic „Dionisie Pop Marțian” Alba Iulia, a avut loc etapa finală a concursului destinat elevilor de liceu, activitate care s-a bucurat de prezența inspectorului de specialitate pentru disciplina istorie din cadrul ISJ Alba, prof. Ștefan Teompa. Au fost implicate 5 echipe de câte doi elevi provenind de la următoarele unități de învățământ: Colegiul Național „Ștefan cel Mare” Suceava, Colegiul Național „Avram Iancu” Câmpeni, Colegiul Național Militar „Mihai Viteazul” Alba Iulia, Colegiul Economic „Dionisie Pop Marțian” Alba Iulia și Centrul Județean de Excelență Alba, aceasta fiind, de altfel, ierahia finală.

În ceea ce privește proiectul „Fascinația sportului – sportul și stilul de viață sănătos”, acesta a fost un proiect – concurs aflat la a doua ediție, în care organizatorul, Centrul Județean de Excelență Alba, a avut ca parteneri Inspectoratul Școlar Județean Alba și Liceul cu Program Sportiv Alba Iulia. Pornind de la vechiul dicton „Mens sana in corpore sano”, proiectul – concurs „Fascinația sportului – Sportul și stilul de viață sănătos” a fost lansat pentru a răspunde unei nevoi importante pe care o au elevii: aceea de a-și dezvolta educația pentru sănătate. Într-o societate în care fumatul, consumul de droguri, sau alte obiceiuri nocive sunt tot mai răspândite în rândul elevilor, un astfel de proiect educațional și-a propus să contribuie la creșterea gradului

de implicare a tinerilor în comunitățile din care provin, prin transmiterea informațiilor despre importanța sportului și a unui stil de viață sănătos, contribuind în mod real la binele fiecăruia și la binele comunității. Elevii au trecut prin două etape de concurs, prima constând în realizarea unui referat științific pe tema concursului, iar cea de a doua într-o competiție deschisă cu întrebări din domeniul sportului și biologiei. În faza finală a concursului au ajuns echipe de câte 2 elevi provenind de la 7 de unități de învățământ, din 3 județe. Este vorba de: Centrul Județean de Excelență Alba, Liceul cu Program Sportiv Alba Iulia, Colegiul Național „Horea, Cloșca și Crișan” Alba Iulia, Colegiul Economic „Dionisie Pop Marțian” Alba Iulia, Colegiul Tehnic „Apulum” Alba Iulia, Colegiul Național „Gheorghe Șincai” Cluj Napoca, Colegiul Agricol „Traian Săvulescu” Târgu Mureș. Conform punctajelor finale, primele trei locuri au fost obținute de echipajele de la: Colegiul Național „Gheorghe Șincai” Cluj Napoca (locul I), Centrul Județean de Excelență Alba (locul II), Liceul cu Program Sportiv Alba Iulia (locul III). Echipajul de la Colegiul Național „Horea, Cloșca și Crișan” Alba Iulia a obținut mențiune, iar ceilalți elevi au primit diplome de participare.

Le adresăm felicitări elevilor, dar și profesorilor coordonatori, și pe toți îi așteptăm să participe și la alte concursuri, pe care Centrul Județean de Excelență Alba le va mai organiza.

**PROIECT NAȚIONAL „ARC PESTE TIMP –
BICENTENARUL NAȘTERII LUI AVRAM IANCU”:
SECȚIUNEA „SIMPOZION NAȚIONAL PENTRU
CADRELE DIDACTICE”**

AVRAM IANCU ÎN CADRUL ADUNĂRILOR POPULARE

PROF. DĂESCU NICOLETA,
COLEGIUL TEHNIC „APULUM” ALBA IULIA

Avram Iancu, conducătorul revoluției românilor din Transilvania s-a născut la Vidra de Sus în anul 1824, într-o familie de moți înstăriți. Prin participarea și contribuția adusă în cadrul adunărilor populare, Avram Iancu a susținut lupta de emancipare națională și socială a românilor transilvăneni.

Astfel, Craiul Munților s-a remarcat cu prilejul organizării primei adunări a românilor la Blaj, în aprilie 1848. La 1 aprilie 1848, Iancu, împreună cu alți tineri români, printre care-i amintim pe Alexandru Papiu-Ilarian, Samuil Poruțiu, Ioan Buteanu și Florian Micaș, a sosit la Blaj, unde a participat la consfătuirea politică a reprezentanților revoluționarilor români din Cluj, Tg. Mureș, Munții Apuseni etc. De la Blaj, Avram Iancu a plecat la moșii săi, unde a ajuns în dimineața zilei de 6 aprilie la Câmpeni și a luat parte la adunarea celor 500 de țărani împreună cu Ioan Buteanu, Simion Balint, Teodor Teoc, Nicolae Corcheș. Avram Iancu a adus lămuririle necesare, care au fost stabilite în urma consfătuirilor de la Blaj. În următoarele zile, Avram Iancu a cutreierat satele și a luat parte la întrunirile convocate de Simion Balint și Ioan Buteanu. Iancu a contribuit la aceste adunări prin informațiile aduse de la Blaj, iar Buteanu prin cele aduse de la Cluj. Cu ocazia acestor întruniri, Avram Iancu a câștigat atât încrederea cât și dragostea oamenilor. După cum va scrie Silviu Dragomir, „Nici unul dintre conducătorii românilor din Transilvania nu s-a identificat atât de desăvârșit cu interesele maselor populare ca acest fiu de moț, a cărui sinceritate o vor dovedi-o nu numai vorbele pline de înțelegere și căldură pentru suferințele celor obijduiți, ci în mai mare măsură lupta ce o va da pentru ei și alături de ei.”¹

Cu toate piedicile puse de autoritățile maghiare, într-o atmosferă încărcată a avut loc pe 30 aprilie 1948, adunarea din Duminica Tomii, de la Blaj. Adunarea s-a ținut fără autorizația guvernului și prin înfruntarea de către țărani participanți a unui „imens păienjeniș de opreliști puse de autorități”.² Avram Iancu a participat, alături de Ioan Buteanu, în fruntea a 2.000 de moți, fiind primit cu entuziasm de românii prezenți la adunare. Scena emoționantă este descrisă de Barițiu astfel: „Au sosit și Iancu și Buteanu, venind la adunare cu muntenii. Purta (Iancu) un cojoc albastru, cu blană de miel pe margini. O simplă pălărie neagră cu pene de cocoș pe ea. Prezența lui dă adunării măreția de sărbătoare și de luptă. Cei care știau prețul galbenilor ce se puseră pe capul lui și armata trimisă la Vidra după el aruncau cu sumanele și pălăriile în sus, strigând și cântând. De acum Iancu nu era numai al moșilor. Era al întregului popor răsculat din Transilvania.”³ Iancu s-a adresat poporului de pe terasa catedralei, discursul său a fost destul de

¹ Silviu Dragomir, *Avram Iancu*, București, 1968, p.45.

² M. Badea, Gh. I. Bodea, *Avram Iancu în conștiința poporului român*, Cluj-Napoca, 1976, p.37.

³ George Barițiu, Avram Iancu, în „Transilvania”, V, 1872, nr.22, 15 noiembrie.

moderat, el îndemnându-i pe români să își îndeplinească obligațiile de iobagi cu punctualitate până când Dieta Transilvaniei (for legislativ echivalent parlamentului modern) urma să decidă ameliorarea situației țăranilor. Dacă în privința revendicărilor sociale promovate de programul revoluției a fost mai rezervat, Iancu a avut o atitudine deosebit de fermă față de drepturile politice ale românilor. Lozinca sub care Iancu a mobilizat oamenii era „*Voi sunteți poporul!*”⁴

La 1 mai, moții în frunte cu Avram Iancu, s-au întors acasă, în munți, unde, înconjurat de întreg tineretul, îndeamnă poporul să se pregătească pentru marea adunare de la Blaj. În perioada premergătoare adunării, Avram Iancu se remarcă și cu ocazia întrunirii de la Vidra de Sus când șpanul Lazăr este trimis de autoritățile maghiare pentru a-i îndemna pe moți să-și îndeplinească sarcinile. La finalul întrunirii el a adăugat: „Românii nu vor cerși libertatea de la unguri, ei sunt destul de tari ca să și-o stoarcă prin luptă.”⁵

În condițiile în care în Munții Apuseni s-a proclamat starea de asediu, Avram Iancu pornește în fruntea a 10 000 de moți spre Câmpia Libertății pentru a participa la cea de-a doua adunare de la Blaj. Conducătorul moților se bucură de o deosebită popularitate, întâmpinat cu entuziasm, Avram Iancu s-a urcat la tribună, a scos un pistol de la brâu și a rostit emoționantele cuvinte: „Pretențiile noastre sunt sfinte, precât de sfântă e dreptatea. Noi suntem gata a le apăra cu orice preț”. Apoi a slobozit un foc de armă și a coborât de la tribună în aplauzele mulțimii, care a început să cânte versurile, care vor deveni un cunoscutmarș popular: „Astăzi cu bucurie/Românilor veniți/ Pe Iancu în câmpie/ Cu toți să-l însoțiți”. Tot cu prilejul acestei adunări Avram Iancu se adresa participanților spunând: „Uitați-vă pe câmp, românilor suntem mulți ca cucuruzul brazilor, suntem mulți și tari” .El ia parte la toate discuțiile și supraveghează timp de trei zile menținerea ordinii în rândul maselor țărănești. Iancu nu se adresează cărturarilor din adunare, el se adresează poporului, oamenilor asupriți de iobăgie. El le explică țăranilor, prezentând pe înțelesul lor noțiuni politice din discursurile rostite de fruntașii națiunii române din Transilvania. Dintre cei care l-au ascultat vorbind pe Câmpia Libertății îi amintim pe George Barițiu și Alecu Russo. George Barițiu avea să spună că „Iancu nu era orator în sensul modern și ori de câte ori lua cuvântul, era peste putință să nu răpească cu sine pe ascultători”⁶, iar revoluționarul moldovean, Alecu Russo, a remarcat „frază simplă, explicită, înțeleasă de popor, caldă și pătrunzătoare a cuvântărilor sale”⁷

Meritele lui Avram Iancu de om politic, de conducător ascultat și urmat de mulțime a făcut ca la adunarea de la Blaj să fie ales să facă parte din Comitetul Național, organ creat pentru a supraveghea îndeplinirea programului politic în raport cu guvernul țării și cu celelalte naționalități conlocuitoare.

În vara anului 1848, în condițiile în care cererile românilor formulate cu ocazia adunării naționale de la Blaj din 3/15 mai nu au fost acceptate nici de Dieta Transilvaniei, nici de împărat, poziția românilor s-a radicalizat. Avram Iancu se pronunța cu multă fermitate: „Cereți vârtos să se șteargă iobăgia, pentru că, lucrând pe nimica de vreo zece sute de ani în brazdele domnilor, ați plătit și de o sută de ori pământul care vă dădea hrana vieții de pe o zi pe alta, cu atât mai mult că l-ați plătit degeaba, pentru că acela a fost al vostru și pentru el s-a vărsat sângele strămoșilor voștri... Să caute de aceea cu toții a se uni cu poporul, declarând fără sfială ungarilor că nu se

⁴ Florian Dudaș, *Avram Iancu, eroul românilor*, Editura Junimea, Oradea, 1993, p.7.

⁵ Silviu Dragomir, *Avram Iancu*, Editura Științifică, București, 1968, p.54.

⁶ George Barițiu, *Avram Iancu*, în „Transilvania”, V, 1872, nr.22, 15 noiembrie

⁷ Alecu Russo, *Scrisori*, publicate de Petru V. Haneș, București, 1908, p.80.

odihnesc până ce nu se va recunoaște prin lege națiunea română și până ce nu va fi reprezentată în dietă, pentru a putea judeca în ce chip și cu ce condiții să se unească cu Țara Ungurească”.

La 21 septembrie 1848, Avram Iancu, în fruntea a 6.000 de moți înarmați, a participat la a treia Adunare Națională de la Blaj. Dacă până atunci liderii politici români s-au remarcat prin declarații politice și tratative cu ungurii și austriecii, în septembrie, la Blaj, atmosfera era prea încărcată pentru a se asculta îndemnuri și discursuri în spiritul diplomației și negocierilor. Comisarul maghiar Vay a încercat să îi determine pe țăranii români să plece acasă și să renunțe la revendicări, iar pe fruntașii români, printre care și Avram Iancu, să îi mituiască pentru a-i trimite pe țăranii acasă. Atât Iancu, cât și ceilalți fruntași, l-au refuzat pe comisar.⁸ Românii au cerut încetarea persecuțiilor împotriva lor, ridicarea stării de asediu și reintroducerea ordinii prin intermediul legii, nu al forței.⁹ De asemenea, românii nu au recunoscut unirea Transilvaniei cu Ungaria, făcută, împotriva voinței lor declarate, de către guvernul maghiar de la Cluj, și au solicitat să se înființeze gărzii naționale românești, înarmate de către armata austriacă așa cum aceasta le-a înarmat pe cele maghiare, constituite deja de multă vreme. Avram Iancu s-a aflat printre semnatarii procesului-verbal al adunării, care în final a proclamat „*constituțiunea împărătească austriacă*”, deci opunerea și mai dură față de revoluția ungară și revenirea la situația dinaintea de 25 aprilie 1848. Avram Iancu, a avut o contribuție semnificativă, în septembrie 1848, cu ocazia celei de-a treia adunări de la Blaj, la adoptarea unui nou program revoluționar. Totodată la inițiativa lui Avram Iancu, românii s-au constituit în 15 legiuni comandate de un prefect care au început lupta împotriva maghiarilor.

Legătura cu moșii și cu munții Apuseni scoate în evidență cele două mari virtuți ale lui Avram Iancu, de conducător și strateg militar dar și de orator. În ambele cazuri Avram Iancu este „tribun al poporului”.

BIBLIOGRAFIE:

1. Badea, M., Bodea, Gh. I, *Avram Iancu în conștiința poporului român*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1976.
2. Dragomir, Silviu, *Avram Iancu*, București, Editura Științifică, 1968.
3. Dudaș, Florian, *Avram Iancu, eroul românilor*, Oradea, Editura Junimea, 1993.
4. Idem, *Avram Iancu în tradiția românilor*, Editura de Vest, Timișoara, 1998.
5. Sterca-Șuluțiu, Alexandru, *Biografia lui Avram Iancu*, Editura tip. Archidiecezane, 1897.

⁸ Silviu Dragomir, *Avram Iancu*, București, 1968, pp.82-83.

⁹ *Ibidem*, p.86.

MUNȚII APUSENI - LOC TRADIȚIONAL DE IZBUCNIRE ȘI DESFĂȘURARE A MAI TUTUROR MIȘCĂRILOR ȚĂRĂNEȘTI

PROF. BARBU IOAN DANIEL,
COLEGIUL NAȚIONAL „HOREA, CLOȘCA ȘI CRIȘAN” ALBA IULIA

Depășirea rezistenței opusă de diferite pături sociale din Transilvania extensiunii Imperiului Habsburgic și consolidarea regimului austriac în teritoriul intracarpatic după Pacea de la Satu Mare (1711) n-au putut înlătura dificultățile cu care o noua administrație se confrunta în regiuni recent cucerite. Acestea erau aici cu mult mai mari decât în alte părți și derivau din anacronismul unei legislații de esență medievală instituită în secolele anterioare, din practicile nobilimii maghiare conservatoare în cel mai înalt grad, din abuzurile săvârșite de aceasta în cuprinsul propriilor domenii feudale. Nobilimea forma în Transilvania, potrivit unei statistici din 1767, ca urmare a păstririi vechilor privilegii și cumpărării de titluri nobiliare vândute cu generozitate interesată bănește de Curtea din Viena, 6,7% din totalul populației, fiind cea mai numeroasă nobilime din Europa acelei vremi¹⁰. Cea mai mare parte a țăranimii transilvănene se găsea în stare de servitute, aproape 3/4 din totalul populației Principatului fiind iobagită; iar iobăgimea era alcatuită în cea mai mare parte a ei din români. Aceasta se afla supusă la doi stăpâni, nobilimea maghiară și statul austriac. Reformele preconizate de Curtea Vienei în Principatul Transilvaniei, odată cucerit, priveau și agricultura cu resursele ei, raporturile dintre iobagi și domnii lor de pământ. Reformismul terezian (1740-1780) și apoi cel iozefin (1780-1790) au urmărit fixarea obligațiilor țăranilor iobagi față de stăpânii domeniali pentru ca producătorul direct să poată presta și contribuția față de statul austriac. Astfel, legea urbarială din 1769 (Certa puncta) fixa robota țăranului iobag la 4 zile pe săptămâna cu brațele și la 3 cu vitele, pentru ca jelerilor, categorie țăărăneasă săracă, să li se scadă obligația la 2 zile pe săptămână. Din protestul adresat Curții din Viena de episcopul român greco-catolic de la Blaj, Inochentie Micu, rezulta cu prisosință abuzurile nobilimii în perioada anterioară reglementării urbariale menționate: „Se află și de aceia, care pe supușii săi în 3-4, ba și în toate zilele săptămânii îi silesc la lucru și peste tot timpul cel mai bun de lucru, mai amar îi tratează ca pe niște robi, deși robie aici nu este, că robilor li se dă cel puțin de mâncare, iar iobagilor nu”¹¹. Abuzurile nobilimii continuă însă prin răstălmăcirea reglementării amintite, îngreunând starea iobagului, a gospodăriei lui, la care se adăugau condițiile oneroase în care stăpânii domeniali obligau la prestarea robotei.

În timpul împăratului Iosif al II-lea reformismul austriac, politica socială a Curții din Viena intră într-o nouă fază. După doua călătorii întreprinse în Marele Principat al Transilvaniei (1773, 1783), când s-a convins personal de stările de lucruri intolerabile de aici, împăratul hotărăște introducerea neântârziată a urbariului și extinderea desființării șerbiei și în această provincie a Imperiului¹². Nobilimea maghiară din Principat reacționează prompt împotriva acestor intenții ale împăratului și prin intermediul Cancelariei aulice ungaro-transilvănene se străduiește să demonstreze inutilitatea reformei sociale în Transilvania și Ungaria. Aici, protestează ea, legile fundamentale ale țării (Tripartitum) exclud de la dreptul de proprietate pe nenobili; anularea legării de glie, re acordarea deci a dreptului de liberă strămutare iobagilor ar duce, susține ea, la părăsirea de către iobagi a pământurilor domeniiale. Mai mult, desființarea

¹⁰ *Din istoria Transilvaniei*, I, ediția a-III-a, București, Editura Academiei, 1963, p.237.

¹¹ Traducerea memoriului lui Alexandru Șterca Șuluțiu, *Istoria Horii și a poporului românesc din munții Apuseni și Ardealului în Izvoarele răscoalei lui Horea. Seria B. Izvoare narrative*, vol. II, București, Editura Academiei, 1983, p.371-381.

¹² David Prodan, *Die Aufhebung der Leibeigenschaft in Siebenbürgen in Südost-Forschungen*, XXIX, 1970, p.3-70.

iobagiei ereditare ar permite emigrarea masiva a țăranilor români în Principatele Române, la sud și est de Carpați¹³.

Răscoala lui Horea a izbucnit în toamna anului 1784 datorită agravării raporturilor sociale în Transilvania, creșterii obligațiilor țăranimii iobage față de stăpânii domeniali, pe fondul rezistenței nobilimii conservatoare din Principat față de reformele preconizate de Curtea din Viena¹⁴. Răscoala ca atare s-a declanșat pe fundalul opoziției îndârjite a nobilimii maghiare, refractară oricărei schimbări și măsuri reformiste: nu politica socială a Vienei e cauza ridicării țăărănești din 1784, ci neaplicarea ei ca urmare a refuzului domnilor de pământ retransați în curțile feudale ale căror vechi reguli le apărau cu cerbicie. Gânditorul francez J.-P. Brissot, stăruind asupra cauzelor răscoalei, arată că „regimul feudal, ale cărui caracteristici oribile au fost șterse aproape pe întregul pământ, păstrează aici (în Transilvania) însă toate rigorile sale în acest ținut. Aici se regăsesc acei vechi baroni englezi, acei conți francezi care, așezați în micile lor castele, privesc pe iobagii lor ca pe niște mobile de care dispun după voința lor, și cu a căror libertate, muncă și chiar viață, ei pot să se joace, să o vânda, să o înstrăineze”¹⁵.

O situație specială întâlnim în Munții Apuseni. Aici, după cucerirea habsburgică, regiunea -datorită bogățiilor subsolului- este organizată în domeniu fiscal, depinzând direct de Curtea imperială. Prin sistemul arendării mijloacelor de venituri din Munții Apuseni se ajunge la restrângerea ultimelor libertăți ale locuitorilor moți, prin care ei își procurau de fapt subzistența. Nemulțumirile moților aveau să producă așa numitul „tumult” din târgul de primăvara de la Câmpeni din mai 1782, semn prevestitor al răscoalei înseși. În munți, peste domeniul minier, peste aparatul fiscal, se suprapunea autoritatea comitatensă (de Alba) și se săvârșeau, mai ales, abuzurile scăpate oricărui control, ale slujbașilor domeniali și de comitat. Împotriva acestora se întreprind călătoriile la Viena ale deputațiilor motești în fruntea cărora se conturează personalitatea lui Horea, după numele său adevărat Nicula Ursu Vasile, locuitor al comunei Albac. Se cerea insistent intervenția imperială pentru îndreptarea situației, pentru curmarea abuzurilor care apăseau asupra locuitorilor din munți, asupra gospodăriilor acestora, implantate într-un cadru natural de condiție precară.

În teritoriul comitatensă, pe domeniile nobiliare, supușii întrezăresc posibilitatea ieșirii din apăsătoare iobagie prin înscrierea lor ca voluntari în armata imperială. Conscriptia militară hotărâtă de împăratul Iosif al II-lea în ianuarie 1784 a stâmit printre țărani o largă mișcare în vara aceluiași an. Autoritățile intervin pentru liniștirea satelor, dar când din Zarand o grupare țăărănească s-a hotărât să plece spre cetatea Alba Iulia, unde exista o puternică gamizoană militară austriacă, pentru a primi arme și deveni astfel militari, soldați ai împăratului, se produce incidentul de la Curechiu provocat la sfârșitul lunii octombrie 1784 de slujbași nobiliari care încearcă să-i oprească pe țărani cu forța. Este însăși scânteia care declanșează răscoala.

În situația dată, țăranii zărăndeni, iobagi domeniali, conduși de Crișan, originar din Vaca, de lângă Brad, multă vreme într-un regiment de linie din Transilvania, atacă începând din 2 noiembrie 1784 curțile nobiliare din cercul Bradului. Răscoala se extinde cu repeziciune în următoarele cinci zile în tot Zarandul și trece în părțile Hunedoarei, cu care forma acum un singur comitat. Din sat în sat, prin contagiune mentală și acțiuni colective, având ca nucleu permanent o grupare țăărănească originară din Zarand, de pe Criș, răscoala traversează la sud de râul Mureș și cuprinde Hațegul, urcând simultan pe Mureș în sus spre Alba Iulia. Din Zarand, după luarea jurământului primilor căpitani, în hotarul satului Blăjeni, la izvoarele Crișului Alb, în 4 noiembrie 1784 de către însuși Horea, răscoala se extinde deopotrivă înspre nord, cuprinzând

¹³ Eckhart Ferenc, *A Becsi udvar jobbágypolitikája 1761-1790-ig* în *Századok*, 90, 1956, p.110-112.

¹⁴ David Prodan, *Problema iobăgiei*, p. 106-186.

¹⁵ J.P. Brissot, *Seconde lettre d'un défenseur du peuple à l'empereur Joseph II*, Dublin, 1985, p.67-68.

Câmpenii, Abrudul, cucerit după un atac țărănesc. Aici, în triunghiul Câmpeni, Albac, Abrud se stabilește nucleul central al răscoalei, conducerea ei, de unde Horea va dirija cetele țărănești aflate în acțiune¹⁶.

Pentru a înțelege în esență mesajul interior de natură istoriografică, al răscoalei lui Horea, poposim pentru moment asupra fostei teze de doctorat, care aborda dintr-o perspectivă insolită pentru deceniul IV, același fenomen social-național și politic între granițele comitatelor Cluj și Turda. Structurată pe trei mari secțiuni, Acțiunea țăranilor ; Reacțiunea nobilimii și Sancțiunile, volumul este prevăzut și cu o viziune istoriografică asupra problemei, Stadiul cercetărilor și contribuția lucrării de față, cu Anexe și cu un foarte necesar instrument de lucru, Indice de nume și locuri. Caracterul cercetării lui D. Prodan rezultă cât se poate de convingător, nu numai din partea introductivă a lucrării ci și din conținutul ei propriu-zis. Onestitatea și sinceritatea demersului istoriografic, care-l vor caracteriza o viață întreagă pe D. Prodan, răzbat și din următoarele fragmente, lămuritoare sub aspect metodologic și în ceea ce privește simțul critic al istoricului: „În consecință obiectul cercetării va fi, mai mult decât povestirea faptelor din această mică parte, urmărirea efectului lor în satele neangrenate în luptă și mai ales reacțiunea nobilimii, care aici a fost mai dâră decât oriunde. Pentru a da o icoană cât mai completă a frământărilor de aici, ne-am coborât în puzderia de amănunte, servite de acte, urmărind mișcarea sat de sat, gândurile și faptele de la om la om. Această scrutare a amănuntului nu e de prisos, nici când e vorba de o mișcare colectivă. Ceea ce la prima vedere pare o pierdere în mărunțișuri, nu e decât o coborâre în mecanismul intim al evenimentelor, o apropiere de premisele lui mărunte, materiale sau psihologice. Alături de datele verosimile am înregistrat destul de des exagerările faptelor, născocirile și zvonurile neîntemeiate, cu versiunile lor, pentru că ele, fără să cuprindă adevărul, operau cu valoarea adevărului și caracterizează acea tulbure stare de spirit, în care se mișcă masele. Voiam să dăm, prin acesta, ceva din ceea ce constituie atmosfera unei asemenea mișcări. Scoțând la suprafață toate aceste elemente și clasându-le, evenimentele devin mult mai inteligibile pentru istoricul sintetic.¹⁷

Autorul prezintă, cât mai veridic, imaginea întreagă, în toată nuditatea ei. În răscoală, ca în orice răscoală, își cer dreptul violența, excesul. Nu trebuie să surprindă nici atrocitatea, oroarea. În beția urii dezlănțuite, în beția propriu-zisă e posibilă și blasfemia din biserici, de care se face atâta caz. Ridicările de mase răscolesc la maxim patimile, ridică pe primul plan elemente extreme¹⁸.

Mărturiile păstrate din timpul evenimentelor petrecute în toamna târzie a anului 1784 vorbesc despre momente cumplite și crime inimaginabile, săvârșite atât de iobagii participanți la răscoală, cât și de către cei care au reprimat-o. În cele două volume ale cărții „Răscoala lui Horea” (Editura științifică și enciclopedică, București, 1984), istoricul prezintă o serie de mărturii dramatice despre atrocitățile care au avut loc în Transilvania, în toamna târzie a anului 1784. Revoltele țăranimii iobage împotriva feudalilor au izbucnit în satul hunedorean Curechiu și s-au extins cu repeziciune în Țara Zarandului și apoi în cea mai mare parte a Transilvaniei. Potrivit unor mărturii prezentate de David Prodan, Horea și Cloșca au fost cei care i-au îndemnat pe iobagi, sub pretextul poruncii împăratului, să pustiască moșiile și curțile grofilor.

Răscoala izbucnește elementar, cu furie, cu sânge, cu atrocități. Șocul e violent. În acest prim moment se petrec scene crude, îngrozitoare, scrie David Prodan, în volumul „Răscoala lui Horea” (1984). „Pe Andrei, Toma și Samuel Kristyori i-au omorât cu securile, cu bâtele, cu parii,

¹⁶ Nicolae Densușianu, *Revoluțiunea lui Horea*, VI + 523 p, David Prodan, *Răscoala lui Horea*, 1984, 623 p.(I), 775 p. (II).

¹⁷ David Prodan, *Răscoala lui Horea în comitatele*, p.13-14.

¹⁸ *Ibidem*, p.8

după multe chinuri. Pe Ioan Kristyori, după ce l-au zdrobit crunt la un capăt al satului, l-au târât pe jumătate mort, de picioare, peste dealuri, pietre, văi, până la biserica reformată, care era la celalalt capăt al satului. Cât timp l-au târât, l-au bătut, l-au lovit într-una. Aci răzimându-se de latura bisericii a privit până când țigani puși de săteni i-au săpat groapa. Isprăvind, țigani l-au dezbrăcat gol, l-au aruncat încă nefiind mort în groapă, iar peste el pe cei trei morți, după ce i-au dezbrăcat și pe ei goi, aruncând pământ peste ei. Veșmintele lor apoi țigani le-au împărțit între ei”, relatează David Prodan, prezentând mărturia unui preot reformat din Crișcior¹⁹. Alți trei bărbați din familia Kristyori au împărțit aceeași soartă, scrie istoricul, însă nici femeile nu au fost cruțate de furia iobagilor. „Pe văduva lui Mihail Kristyori după ce au bătut-o și au zdrobit-o crunt, au aruncat-o într-o băltoacă, unde a zăcut până a treia zi pe jumătate moartă și apoi din bătaia cumplită, de foame, de sete a treia zi a murit. Acolo au îngropat-o, unde se arunca gunoiul, la colțul grajdului său țigani. Pe o fată de măritat a acestei văduve, chinuind-o, bătând-o cumplit în casa lor, acolo a zăcut și s-a chinuit. Din pricina țăranilor nu i s-a putut veni în ajutor. În chinurile sale așa s-ar fi tânguit: mamă dragă a treia zi și eu vin după tine”, după cum a treia zi a și murit. Țigani apoi dezbrăcând-o i-au legat un ștreang de tei de grumazi, așa au târât-o în grădina de pruni și acolo săpându-i groapa au înmormântat-o. Și pe un copil al văduvei, după ce l-au omorât țăranii cu multe lovituri, l-au aruncat țigani gol în groapa săpată într-un strat de legume. Pe un alt copil al ei, de zece ani, l-au bătut crunt, l-au chinuit, capul, brațele așa i le-au zdrobit de a ajuns pe mâna felcerului.

Scene cumplite s-au petrecut și în apropierea casei preotului Andrei Jancso, din Crișcior. Soția și cele două fiice au fost măcelărite într-o pădure de lângă Brad, de o ceată de răsculați²⁰. „Pe preotul Ștefan Baktsi l-au târât în curtea casei preoțești, acolo l-au omorât. Mai multe relatări spun însă că i-au tăiat capul cu securea pe pragul bisericii. Pe văduva lui Albert Ribitzei ar fi ucis-o în cimitir, în mod impudic, cumplit”²¹.

În Baia de Criș, o familie de moșieri unguri, Szalai, se baricadase în conac, apărată de câțiva soldați. Iobagii răsculați le-au promis că dacă vor ieși, vor fi lăsați în viață. „Dar îndată ce i-au putut scoate cu șiretlic din casă i-au omorât pe toți. Pe Francisc Asztalos (probabil tâmplar), unii prinzându-l de mâini și de picioare l-au aruncat din podul casei, iar cei de jos l-au luat în primire în furci de fier și în lănci. Francisc Balogh, comisarul Zarandului, afirmă că tot așa și pe mama sa (care într-adevăr era și ea în casă), au omorât-o aruncând-o din pod și primind-o de jos în furci de fier, iar pe tatăl său l-au ucis cu securile. Pe soția lui Ștefan Ribitzei și pe sora ei le-au scos din niște foi de porumb, de unde Iosif Topor, în bătai cumplite, le-au târât în curtea lor, le-au omorât în fața ușii și acolo le-au îngropat. Pe cea din urmă ar fi îngropat-o pe jumătate încă vie, au călcat cu picioarele pământul sub care mai mișca încă”²².

Răscoalele se fac cu violență, cu cruzime, nu cu conveniențe. Dar și pe un inevitabil fond uman. Nu lipsesc stările nici gesturile de milă, de compasiune pentru semenul în suferință, de ocrotire, de atașament față de aproapele în aceeași stare; nu lipsește o inerentă umanitate, care recidivează adesea, și în cele mai violente momente. Răscoala este un crud, dar complex document uman²³. „Evreul Iosif Samuel Tandler din Alba Iulia se plânge și el amar Comisiei. El care trăiește din comerț, a trecut și el prin primejdia morții, românii răsculați i-au luat tot. A avut cinstea să facă comerț cu nobilimea țării în regiunea Devei, Bradului, Abrudului, Zlatnei, cu rachiu de trandafiri și cu multe alte mărfuri. Plecase acum 11 săptămâni la Deva, la târg. La Brad

¹⁹ Idem, *Răscoala lui Horea*, I, p. 290-291.

²⁰ *Ibidem*, p.291-292.

²¹ *Ibidem*, p.293.

²² *Ibidem*, p.296.

²³ Idem, *Răscoala lui Horea în comitatele*, p. 8

a fost atacat, împreună cu soția și însoțitorii săi. N-a avut altă scăpare decât să-și lase toată marfa în mâinile lor și să se refugieze la grecoaica (negustoreasa) Nicolai, unde a trebuit să stea ascuns de marți până vineri seara. Răsculații străini atunci plecaseră, dar au tăbărât asupra lor acum oamenii din sat, i-au batjocorit, i-au maltratată, le-au batjocorit religia. Soților săi le-au tăiat bărbile, pe el și pe soția sa i-au dezbrăcat în pielea goală și le-au turnat apă în cap chip că-i botează și vor să-i facă români²⁴.”

Astfel de scene se înregistrează încă de la izbucnirea răscoalei. A doua zi, luni, după proclamarea răscoalei, mulțimea ucise pe cei doi subprefecți unguri, trimiși anume ca să prindă pe Crișan. A treia zi, marți, răsculații au ucis în Crișcior 17 nobili, iar pe fiica subprefectului Mihai Pakot o botezară în religia română și preotul Constantin Turcin o cunună cu tânărul iobag Ion Sârbu. Răsculații devastau și ucideau pe nobili, iar pe soțiile și fiicele lor le făceau să îmbrace haine românești, să umble desculțe, să se boteze din nou în legea românească și chiar să se cunune cu țărani români²⁵.

În Câmpeni și în toate satele din împrejurimi s-au întâmplat aceleași scene ca și în Zărand, iobagii încercând să șteargă diferențele de statut social dintre ei și nobilii de orice origine etnică, maghiară sau română. După căderea orașului Câmpeni în mâna iobagilor români, au urmat Abrudul și Roșia Montană, unde de asemenea nobilii care au vrut să scape cu viață au fost obligați să treacă la religia ortodoxă. Cu acest prilej se pare că Horea ar fi zis despre nobilii capturați în viață: „Cari se dau cu noi și se împărtășesc cu noi din faptele noastre, – nu trebuie supărați. Ci ca să fim mai siguri că vor ținea tot mereu cu noi, să-i botezați pe legea noastră.” Nobilii botezați de preotul ortodox român primeau de la acesta câte un bilet pe care era scris „Acesta-i creștin bun”.

Răscoala lui Horea nu a fost una strict de eliberare socială și națională de sub stăpânirea maghiară, ci a avut un puternic caracter religios, de resurrecție a ortodoxiei persecutate de autoritățile austrice, nobilii unguri și frații „uniți” de la Blaj. Tensiunile religioase înăbușite pe parcursul secolului XVIII, prin interzicerea religiei românești: ortodoxia în Ardeal, au răbufnit sub forma unui război religios cu conotații de eliberare națională, sub conducerea celor trei martiri români: Horea, Cloșca și Crișan.

Autorul demonstrează în final, urmărind răsunetul în lumea europeană și extraeuropeană, că evenimentul de la 1784 din Transilvania este situat nu numai cronologic, dar și sub aspect social, politic și ideologic în epoca Războiului de independență americană și a Marii Revoluții Franceze. Pledoaria lui Brissot dovedește în ultimă instanță, în ciuda unor deformări și exagerări din presă, memorialistică, artă plastică, etc., că lumea progresistă europeană a receptat sensul real al evenimentelor din Transilvania²⁶.

²⁴ Idem, *Răscoala lui Horea*, I, p. 294.

²⁵ Ioan Lupaș, *Din istoria Transilvaniei*, București, Editura Eminescu, 1989, p.101.

²⁶ Ioan Aurel Pop, *Cuvânt înainte* la Ștefan Pascu, *Revoluția populară de sub conducerea lui Horea*, București, Editura Militară, 1981, p. 4

ROMANTISMUL FRANCEZ - O SURSĂ DE INSPIRAȚIA PENTRU SCRIITORII PAȘOPTIȘTI

PROF. RUSU SOFICA,
COLEGIUL NAȚIONAL „HOREA, CLOȘCA ȘI CRIȘAN” ALBA IULIA

În lucrarea de față, ne propunem să relevăm teme, motive și simboluri literare comune operelor literare aparținând romantismului francez și operelor scriitorilor români din generația pașoptistă. Natura, istoria și trecutul glorios al poporului, iubirea și călătoriile în locuri îndepărtate se regăsesc atât în operele literare aparținând romantismului francez cât și în operele scriitorilor români care fac parte din generația 1848.

Dacă ar fi să definim pașoptismul, am putea spune că a fost mai întâi ideologia participanților la Revoluția Română din 1848, expusă în revista „Dacia literară”. Elementele cele mai importante ale ideologiei au fost: caracterul național și militant, scopul revoluționarilor fiind dobândirea libertății și afirmarea naționalității române. Promotorii pașoptismului au fost: Nicolae Bălcescu, Mihail Kogălniceanu, Alexandru C. Golescu, Vasile Alecsandri, Alecu Russo, Costache Negri, C.A. Rosetti, Dimitrie Bolintineanu, Avram Iancu, Simion Bărnuțiu, George Barițiu, Timotei Cipariu și Eftimie Murgu. Pașoptismul marchează un moment de răscruce în istoria Țărilor Române: trecerea de la feudalism la capitalism, de la vasalitate la independență, la cristalizarea unui stat unitar național. O mențiune importantă este aceea că epoca pașoptistă începe înainte de 1840 și continuă și după 1848 și se pot distinge trei etape ale literaturii pașoptiste. O primă etapă este cea prepașoptistă, anunțată de debutul lui Vasile Cârlova și Al. Hrisoverghi, continuând până la 1840, fiind dominată de activitatea literară a lui Gh. Asachi și I. Heliade-Rădulescu și de activitatea primelor ziare naționale, “Albina românească” și “Curierul românesc”. Cea de a doua etapă, cuprinsă între anii 1840-1860, marcată de apariția revistei “Dacia literară” și de activitatea scriitorilor care au colaborat la aceste reviste. A treia etapă este cea postpașoptistă, dominată de figurile lui B. P. Hașdeu, N. Filimon, A. Odobescu. Figura lui Avram Iancu (1824-1872), avocat de profesie, martir național este una marcantă în istoria națională, el conducând Revoluția de la 1848 în Transilvania, iar în 2024 se celebrează bicentenerul nașterii marelui nostru erou național, “Crăișorul Munților”, ocazie cu care este oportun să facem o incursiune în atmosfera epocii pașoptiste pentru a sublinia contribuția scriitorilor pașoptiști la crearea unei literaturi naționale. Acest scop măreț a fost desigur aliniat ideilor de formare a unei conștiințe comune și de unire a românilor din toate provinciile istorice.

Literatura pașoptistă ia naștere și înflorește sub semnul romantismului european, mai ales cel francez. După perioada 1825-1830, apar scrieri de tip adaptare după autori străini, în special francezi. Este de remarcat sincronismul dintre manifestul romantismului francez (*Prefața* la drama *Cromwel*, scrisă de Victor Hugo, în 1827) și *Introduțiune* - articol - program publicat de Mihail Kogălniceanu în 1840. Scriitorii generației pașoptiste asimilează foarte repede manifestul romantismului francez și aplică principiile estetice ale acestuia, remarcabil fiind în acest sens curentul național-popular cristalizat în jurul revistei «Dacia literară».

Programul «Daciei literare» a devenit programul romantismului românesc, scriitorii generației pașoptiste au cultivat teme și motive romantice, au ales istoria drept sursă de inspirație pentru o lirică a pașoptismului ardent și natura - o coordonată a sufletului românesc. Scriitorii pașoptiști au valorificat literatura populară și mitologiile orientale, ei au dat dovadă de fantezie, de libertate de creație, de aspirație spre absolut. Spiritul rebel și gestul contestatar sunt alte trăsături specifice scriitorilor pașoptiști. Prin filiera romantică, scriitorii generației pașoptiste au revelat rădăcinile culturii noastre, specificitatea noastră, acel “duh național” pe care l-a ilustrat în opera sa marele nostru poet național, Mihai Eminescu. Criticul Ion Roman afirma, cu referire la

Vasile Alecsandri existența unor similitudini cu lirica eminesciană: « Pe la 1880, bardul de la Mircești nu mai era privit ca un suveran al poeziei românești, admirația afectuoasă îndreptându-se aproape unanim spre Eminescu. Noutatea, strălucirea, profunzimea, dramatismul poeziei acestuia s-au reliefat cu deosebită putere printr-o inevitabilă confruntare. Întrebarea naivă: care dintre cei doi poeți este mai mare ?, pusă atunci, avea să se repete de-a lungul deceniilor.»²⁷

Vasile Alecsandri a fost un mare romantic, un mare călător, asupra cărui, cu siguranță “voiajurile” romanticilor francezi au exercitat un farmec stimulat. Dar spațiile geografice explorate, sorgineta dorinței de a călători, spiritul călătoriilor sunt altele la scriitorii români decât la cei occidentali. Exotismul romanticilor francezi este o fugă de plictisul cotidian, sunt evadări în spirit “rousseauist” din civilizație în natura pură, în peisaje sublimе, în locuri îndepărtate. În schimb, pentru scriitorii pașoptiști, angajați în acțiuni politice, explorarea naturii, a unor lumi transcendentare nu era un refugiu de plictiseală, era mai ales un prilej de a avea contact cu țara lor, cu poporul, cu prezentul și trecutul acestuia. Un teritoriu cercetat cu mare interes de către scriitorii pașoptiști este deci propria lor patrie. Același critic literar, Ion Roman afirmă că trăsăturile distinctive ale însemnărilor de călătorie publicate de scriitorii pașoptiști sunt o emblemă a democratismului și patriotismului, “prilejuri căutate de încadrare în obârșia națională, prin contactul cu țara și poporul, cu prezentul și trecutul acestuia”.²⁸

Programul „Daciei literare” a avut un mare impact asupra creației literare din epocă, declanșând un proces de îmbinare echilibrată a tradiției cu inovația, de racordare imperios necesară la curente literare europene, în special la romantismul francez, păstrând însă un specific autohton evident. De la scriitorii aparținând romantismului francez s-au păstrat în literatura pașoptistă câteva inclinații literare și atitudini: libertatea de a explora lumea, refuzul mediocrității sociale, dorința de a comunica cu ceilalți- manifestată prin scrisori și epistole, în care dorința firească de a discuta – dorința „de causerie” este pregnantă. Aflat în 1889 la Paris, Vasile Alecsandri retrăia emoțiile prin lectură, se imagina în Africa descrisă de Robinson. El mărturisește în *Scrisori* că citește pentru a se distra de realității, citește cărți de călătorii prin țări sălbatice, precum cele din Africa. În *Călătorie în Africa* mărturisește că a făcut “voiajuri plăcute”, că a vizitat „țărni frumose” fără a se mișca din jilț. Popasul în locuri îndepărtate și râvnite nu l-au satisfăcut pe deplin. La Biarritz, în Sudul Franței, un loc liniștit, pitoresc scaldat de soare, contemplarea corăbiilor în trecere pe mare îi trezește dorința de a pleca mai departe pentru a explora alte și alte orizonturi. Setea de depărtări a fost nestinsă, ea a fost mereu prezentă în operele scriitorilor romantici. Poezia *Dor de călătorie* (Iași, 1852) este de fapt o doină populară românească, valorificată pentru a exprima o temă romantică: patima călătoriilor. “Pasărea călătoare”, „zborul cocorilor” sunt tropisme frecvente la Vasile Alecsandri (poezia *Cucoarele*, 1868 și *La un cocostârc*, 1888), ele denotă dorința de a continua deplasarea pe mare și peste oceane și sunt o metaforă a desprinderii de condiția telurică a omului, o evadare într-o zonă pură cum este, de altfel, călătoria însăși. Poetul Vasile Alecsandri a fost iremediabil îndrăgostit de mare și de porturi, de portul Marsilia evocat în *Scrisori* sau în cele 128 de versuri intitulate *Marea Mediterană* (1868) unde vorbește despre o mare calmă, amicală și însoțită, despre nemărginirea cerului și a mării, despre dorința de a se imbarca pentru noi orizonturi. În *Scrisori*, putem citi o evocare a orașului Nisa și a mării: „M-am îndepărtat în părțile mai carde ale Franței și m-am oprit la Nisa, pe malul mării. Aici am găsit soarele cel mai aurit, cerul cel mai albastru. Marea cea mai frumoasă și flori pretutindeni.”²⁹ Ca om născut la câmpie și departe de mare se simte atras de depărtări albastre, își recunoaște “natura nomadă” din ființa sa și

²⁷ Ion, Roman, *Alecsandri. Orizonturi și repere*, Editura Albatros, București, 1973, p. 5.

²⁸ *Ibidem*, p. 13.

²⁹ *Ibidem*, p. 25.

încearcă să o explice prin originea venețiană a familiei sale, dar recunoaște că nu a avut niciodată curajul să se îmbarce „à l'improviste” pe unul din marile vapoare și să înfrunte furtunile și necunoscutul. Este de altfel cunoscută oroarea pe care Vasile Alecsandri o avea față de vremea rea, de frig și de iarnă. El este un meridional ce nu se poate adapta la condițiile climatice reci. Preferă jilțul cald de acasă, privirea de la fereastră și atitudinea cuminte și patriarhală. Sosirea iernii îl surprinde an de an ca un eveniment neașteptat și nedorit. Pastelul *Iarna* este elocvent în ceea ce privește atitudinea poetului față de iarnă. Iarna este tipic românească, țăranii sunt alarmați la venirea iernii, starea de spirit a poetului se înscrie în psihologia rurală tipic românească, Cântecul populare sau doinele de jale surprind tabloul întunecat al vieții de la țară la sosirea iernii și au fost și ele o sursă de inspirație.

Scriitorii generației pașoptiste au cultivat teme și motive romantice, au ales istoria ca sursă de inspirație pentru o lirică a patriotismului ardent, evocând personalități marcante ale istoriei noastre. Nicolae Bălcescu, de exemplu, scrie *Românii sub Mihai Voievod Viteazul* și descrie anii cei mai bogați în fapte vitejești, care nu sunt decât exemple concludente ale jertfirii pentru patrie. Bălcescu nu reconstituie doar istoria marelui voievod, ci și descrie cu deosebit simț artistic și locurile unde s-au desfășurat evenimentele. Marele pașoptist dorește să insufle contemporanilor săi dorința de libertate și de unitate națională, pe de o parte, iar pe de alta, să transmită sentimente de prețuire a frumuseților patriei, chiar dacă unele teritorii se aflau încă sub stăpânire străină. Un alt exemplu de valorificare a istoriei neamului românesc în pagini de literatură este opera lui Costache Nergruzzi care prezintă figura unui despot în nuvela *Alexandru Lăpușneanu* sau *Legendele istorice* scrise de Dimitrie Bolintineanu, dintre care cunoscute sunt *Muma lui Ștefan cel Mare*, *Mircea cel Mare și solii*, *Daniil Sihastru*, *Codrul Cosminului* în care se cultivă imaginea eroului romantic desprins din cadrele istoriei naționale. O amplă lucrare de valorificare a trecutului istoric este epopoea *Traianiada* scrisă de Dimitrie Bolintineanu. Scriitorul este mănât de dorința de a călători și de a cunoaște lumea, de aceea face incursiuni în Asia, Egipt, Palestina. Ciclurile *Macedonele* și *Florile Bosforului* sunt rodul acestor expediții și experiențe romantice inedite. În cele două opere se îmbină armonios imaginile vizuale cu cele auditive și tactile, aspect remarcat de criticul literar Șerban Cioculescu în *Istoria literaturii române moderne*. Cea mai frumoasă poezie romantică scrisă de Bolintineanu pare a fi *Conrad*, care aduce o viziune deosebită a ruinelor ca punct de întâlnire cu trecutul, cu istoria și cu eternitatea. Dimitrie Bolintineanu, scriitor prolific al generației pașoptiste a desfășurat și o bogată activitate jurnalistică și revoluționară. A publicat circa 50 de volume, abordând toate genurile literare. El a publicat și un volum de versuri în limba franceză, intitulat *Brises d'Orient*, bine primit de Théodore de Banville, poet francez, reprezentant al poeziei parnasiene, fost discipol al scriitorilor romantici.

Un alt exemplu de scriitor pașoptist iubitor de istorie, de neam și de țară este Alecu Russo care compune poemul *Cântarea României* și care culege în 1846 balada *Miorița* pe care i-o trimite spre publicare lui Vasile Alecsandri. Poemul *Cântarea României* este inspirată de romanticul francez Lamennais (*Paroles d'un croyant*), asemănarea fiind vizibilă, dar “lexical și sintactic, scrierea lui Russo pare superioară modelului, e mai vie”³⁰. Alecu Russo face o incursiune în istoria noastră națională, abordează tema scurgerii timpului, simțul muzical al scriitorului fiind unul remarcabil, poemul fiind asemănat cu o doină prin curgerea ondulată și continuă a versurilor. Un alt scriitor pașoptist care a cultivat meditația romantică este Grigore Alexandrescu. Figuri ale istoriei naționale apar și în opera lui și sunt expresie a temei romantice: *Trecutul*. *La Mănăstirea Dealului* *Umbra lui Mircea*. *La Cozia*, *Răsăritul lunei*. *La Tismana*,

³⁰ Gheorghe Crăciun (coord.). *Istoria literaturii române (pentru elevi și profesori)*, Editura Cartier, București, 2004, p. 171.

Mormintele. La Drăgășani. Toate aceste poezii reiau teme preromantice și romantice: tema nopții, a mormintelor, a ruinelor. Scriitorii romantici dau amploare registrului tematic și îl subordonează ideii de luptă pentru independență, glorificării trecutului istoric, în comparație cu prezentul care decepționează. Grigore Alexandrescu a întreprins împreună cu Ion Ghica o călătorie pe la locuri istorice de mare însemnătate pentru istoria românilor, fără a bănuși impactul acestor călătorii asupra scrisului său. Lucrarea *Memorial de călătorie* (1842) este de fapt jurnalul unui romantic, născut din “entuziasmul pentru gloria națională” cum mărturisea autorul. George Călinescu îl consideră pe Grigore Alexandrescu un poet de descendență lamartiniană, considerându-l „cea mai puternică expresie a lamartinismului de la noi”³¹ prin cultivarea meditației, prin gustul pentru stările de reverie, religiozitate și aprecierea naturii.

Alte exemple de scrieri influențate de romantismul francez sunt scrisorile lui Ion Ghica, pline de informații despre personajele din epoca respectivă (*Scrisori către Vasile Alecsandri*) sau primul capitol din romanul *Tainele inimii*, publicat în 1849 de Mihail Kogălniceanu. Nu în cele din urmă, ca ultim exemplu, Andrei Mureșanu, originar din Bistrița transilvană scrie poezia *Un răsunset*, devenită astăzi imnul național al României. Poezia a fost marșul revoluționar de la 1848, pus pe muzică de Anton Pann, o adevărată Marsilieză română. Poezia *Un răsunset* este construită în jurul topos-ului deșteptării, la fel ca și poezia lui V. Alecsandri, *Deșteptarea României*. Tonul profetic, îndemnul la unitate care se cere apărută cu orice preț, evocarea figurilor tutelare ale istoriei românilor vizează deșteptarea spiritului național, văzut ca renaștere spirituală.

Literatura pașoptistă se dezvoltă sub spiritul romantismului european, dar receptarea literaturilor occidentale s-a manifestat la nivelul curentelor și poeticilor literare preluate mai ales de la câțiva mari scriitori francezi: Alphonse de Lamartine, Victor Hugo, Alfred de Musset, Alfred de Vigny, François René de Chateaubriand, Alexandre Dumas, etc. S-a întâmplat o asimilare concomitentă a clasicismului și romantismului european în literatura pașoptistă. Așa încât există o amalgamare originală a trăsăturilor celor două curente reflectată în literatura pașoptistă. Șerban Cioculescu observa cu multă finețe că noi nu am avut o atingere directă cu problematica romantică, experiența interioară a romantismului ne-a rămas străină, scriitorii noștri nu au trecut printr-o criză morală ca și urmașii lui Goethe, Byron sau Chateaubriand. Cu toate acestea, nu lipsit de importanță este sincronismul dintre manifestul romantismului francez, formulat în mod strălucit de Victor Hugo în *Prefața* la drama *Cromwell* (1827) și articolul-program, *Introduțiune*, scris și publicat de M. Kogălniceanu, în primul număr la revistei „Dacia literară” (1840). Kogălniceanu face niște recomandări menite să ne propulseze în mijlocul valorilor europene, dar ceea ce a urmat a fost o asimilare rapidă a manifestului romantismului francez de către scriitorii români și trecerea la aplicarea unor principii formulate aici. Specifică romantismului românesc a fost angajarea în istorie, slujirea idealurilor politice ale epocii. Scriitorii nu au avut în vedere exporarea unor abisuri ale conștiinței, au fost prea puțin tentați de metafizică. Paul Cornea observa în *Istoria literaturii române* că: “Romantismul românesc nu cunoaște nici anarhia sensibilității, nici dereglarea simțurilor, nu exporează zonele tenebroase ale conștiinței și pare prea puțin tentat de metafizică. Aspectul oniric, teozofic, magic, prezent în romantismul german, lipsește aproape cu desăvârșire”³². În ciuda acestui fapt, scriitorii romantici români au deschis noi orizonturi, au valorificat cu măiestrie artistică literatura populară, au creat o literatură originală, au creat o limbă literară unică. Mihail Kogălniceanu condamna traducerile, ele erau periculoase pentru că “omorau duhul național”, în sensul în care nu permiteau constituirea unei literaturi naționale originale care să ne permită pătrunderea în literatura europeană. O literatură originală nu putea fi creată în afara specificului nostru național, de aceea

³¹ *Ibidem*, p. 146.

³² *Ibidem*, p. 136.

apelul către scriitori era acela de a se inspira din istoria patriei, din frumusețile ei și din folclor. Activitatea lui M. Kogălniceanu și curentul național de la “Dacia literară” au imprimat literaturii române o față nouă. Revista a apărut în Moldova, la Iași și a reușit să stimuleze creația originală în întreg spațiul românesc, să-și deschidă paginile către scriitorii moldoveni, ardeleni, munteni, bănățeni, bucovineni, fiecare cu limba lui și viziunea proprie asupra lumii. Revista programatică „Dacia literară” nu a avut decât trei numere, dar au format un spirit critic, un mănunchi de idei critice și estetice care au dus la realizarea unei literaturi originale, care a putut concura cu literatura europeană. Multe condeie pașoptiste valoroase au scris în paginile acestei reviste, scriitorii pașoptiști având rolul de a constitui o viziune unitară asupra literaturii române. Literatura promovată de scriitorii pașoptiști a câștigat în originalitate și profunzime, apropiindu-se tot mai mult de valoarea artistică a literaturii occidentale, acesta fiind marele merit la revistei.

Revoluțiile de la 1848 au izbucnit în mai multe țări europene, dar Franța a dat tonul. Revoluția franceză de la 1848 a fost una dintre primele revoluții europene, ea a izbucnit la Paris în 22 februarie. Era cea de a doua revoluție franceză din secolul al XIX-lea, după cea din iulie 1830 și s-a declanșat ca urmare a exeselor exercitate de Monarhia din iulie. Masele s-au organizat împotriva regelui Ludovic-Filip și a ministrului său Guizot. La 25 februarie s-a proclamat un guvern provizoriu, în care intrau primii reprezentanți ai revoluției: poetul Alphonse de Lamartine, socialistul Louis Blanc și muncitorul Albert. A fost aleasă o Adunare Constituantă în martie 1848, care a emis Constituția Republicii. A fost înlocuită Monarhia cu Republica. Puterea executivă aparținea guvernului provizoriu, iar puterea legislativă, Adunării Naționale. S-a introdus votul universal pentru bărbați și drepturile și libertățile cetățenești. Atunci când Adunarea Națională a desființat Atelierele Naționale create cu scopul asigurării de locuri de muncă pentru clasa muncitoare, s-a ajuns la lupte de stradă între muncitori și burghezie, acestea fiind câștigate de burghezie. Președinte al Franței a fost ales Charles-Louis-Napoléon Bonaparte, care va profita de situația politică și sprijinit de bancheri și ofițeri se va proclama împărat, în decembrie 1852, printr-o lovitură de stat. Cunoscut sub numele de Napoleon al III-lea, el schimbă regimul politic, Franța intrând în al Doilea Imperiu, după patru ani de Republică, devine imperiu.

Poeții și scriitorii francezi de la 1848 au avut și activitate politică. Alfred de Vigny alături de Victor Hugo au fost inițiatorii poeziei romantice franceze. Lamartine a reprezentat o sursă de inspirație pentru scriitorii pașoptiști, poezia lui fiind una a emoțiilor delicate, spiritualizate, melancolia generată de trecerea timpului, retrăirea elegiacă a iubirii, consonanța dintre natură și starea sufletească a eului liric au inspirat lirica pașoptistă. Criticul literar Ovidiu Drâmba observa în *Prefața* volumului *Versuri alese* de Alfred de Vigny că poetul “a fost unul din principalii promotori ai mișcării romantice franceze, el și-a reflectat în întreaga sa operă sensibilitatea de om rănit de viață, - o sensibilitate însă severă, demnă și cam sumbră. Acesta este primul semn al originalității geniului său. Lamartine este un sentimental care se revarsă în interminabile confesiuni și lamentații, - în timp ce Vigny este sobru, concentrat, și parcă având o pudoare a sentimentului.”³³

Pentru a concluziona, putem afirma că literatura romantică franceză a fost doar un reper important pentru scriitorii pașoptiști, ei contribuind din plin la modernizarea limbii române, la dezvoltarea artei descrierii, la introducerea sentimentului în peisaj, a senzației, a vieții (Alecu Russo, în *Amintiri*), la cultivarea portretului literar, la dezvoltarea genurilor literare (nuvela, romanul, epistola, etc). Asistăm acum la apariția unei palete ample de scrieri (elegii, pasteluri,

³³ de Vigny, Alfred. *Versuri alese*, Traducere, note și îngrijire de ediție de Ionel Marinescu, *Prefață* de Ovidiu Drâmba, Editura Tineretului, București, 1968, p. 5-6.

balade de inspirație folclorică- *Zburătorul* a lui Heliade, baladele istorice ale lui Bolintineanu, poemul în proză – *Cântarea României* scris de Alecu Russo, jurnalele de călătorie, etc.

BIBLIOGRAFIE:

1. Chassang. A; Senninger, Ch. *Recueil de textes littéraires français, XIX e siècle*, Hachette, Paris, 1971.
2. Crăciun, Gheorghe (coord.). *Istoria literaturii române* (pentru elevi și profesori), Editura Cartier, București, 2004.
3. De Ligny Cécile.; Rousselot, Manuela. *La littérature française*. Nathan, Paris, 1992.
4. de Vigny, Alfred. *Versuri alese*. Traducere, note și îngrijire de ediție de Ionel Marinescu, *Prefață* de Ovidiu Drâmba, Editura Tineretului, București, 1968.
5. Ion, Roman. *Alecsandri. Orizonturi și repere*. Editura Albatros, Cluj-Napoca, 1973.
6. Pașoptism, online, disponibil la: <https://ro.wikipedia.org/wiki/Pa%C8%99optism>, consultat în 06.05. 2024.
7. Revoluția franceză de la 1848 online, disponibil la https://ro.wikipedia.org/wiki/Revolu%C8%9Bia_francez%C4%83_de_la_1848, consultat în 06.05.2024.

REPREZENTANȚII AI GENERAȚIEI PAȘOPTISTE ÎN PROCESUL DE FORMARE, CONSOLIDARE ȘI MODERNIZARE A STATULUI MODERN ROMÂN

PROF. DĂESCU MIHAIL,
LICEUL TEHNOLOGIC „ALEXANDRU DOMȘA” ALBA IULIA

Programul pașoptist a jucat un rol crucial în istoria modernă a României, contribuind la formarea identității naționale și la modernizarea societății românești. Dintre aspectele esențiale ale importanței acestui program se remarcă:

- Reformele sociale și economice: Pașoptiștii au promovat o serie de reforme esențiale pentru modernizarea societății românești. Printre acestea se numără desființarea privilegiilor feudale, eliberarea clăcașilor și reforme agrare care au contribuit la dezvoltarea economică și la crearea unei clase de mijloc puternice.
- Unitatea Națională: Pașoptiștii au fost promotorii ideii de unitate națională și de creare a unui stat național unitar. Acest ideal a culminat cu Unirea Principatelor Române (Moldova și Țara Românească) în 1859 sub domnia lui Alexandru Ioan Cuza, un pas decisiv către formarea statului național modern.
- Constituționalismul și drepturile civile: Inspirându-se din revoluțiile europene de la 1848, pașoptiștii au militat pentru adoptarea unor constituții care să garanteze drepturile și libertățile cetățenilor. În această perioadă, au fost redactate și propuse mai multe proiecte constituționale care au pus bazele dezvoltării democratice a statului român.
- Răspândirea ideilor liberale: Pașoptiștii au fost influențați de ideile liberale europene, precum libertatea individuală, egalitatea în fața legii, suveranitatea națională și separarea puterilor în stat. Aceste idei au fost fundamentale în transformarea structurilor politice și sociale ale societății românești³⁴.

Revoluționarii de la 1848, teoreticieni ai acestui program, și-au continuat activitatea și după înfrângerea Revoluției, punându-se în slujba îndeplinirii dezideratelor pașoptiste, mulți fiind părtași de punerea în practică a idealurilor revoluționare la care și-au dat concursul prin rolurile jucate. Am selectat câțiva pașoptiști a căror activitate s-a confundat cu formarea, modernizarea și consolidarea statului modern român.

Alexandru Ioan Cuza³⁵ sau domnul Unirii, personalitatea de care se leagă procesul de constituire al României moderne, este unul dintre personajele pașoptiste remarcate în mișcarea revoluționară din Moldova. Deși nu a fost liderul principal al revoluționarilor, Cuza a susținut ferm ideile și obiectivele revoluției, printre care libertatea, drepturile civile și modernizarea societății. Acesta s-a alăturat mișcării revoluționare de la Iași, care avea ca scop implementarea unor reforme liberale și modernizarea Moldovei, fiind unul dintre participanții la adunările organizate de revoluționari, unde s-au discutat revendicările și planurile de acțiune pentru viitorul principatului. În acest mod îl găsim implicat în redactarea și promovarea petițiilor adresate domnitorului Mihail Sturdza, prin care se cereau reforme politice și sociale esențiale.

După înăbușirea mișcării revoluționare de către autoritățile conservatoare, Cuza a fost arestat și a fost nevoit să plece în exil, alături de alți revoluționari moldoveni, unde a devenit un susținător al unirii principatelor Moldovei și Țării Românești, ideal care a fost realizat în 1859 când a fost ales domnitor al ambelor principate. Este demn de menționat rolul său în demascarea

³⁴ Dan Berindei, *1848 în Țările Române*, Editura Științifică și Enciclopedică, 1984; Apostol Stan, *Revoluția română de la 1848*, Editura Politică, București, 1987.

³⁵ Constantin C. Giurescu, *Viața și opera lui Cuza Vodă*, Editura Științifică, 1966; Dumitru Ivănescu, *Alexandru Ioan Cuza în conștiința posterității*, Iași, Editura Junimea, 2001.

falsificării rezultatelor alegerilor pentru Adunările Ad-hoc din 1857, știind că Rezoluțiile acestor adunări au dat un semnal convingător pentru Marile puteri în ceea ce privește dorința muntenilor și moldovenilor pentru unirea într-un singur stat. Cei șapte ani de domnie ai lui Cuza se confundă cu procesul de cristalizare a României moderne și recunoașterea sa pe plan internațional. Pentru grăbirea procesului de reformare, Cuza a fost cumva obligat să instaureze un regim de autoritate, mediu politic care i-a îngăduit să adopte marile sale reforme, secondat de către bunul său amic Mihail Kogălniceanu. Însă același regim autoritar i-a adus înstrăinarea de foștii săi camarazi din timpul revoluției și adepții ai alegerii sale ca domn al Principatelor Unite, crearea monstroasei coaliții și obligarea sa de a abdica și de a părăsi țara.

Mihail Kogălniceanu³⁶ și-a pus amprenta în constituirea și consolidarea statului modern român pe o perioadă de timp considerabilă. Participă la Revoluția din 1848 din Moldova, apoi, refugiat la Cernăuți, redactează, în august 1848, documentul intitulat „Dorințele partidei naționale în Moldova”, precum și „Proiect de Constituție pentru Moldova”. Documentul „Dorințele partidei naționale din Moldova” a constituit expresia cea mai înaltă a cerințelor programatice formulate în Principate: autonomia deplină a țării, egalitatea în drepturi civile și politice, libertatea cuvântului și a tiparului ș.a., inclusiv Unirea Moldovei cu Țara Românească, „cheia boltei fără de care s-ar prăbuși tot edificiul național”, după cum spunea M. Kogălniceanu. A fost apoi unul dintre cei mai aprigi luptători pentru Unirea Principatelor, erijându-se în unul dintre liderii Societății „Unirea”, înființată la 25 mai 1856, membru în Comitetul electoral al Unirii din Iași (februarie 1857), deputat în Divanul ad-hoc (1857) și în Adunarea electivă (ianuarie 1859) din Moldova. Mihail Kogălniceanu a fost cel care a prezentat, în octombrie 1857, rezoluția adoptată de adunarea ad-hoc din Moldova, în care se arăta că „cele dintâi, cele mai mari, mai generale și mai naționale dorințe ale țării” erau respectarea autonomiei, unirea Principatelor într-un singur stat cu numele de România, prinț străin ereditar ș.a. „Om nou la legi noi” avea să spună Mihail Kogălniceanu în discursul rostit cu prilejul alegerii ca domn, de către Adunarea electivă a Moldovei, a lui Alexandru Ioan Cuza, la 5 ianuarie 1859.

Aportul său la modernizarea și consolidarea noului stat este considerabil. După realizarea Unirii de la 1859, a fost inițiator și susținător al marilor reforme din timpul domniei lui Al. I. Cuza, în urma cărora cele două Principate au devenit un stat unitar modern. A fost prim-ministru al Moldovei (1860-1861) și apoi al României (1863-1865), ministru ad-interim la culte în Moldova (1860-1861), ministru de interne (1863-1864, 1868-1870, 1879-1881), ministru al industriei, agriculturii și lucrărilor publice (1864-1865) și ministru de externe (1876, 1877-1878). A fost, de asemenea, ministru plenipotențiar și trimis extraordinar la Paris (iulie 1880-iunie 1881). În timpul guvernului conservator condus de Barbu Catargiu (ianuarie-iunie 1862), primul guvern unitar al României, care se opunea împroprietăririi țăranilor, Mihail Kogălniceanu rostește, la 25 mai/6 iunie 1862 în fața Adunării (parlamentul României), celebrul său discurs „În apărarea țăranilor”.

Guvernul Mihail Kogălniceanu (12 octombrie 1863 — 26 ianuarie 1865) a reprezentat perioada cea mai rodnică în realizări social-economice din timpul domniei lui Cuza. Au fost adoptate Legea privind secularizarea averilor mănăstirești (1863), Legea privind înființarea Curții de Conturi (1864), Legea privind organizarea puterii armate (1864). În martie 1864, Mihail Kogălniceanu readuce în discuția Adunării chestiunea rurală, guvernul său susținând desființarea clăcii și împroprietărirea țăranilor. La 13 aprilie 1864 Adunarea a dat vot de blam guvernului Kogălniceanu. Mihail Kogălniceanu și-a prezentat demisia, dar aceasta a fost respinsă de domnitorul Cuza care, la 2 mai 1864, dizolvă Adunarea. A urmat perioada marilor reforme, în 1864 fiind adoptate Legea electorală, Legea rurală, Legea instrucțiunii ș.a. și promulgate Codul

³⁶ Nicolae Ciachir, Constantin Bușe, *Mihail Kogălniceanu*, Editura Meridiane, 1967.

penal și Codul civil. Treptat, relațiile dintre Kogălniceanu și Cuza s-au deteriorat, fapt ce a dus la demisia lui Kogălniceanu (26 ian./4 febr. 1865).

Mihail Kogălniceanu a militat, de asemenea, pentru dobândirea și apoi pentru recunoașterea independenței țării. În vara anului 1876, în calitate sa de ministru de externe, trimite mai multe note agenților diplomatici români pentru a aduce la cunoștința Marilor Puteri revendicările românilor în contextul reizbucnirii crizei orientale. De numele său se leagă și proclamarea independenței de stat la 9 mai 1877. Astfel, la 9 mai 1877, în cadrul unei sesiuni extraordinare a Adunării Deputaților, Kogălniceanu rostește un discurs memorabil în care declară hotărât independența țării: „În stare de război, cu legăturile rupte — ce suntem? Suntem independenți, suntem națiune de sine-stătătoare (...) suntem o națiune liberă și independentă”. La încheierea războiului, în memoriul adresat Congresului internațional de pace de la Berlin (1 iunie-1 iulie 1878), a apărut, alături de primul-ministru Ion C. Brătianu, cauza independenței și integrității României.

Alexandru G. Golescu³⁷ a fost un al membru al „generației pașoptiste”. A participat la înființarea societății secrete „Frăția”, fiind unul dintre participanții activi la Revoluția din 1848 în Țara Românească. Este secretar în guvernul provizoriu și este trimis de acesta ca agent diplomatic la Paris. După înfrângerea mișcării, petrece șase ani în exil, unde elaborează și publică la Paris lucrarea „De l’abolition du servage dans les Principautés danubiennes” (1856). Prin această teză el demonstra originea dependenței personale în Principate, uzurparea drepturilor țărănimii în timpul domniilor fanariote și Regulamentului Organic, necesitatea emancipării și împrumutării țăranilor prin despăgubire. În 1857 revine în Principate și se regăsește între fruntașii unioniști, fiind ales deputat în Divanul ad-hoc și vicepreședinte al Comitetului central al Unirii. În cadrul ședințelor avea o poziție moderată, după părerea sa reformele sociale trebuiau făcute în scopul solidarizării tuturor și realizării armoniei sociale. În 15 martie 1857, Golescu a semnat un program intitulat „Dorințele românilor exprimate în Adunarea Bucureștenilor”, în care erau incluse patru cereri ale poporului român: autonomie, unire, prinț străin și guvern constituțional reprezentativ. Totodată, a semnat și „Adresa Comitetului Central al Unirii din București către Comitetul Central al Unirii din Iași”, în care era salutat programul politic al Moldovei. După Unirea Principatelor, Golescu este numit ministru al Cultelor, iar Carol I îl desemnează agent diplomatic la Constantinopol (1866 – 1868), poziție din care a contribuit la consolidarea Unirii prin activitatea sa diplomatică la curtea sultanului. Între 2 februarie - 18 aprilie 1870, Golescu primește mandatul de președinte al Consiliului de miniștri. În timpul guvernării sale se inaugurează oficial Monetăria Statului, unde se bat primii bani de aur (20 lei) și de argint (1 leu), atribut al suveranității, cu efigia lui Carol I și cu legenda „Domnul României”. După depunerea mandatului, continuă să participe activ pe scena politică românească, fiind ministru al afacerilor străine și deputat în Reprezentanța Națională. Lider marcant al liberalilor, pe 24 mai 1875, Golescu se numără printre fondatorii Partidului Național Liberal.

Vasile Alecsandri³⁸ a fost unul dintre participanții la mișcarea revoluționară de la 1848 din Moldova, a redactat unul dintre documentele programatice, „Protestație în numele Moldovei, a Omenirii și a lui Dumnezeu” și a colaborat la elaborarea programului politic „Prințiipiile noastre pentru reformarea patriei”. În slujba Revoluției își pune și pana de scriitor. A scris piese de teatru, precum și poezii cu un puternic suflu mobilizator. În martie 1848 a apărut poezia sa „Către români”, mai târziu cu titlul „Deșteptarea României”, poezie care a circulat pe foi volante. Revenit în țară după un an de exil în Franța, se angajează în lupta pentru realizarea Unirii Principatelor Române. În 1857 este ales deputat de Bacău în Divanul ad-hoc al Moldovei,

³⁷ Nicolae C. Nicolescu, *Enciclopedia șefilor de guvern ai României (1862-2006)*, Editura Meronia, București, 2006.

³⁸ G. C. Nicolescu, *Viața lui Vasile Alecsandri*, 1962; ed.rev. 1965, 1975.

precum și membru al Comitetului Central al Unirii de la Iași, iar în 1858 este ales membru în Adunarea Electivă a Moldovei. Vasile Alecsandri a fost ministru de Externe în guvernele de la Iași conduse de Vasile Sturdza (17 ianuarie - 6 martie 1859), de Ion Ghica (8 martie - 27 aprilie 1859) și Manolache Costache Epureanu (27 aprilie - 10 noiembrie 1859), apoi și în guvernul de la București condus de Ion Ghica (11 octombrie 1859 - 28 mai 1860). În perioada februarie - iulie 1859 în calitate de ministru de Externe al Moldovei, este trimis în misiune diplomatică pe lângă guvernele Franței, Angliei și Piemontului pentru a obține recunoașterea dublei alegeri a lui Alexandru Ioan Cuza în Principatele Române. În 1885 avea să fie numit ministru plenipotențiar în Franța.

Costache Negri³⁹ se afla la Paris la momentul izbucnirii Revoluției de la 1848. Acolo s-a înscris ca voluntar în gărzile revoluționare și a prezentat guvernului francez noul tricolor românesc. În martie 1848 i s-a interzis să se întoarcă în Moldova, dar împreună cu un grup de exilați moldoveni a reușit să ajungă la Brașov. Acolo a luat parte la întocmirea declarației de principii din mai 1848 și a proclamației de demitere a domnitorului Mihail Sturdza. După aceea a trecut în Bucovina, unde a coordonat munca și propaganda comitetului revoluționar din Moldova, aflat în exil, Alexandru Ioan Cuza sprijinindu-l în eforturile sale. Alături de alți exilați români, din 1849 Costache Negri și-a dedicat eforturile cauzei unioniste, dar în curând a avut posibilitatea să se întoarcă în Moldova, unde odată cu internaționalizarea chestiunii românești, începând din 1855 Negri a început o carieră diplomatică, care a făcut din el cel mai de seamă diplomat român al următorului deceniu. În 1855, a fost trimis ca delegat al domnitorului Grigore Alexandru Ghica la Constantinopol și la Viena pentru a susține Unirea Principatelor Române. În 1856 a făcut parte din Comitetul Unirii, la Iași, iar în 1857 a fost ales deputat și vicepreședinte al Adunării Ad-hoc, convocate prin hotărârea Congresului de Pace de la Paris din 1856. Se face remarcă în cadrul adunărilor mișcării unioniste române, care a avut ca rezultat dubla alegere a domnitorului Cuza în 1859 și unirea definitivă din 1861. Însuși Negri a fost de mai multe ori îndemnat să candideze la tron, dar a refuzat de fiecare dată. În 1859 a fost trimis la Constantinopol, ca reprezentant al țărilor unite pentru a obține recunoașterea stării de lucruri creată prin votul de la 24 ianuarie și deci a dobândi unirea definitivă. Prieten bun cu Alexandru Ioan Cuza, a sprijinit toate acțiunile și reformele domnitorului Unirii. Prin misiunile pe care le-a avut peste hotare, Costache Negri poate fi socotit primul diplomat al Principatelor Române. Complotul care a dus la detronarea lui Cuza l-a determinat, ca și pe Vasile Alecsandri, să renunțe la viața politică. Mihai Eminescu l-a definit pe Costache Negri ca fiind „unul din cei mai nobili bărbați ai românilor, care reprezintă nu numai cel mai curat patriotism și caracterul cel mai dezinteresat, dar și o capacitate extraordinară, căreia-i datorăm, în bună parte, toate actele mari săvârșite în istoria modernă a românilor”.

C.A. Rosetti⁴⁰ este un alt nume important în galeria personalităților pașoptiste. În timpul revoluției din 1848 a fost unul din liderii curentului radical al revoluționarilor - a fost secretar al Guvernului provizoriu, prefect de poliție (agă) la București și redactor al ziarului „Pruncul român”.

În anii exilului din Franța (1848-1857) a contribuit la editarea revistei „România viitoare” și mai ales a revistei „Republica Română”, în care a militat pentru unirea principatelor într-un stat democratic. După revenirea în țară, a editat ziarul liberal-radical „Românul” și a avut un rol de seamă în Adunarea ad-hoc și în alegerea lui Alexandru Ioan Cuza ca domnitor și în Țara Românească. În paginile ziarului „Românul”, care a apărut timp de aproape o jumătate de secol, a militat pentru reforme democratice, pentru unitatea națională, pentru independența națională a

³⁹ Paul Paltanea, *Viața lui Costache Negri*, Iași, 1985.

⁴⁰ Vasile Netea, *C. A. Rosetti*, București, 1970.

țării. A fost unul dintre conducătorii Partidului Național Liberal, creat în anii 1874-1875, dar în 1884, intrând în conflict cu Ion Brătianu, a organizat o disidență liberală. A susținut cu entuziasm proclamarea independenței țării și participarea României la războiul ruso-turc din 1877-1878.

Ion C. Brătianu⁴¹ a fost unul dintre cele mai importante personaje ale revoluției din Muntenia. Este numit membru în Comitetul revoluționar de la București, secretar al guvernului provizoriu și prefect al Poliției Capitalei în zilele agitate ale revoluției. Brătianu s-a angajat din plin în activități pentru susținerea cauzei unioniste. Este ales membru al Divanului ad-hoc și al Adunării Elective de la București, unde votează dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza pe tronul Principatelor Unite. Împreună cu bunul său prieten C. A. Rosetti, Brătianu se afirmă ca lideri ai curentului radical. Prin eforturile celor doi colegi și prieteni se pun bazele valorilor și principiilor liberalismului românesc. Ei organizau reuniuni politice denumite ironic de adversari „cursuri”, tocmai pentru caracterul lor instructiv asupra masei de participanți relativ neexperimentate.

Domnitorul Cuza se arată reținut în implicarea radicalilor în afacerile țării. De aceea, în prima parte a regimului cuzist, Brătianu a obținut doar portofoliul Finanțelor în Guvernul Nicolae Golescu din Muntenia. După instaurarea regimului personal al lui Cuza, Brătianu și Rosetti se numără printre liderii mișcării de opoziție împotriva domnului. Ei erau conștienți că lovitura de stat a suspendat orice manifestare a spiritului liberal și însăși opera de modernizare a societății românești a fost pusă sub semnul întrebării. În cele din urmă, forța unită a opoziției reușește să-i impună domnitorului să abdice de la putere printr-un complot bine organizat, pus în practică în seara zilei de 10/11 februarie 1866. După acest eveniment, Ion C. Brătianu a jucat rolul decisiv în aducerea lui Carol I pe tronul țării, el obținând consimțământul venirii în România din partea tânărului principe, a familiei sale și a regelui Prusiei, Wilhelm I. Abilitatea diplomatică a politicianului român nu a dat greș, astfel că tânărul Carol acceptă să devină noul „domnitor al românilor”. Mai mult, Brătianu a avut misiunea grea de a-l însoți spre drumul său la București pe tânărul principe, care pe pașaport figura drept cetățean elvețian din cauza războiului ce se declanșase între Prusia și Imperiul Habsburgic.

Personalitatea puternică a noului domn i-a luat încă de la început prin surprindere pe radicali. Brătianu s-a numărat printre cei care au alimentat mișcările antidinastice. În august 1870 este acuzat împreună cu alți radicali de complicitate în evenimentele de la Ploiești, când un grup de răzvrățiți proclamase republica. Ordinea a fost restabilită în câteva ore, iar justiția s-a pronunțat două luni mai târziu, achitându-i pe participanții civili, printre care și Brătianu. Aceste evenimente au fost repede uitate, iar Ion C. Brătianu a avut o traiectorie politică fulminantă, devenind cel mai apropiat colaborator al lui Carol I, duet politic care a adus țării noastre independența de stat.

La 24 mai 1875 s-a fondat Partidul Național Liberal. Ion C. Brătianu a fost ales președintele noii formațiuni politice. În timpul mării guvernări liberale, Ion C. Brătianu a adoptat importante măsuri pentru consolidarea și modernizarea statului român. În 1879, Reprezentanța Națională promulgă revizuirea Constituției în conformitate cu hotărârile luate de Congresul de Pace. Guvernul a trecut imediat la aplicarea reformelor care au schimbat total fața României: 3.000 km de căi ferate și șosele, înființarea Băncii Naționale (1880), răscumpărarea căilor ferate (1880), proclamarea Regatului (14 martie 1881), aderarea la Tripla Alianță (1883), legea electorală din 1884, reducerea termenului învoielilor agricole la 2 ani și jumătate, autocefalia Bisericii Ortodoxe Române (1885), legea pentru încurajarea industriei naționale (1887). Ion C. Brătianu a avut cea mai lungă guvernare din istoria modernă, întreruptă doar în perioada 10

⁴¹ Nicolae C. Nicolescu, *Enciclopedia șefilor de guvern ai României (1862-2006)*, Editura Meronia, București, 2006.

aprilie - 8 iunie 1881 când a predat conducerea Consiliului de miniștri fratelui său, Dimitrie C. Brătianu, pentru a prezida ceremonia de încoronare a lui Carol I (10 mai 1881).

Ion Ghica⁴² a fost unul dintre membrii exponenți ai generației pașoptiste, împreună cu prietenii de generație înființând societatea secretă „Frăția” și, totodată, a fost președinte al Societății Studenților Români de la Paris (1845). Ghica a fost unul dintre participanții activi ai revoluției de la 1848 din Țara Românească. În timpul evenimentelor, este numit membru al Comisiei executive aleasă de Comitetul revoluționar și agent al Guvernului provizoriu la Constantinopol. După înăbușirea mișcării revoluționare, Ion Ghica este exilat, iar Guvernul otoman îl numește guvernator al Insulei Samos, primind în final titlul de bei (prinț) de Samos. Revine în țară în 1858, dar i se contestă dreptul de a fi ales sau de a alege, astfel că trebuie să-și susțină cauza pentru redobândirea drepturilor politice. După abdicarea lui Cuza din 11 februarie 1866, este desemnat de Locotenența domnească să formeze un Guvern provizoriu care să administreze țara până la aducerea unui prinț străin pe tronul României. Pe 10 mai, când Carol I depune jurământul de credință, cabinetul provizoriu își depune mandatul, dar noul domnitor îl desemnează iarăși la conducerea guvernului între 15 iulie 1866 - 21 februarie 1867. Ghica rămâne mult timp în prim-planul vieții politice românești, unde se afirmă ca un lider important al grupării liberale moderate. Pe 18 decembrie 1870, Ghica obține un nou mandat de prim-ministru, poziție din care susține mișcarea antidinastică pentru înlăturarea lui Carol I și instaurarea republicii. Convins în ultimul moment să nu abdice, domnitorul cere formarea unui guvern puternic pentru susținerea proiectelor sale reformatoare, astfel că Ion Ghica depune mandatul guvernului său pe 11 martie 1871, lăsând locul liber formării cabinetului conservator condus de Lascăr Catargiu.

Pe parcursul ministeriatelor sale, Ghica s-a remarcat și în portofoliile Ministerului de Externe și Ministerului de Interne. Din această ultimă funcție, a adoptat Legea Poliției Rurale, un adevărat cod rural, care a fost aplicată vreme de 40 de ani, sistemul de pază la sate creat prin acest normativ, perpetuându-se prin legile de organizare a comunelor rurale din 1904 și 1908. În perioada următoare, Ghica devine director și membru al consiliului de administrație al Creditului Funciar Rural (1872 – 1875), primul director al Teatrului Național (1877) și membru fondator al Societății pentru Învățătura Poporului Român. Personalitate marcantă a culturii române, Ghica este ales membru titular al Societății Academice Române pe 13 august 1874, fiind în numeroase rânduri președinte al Academiei Române (1876 – 1882, 1884 – 1887, 1890 – 1893, 1894 – 1895). Ghica desfășoară și o importantă activitate diplomatică, fiind trimis ambasador extraordinar și ministru plenipotențiar la Londra (august 1881 – octombrie 1890).

Bineînțeles că această expunere sumară acoperă într-o mică parte rolul pașoptiștilor la procesul de constituire și de edificare a statului modern român. Foarte mulți dintre ei au fost omiși din lipsa de spațiu, însă fiecare și-a pus amprenta în evoluția României în domenii esențiale: diplomație, administrație, știință și cultură, mișcarea de emancipare națională.

BIBLIOGRAFIE:

1. Berindei, Dan, *1848 în Țările Române*, Editura Științifică și Enciclopedică, 1984.
2. Bogdan, Dan, *Pe urmele lui Ion Ghica*, București, 1987.
3. Ciachir, Nicolae, Bușe, Constantin, *Mihail Kogălniceanu*, Editura Meridiane, 1967.
4. Giurescu, Constantin C., *Viața și opera lui Cuza Vodă*, Editura Științifică, 1966.
5. Ivănescu, Dumitru, *Alexandru Ioan Cuza în conștiința posterității*, Iași, Editura Junimea, 2001.

⁴² Dan Bogdan, *Pe urmele lui Ion Ghica*, București, 1987.

6. Hitchins, Keith, *Românii: 1774-1866*, Editura Humanitas, București, 2013.
7. Netea, Vasile, C. A. *Rosetti*, București, 1970.
8. Nicolescu, Nicolae C., *Enciclopedia șefilor de guvern ai României (1862-2006)*, Editura Meronia, București, 2006.
9. Nicolescu, G. C., *Viața lui Vasile Alecsandri*, 1962; ed.rev. 1965, 1975.
10. Paltanea, Paul, *Viața lui Costache Negri*, Iași, 1985
11. Stan, Apostol, *Revoluția română de la 1848*, Editura Politică, București, 1987.

AVRAM IANCU ȘI HOREA, PRIETENII NOȘTRI DIN APUSENI

PROF. ÎNV. PREȘC. MORAR CRISTINA ADRIANA,
G.P.N. CIONEȘTI - LICEUL TEHNOLOGIC „ȚARA MOȘILOR” ALBAC

„Satul nu s-a lăsat ispitit și atras în „istoria” făcută de alții peste capul nostru. El s-a păstrat feciorelnic neatins în autonomia sărăciei și a mitologiei sale, pentru vremuri când va putea să devină temelie sigură a unei autentice istorii românești.” (Lucian Blaga)

Avram Iancu și Horea sunt considerați două personalități de referință în istoria națională și în cea locală, atât pentru cei mici cât și pentru cei mari; ei au fost, sunt și vor fi Eroii Noștri Naționali. Faptul că ne-am născut aici unde au copilărit ei, e un privilegiu și o onoare, dar și o răspundere pentru a le duce mai departe numele, curajul și dorința de a trăi liberi. Povestea vieții lor e tipică pentru întreg neamul românesc. Numele și persoana lui Avram Iancu și Horea au devenit legendă în timpul vieții și odată cu scurgerea timpului s-a transformat într-un mit păstrat cu sfințenie de poporul român în “ lacra sufletului”. De la generație la generație, le purtăm trăsăturile și numele de când ne naștem, și-l transmitem genetic altor noi născuți, pentru că numai murind și născându-ne prin ei, putem continua această linie genealogică.

Dacă cei mari – adulți și elevi – pot singuri să își selecteze și să însușească diferite cunoștințe prin intermediul scris-cititului, pentru cei mici – acest lucru e puțin mai greu când e vorba de „transpunere și trăirea” anumitor scene în trecut, în istorie, cunoscut fiind faptul că pentru formarea anumitor reprezentări și concepte e nevoie de prezentarea realității sau a substituiților „aici și acum”.

Preșcolarii din ziua de azi îi au eroii pe Spiderman (pe care îl văd) și alții ca ei din desenele animate vizionate, însă pentru a le face cunoscut eroii neamului, este un aspect de a dreptul provocator, în care cadrul didactic trebuie ”să își stoarcă creierii” pentru a găsi: materiale, metode și procedee adecvate care să îi captiveze.

Mai jos propun o suită de activități gândite pe o perioadă de o săptămână, în care ei, Horea și Avram Iancu, sunt personajele principale.

GRUP ȚINTĂ:

17 preșcolarii G.P.N. Cionești - Albac, educatoare, profesor istorie, familiile preșcolarilor.

DURATA:

o săptămână

DIMENSIUNI ALE DEZVOLTĂRII:

- Curiozitate, interes și inițiativă în învățate;
- Caracteristici funcționale și structurale ale lumii înconjurătoare

COMPORTAMENTE :

- manifestă curiozitate pentru activități, persoane și obiecte noi;
- detalii sau diferențe între obiecte, ființe, fenomene de care sunt interesați, atunci când le examinează.

OBIECTIVE CADRU:

1. Dezvoltarea gustului pentru frumos și declanșarea emoțiilor artistice;

2. Familiarizarea copiilor cu unele aspecte ale limbajului artistic din literatura în versuri și în proză pentru copii;
3. Cunoașterea unor elemente de istorie, geografie, religie și artă populară care definesc portretul spiritual al “moșului”- locuitorul Munților Apuseni

A.D.P (Activități de Dezvoltare Personală); Respect și recunoștință, Mi-ar plăcea să știu despre....!, Știu să respect eroii neamului...!, Șirag de amintiri la ceas de sărbătoare

A.L.A. (Activități liber alese):

Artă: Tulnicul, cușma (modelaj, pictură)

--Unește punctele. Ce ai obținut ? (desen după contur)

Biblioteca: Elemente decorative de pe tulnice și de pe ciubare (scriere elemente grafice: punctul, linia oblică, cruciulița)

--Citire imagini din diferite căți de istorie și alte materiale ilustrate.

Joc de masă: Ce lipsește din această imagine?

--Tulnicul și roata- formarea întregului din bucăți.

Joc de rol: Horea, moșii și pregătirea pentru a pleca la luptă? (mini dramatizare)

--Horea și Avram Iancu - doi prieteni buni!

Știință: Ce o fi însemnând: țundră, cușmă, covată, moș, ardelean, finjic, uiagă, lungău.....?

(însușire regionalisme pe baza imaginilor)

--Eroii au fost eroi sunt încă! – discuții libere

Obiective operaționale:

- să respecte regula jocului;
- să identifice imaginile care lipsesc;
- să utilizeze elemente grafice în decorarea obiectelor primite;
- să modeleze urmând instrucțiunile;
- să se transpună în pielea personajelor istorice despre care se discută;
- să manifeste curiozitate și interes pentru tematica propusă.

A.D.E (Activități pe Domenii Experiențiale)

I. Domeniul Științe - Activități Matematice și Cunoașterea Mediului

- “Inventar în Muzeul satului” din centrul comunei Albac
- “Te rog să mi dai....!”- joc didactic-
- să observe cu atenție obiecte de artă populară;
- să enumere câteva din utilitățile practice ale obiectelor prezentate;
- să recunoască pe Avram Iancu și pe Horea în diferite tablouri sau imagini.
- să formeze mulțimi ținând cont de anumite caracteristici date;
- să enumere elementele unei mulțimi;
- să caracterizeze un obiect: formă, culoare, mărime ;
- să sorteze obiectele după cerințele solicitatorului
- să respecte regulile jocului didactic;

Strategie: observația, conversația, explicația-costume populare, haine de decorație a unei camere, tulnic, ciubăr, hurdoi, etc. observația, conversația, explicația, diferite obiecte de la „Colțul folcloric”

II. Domeniul Limbă și Comunicare:

- Crăișorul munților- povestirea educatoarei
- „A plecat moșul la țară” - memorizare

- să asculte cu atenție expunerea educatoarei ;
 - să adreseze întrebări pe marginea legendei;
 - să memoreze poezia dată;
 - să enumere obiectele meșteșugărești care apar în poezie;
 - să recunoască obiecte amintite în versurile poeziei;
- Strategie: povestirea, lectură după imagini, conversația, memorizarea, carte de povești, carte de poezii, alte cărți cu imagini sugestive

III. Domeniul Estetic Creativ- educatie muzicală și educație plastică

- „În Tara Moșilor noi am venit”
 - „Lancea lui Horea” - audiție muzicală
 - „Învârtita din Apuseni” - joc moțesc
 - „Roata pe care a fost tras Horea” - desen
- să își însușească textul și melodia cântecului;
 - să audieze diferite cântece istorice
 - să execute corect pasul în ritmul melodiei ;
 - să îndrăgească muzica populară
 - să utilizeze corect suportul plastic și culorile
- Strategie: conversația, explicația, exercițiul, demonstrația, laptop, fișe individuale de muncă, muncă independentă

IV. Domeniul Psihomotric

- Diferite tipuri de mers și alergare
 - Drumul Iancului spre Viena!”
 - Concurs de atletism
- să respecte comenzile primite;
 - să execute corect diferite tipuri de mers și alergare;
 - să respecte regulile concursului
- Strategie: explicația, conversația, demonstrația, exercițiul

V. Domeniul Om și Societate

- Eroii moșilor: Avram Iancu și Horea- exemplu de curaj, eroism, bunătate și hărnicie” lectură după imagini și tablouri
 - “Avram Iancu și Horea”- decupare după contur și realizare colaj tip film aparat fotografic
- să aprecieze valorile morale ale precursorilor lor, reieșite din faptele lor de vitejie;
 - să manifeste interes față de realizările lor
 - să lucreze corect și îngrijit;
 - să coopereze pentru obținerea unui colaj reușit.
- Strategie: lectură după imagini, povestirea, explicația, conversația, carte de povești, alte cărți cu tentă istorică, suport plastic, culori, foarfecă, duplex

BIBLIOGRAFIE:

- Silviu Dragomir, *Avram Iancu - o viață de erou*, Editura Școala Ardeleană, Cluj Napoca, 2022.

ISTORIA ORALĂ – SURSĂ DE CUNOAȘTERE ȘI ÎNVĂȚARE PENTRU ELEVI

PROF. MOLDOVAN FLORINA,
ȘCOALA GIMNAZIALĂ „AVRAM IANCU” UNIREA

„Cuvintele drăguțe pot fi scurte și ușor de spus, dar ecourile lor sunt cu adevărat nelimitate”, spunea Maica Tereza. Cât adevăr! Prin comunicarea eficientă și mai ales afectivă cu părinții și reprezentanții locali activitatea școlii poate fi promovată cu succes. Atunci când se povestește despre realizările copiilor receptivitatea adulților crește, când povestitorul este însuși elevul reacția este una neașteptată. Deci ecoul „poveștii” școlii este pe măsura cuvintelor și al naratorilor.

Școala noastră a fost implicată de-a lungul timpului în diverse proiecte locale, județene, naționale promovate de parteneri sau chiar de către noi, atât în mediul on-line (pagina de facebook a școlii, pagina de pe sit-ul didactic.ro), cât și în presa scrisă (Ziarul „Unirea”). Poate forma de promovare cu cel mai mare impact emoțional pentru elevii implicați a fost o masă rotundă: *elevi, profesor coordonator, cadre universitare* de la finalul unui proiect de ISTORIE ORALĂ propus de cei de la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj Napoca.

Proiectul de istorie locală s-a numit „Viața de elev, o poartă către trecut” și a pornit de la ideea esențială că educarea tinerilor se face din perspectiva implicării lor în actul cunoașterii, a rezolvării unor situații problemă, a găsirii unor soluții inedite pentru satisfacerea unor nevoi / dorințe.

Cunoașterea istoriei locale prin activități de cercetare de tipul istoriei orale, pleacă de la ideea că rolul cel mai important al istoriei este de a se deschide spre acei copii atrași de farmecul poveștilor trecute, de întărirea convingerii că ceea ce învață la orele de istorie este real, este aproape de ei. Această oportunitate este oferită de *istoria locală*, a comunității în care cresc și se formează viitoarele generații.

Mai întâi copiii, sub îndrumarea profesorului de istorie de la clasă, au cules date despre istoria localității, istoria școlii. Astfel, ei au aflat că de această comună –Unirea – au aparținut și continuă să aparțină și astăzi următoarele sate: Inoc, Ciugudiul de Sus, Ciugudiul de Jos, Dumbrava, Măhăceni, Unirea II și Unirea I. Configurația etnică a întregii comune Unirea ar putea explica particularitățile fiecărui sat aparținător. O statistică realizată de Varga E. Árpád, pe baza recensămintelor, evidențiază configurația etnică a comunei Unirea și a tuturor satelor aparținătoare (<http://www.kia.hu/konyvtar/erdely/erd2002.htm>). Datele trebuie privite cu scepticism, ele atestând însă un fapt real și anume că în secolul al XIX – lea Unirea I era un sat preponderent maghiar, situația se schimbă abia după cu Marea Unire, când se permite românilor să se așeze în localitate. Astăzi, majoritatea populației se declară de etnie română. La o privire mai atentă asupra fenomenelor sociologice din localitate se poate spune că de fapt comunitatea din Vinț este astăzi una mixtă: cele mai multe familii tinere sunt formate din membrii români – maghiari, maghiari – rromi sau români – rromi.

Cât privește încercările de a reconstitui frânturi din trecutul acestei așezări acestea sunt puține și prezintă mult prea fragmentar istoria locului. Nu există decât foarte puține studii de specialitate privind istoricul acestei așezări, dar se știe cu certitudine că zona comunei a fost locuită încă din neolitic. Mărturiile sunt ceva mai bogate pentru perioada bronzului, așa cum reiese și dintr-un studiu de specialitate a unor cercetători maghiari. Unul dintre punctele bogate în descoperiri de pe teritoriul satului Unirea I / Vințul de Sus era promontoriu numit de localnici Kamarandomb (Dealul Cămarei). Localnicii scoteau de aici argilă (folosită mai demult la construcția de locuințe și acareturi), în timpul acestei îndeletniciri aducând (involuntar) la

suprafață diverse materiale arheologice , în special fragmente ceramice. Localizarea acestui sit îl plasează pe stânga drumului european E 81 (pe drumul dinspre Aiud. În apropiere curge pârâul Leton (pârâul Unirea) , iar la cca 500 de m curge râul Mureș . În prezent sit – ul nu mai există, locul lui a fost luat, poate ca o ironie a sorții, pentru o perioadă de timp de o fabrică de cărămidă. (Sándor Berecki , Csaba Balázs Áldor, „O așezare aparținând culturii Wietenberg de la Unirea (jud. Alba)” , în *Acta Sicullica* , 2007 , p. 217- 223).

Se presupune că în epoca romană Unirea a fost o așezare importantă, căci aici se încrucișau drumurile romane care veneau de la Apulum (Alba Iulia) și Potaisa (Turda) cu cel care urca pe Mureș către cetatea de la Brâncovenești (azi un sat din apropierea orașului Reghin , județul Mureș). Însemnătatea trebuie să se fi păstrat și în epoca medievală, când cona a devenit un binecunoscut loc de târg și poate aceasta este explicația pentru care la un moment dat a fost ridicat la rangul de oraș-târg . Într-un document din 1538 aparținând lui Ioan Zapolyai (principe al Transilvaniei), este menționat chiar cu acest titlu târg.

Atmosfera în timpul târgurilor era una tipică perioadei ” în zilele de iarmaroc piața e plină. Sunt țărani din împrejurimi, cu portul lor: pantaloni de aba strânși pe picior, cămașă scurtă, chimir la mijlocși pălăriuțe cu marginile scurte, răsfrânte. Femeilea au cămasă cu mânecile largi, crețe și strânse la închieietură, fără cusături, oacheșe. Înainte poartă o șurță, îndărăt opreg de regulă negru, au mijlocul strâns ca în corset de scuteica fără mâneci, răscoită la piept” (Simionescu, Ion, *Orașe din România*, editura Cartea Românească, București, p. 8). Era momentul în care negustorii și mușterii se înțelegeau și în ”graiul românesc” , deși zona era una maghiară.

Importanța zonei este dată și de activitățile localnicilor : între care agricultura era cea mai importantă.. Aceasta a rămas și astăzi una din ocupațiile de bază. Se știe că în urma marii invazii a tătarilor din 1240 populația autohtonă a căutat să-și apere viața retrăgându-se în zonele împădurite din împrejurimile comunei. În timpul confruntărilor se presupune (datele sunt precare sau prezintă strict punctul de vedere al oficialităților maghiare) că numărul localnicilor a scăzut mult. Poate aceasta este una dintre explicațiile colonizării secuilor și pe valea Mureșului și al Arieșului , începând cu primăvara lui 1291 . Mulți dintre acești secui , potrivit istoricului maghiar Orbán Balázs , au părăsit zona din diverse motive. Tot în lucrarea istoricului maghiar apare menționat faptul că acești coloniști secui ar fi format în locul satelor părăsite altele noi, printre acestea și Vereșmort și Inoc. Această ipoteză este criticată de către domnul Cacoveanu Ioan în lucrarea sa monografică , aducând ca principale argumente numeroase descoperiri arheologice - datate mai ales din perioada bronzului - , fapt ce demonstrează în viziunea sa că zona era locuită încă de atunci. De altfel rivalitatea dintre cercetătorii români și maghiari s-a menținut și în planul reconstituirii istoriei locale. Pentru localnici numele Vereșmortului (Unirea II, astăzi parte a centrului de comună), „ *malul roșu*” (Rubra –Ripa) este legat de o legendă ce descrie o confruntare antică dintre romani și daci , în urma căruia apa și malurile Văduțului – un braț mort al Mureșului ce trecea pe aici- s-au înroșit. Pentru istoriografia maghiară numele vine de la un deal deasupra satului de culoare roșiatică.

Tocmai pentru o eficientă exploatare și apărare a zonei ”vințene” au fost aduși la un moment dat – cel puțin în zona Vereșmortului există această credință - reprezentanții ordinului Templierilor. După desființarea acestui ordin religios, între anii 1313 –1390 , stăpânirea maghiară se extinde și asupra unor sate românești până atunci libere. Este cazul Vereșmortului / Unirea II a cărui teritoriu a fost donat lui Ioan, fiul lui Gheorghe de Vereșmart. al cărui urmaș și-a luat numele de Veresmarty - se presupune că de la denumirea satului. (Apud Orbán Balázs „Szekelyföld leirasá”(Descrierea pământurilor secuiești) , Pesta, 1871, vol V, p. 8 0, în Cacoveanu Ioan , Gheorghe Maier , *Monografia a comunei Unirea II – județul Alba* p. 108. În numita monografie apar numele „moșierilor” / nobililor maghiari din Vereșmort: Geréb Peter,

Galfi Janos, Nagy Adalbert și Deli György, Bojtor Pál, Cziko Mihai, -numit de localnici "Ticău", Felvinczi Janos, Barcsai László, apoi familiile Beldi și Zudor. Din timpul revoluției din 1848 Vereșmortul devine sat liber.

Mulți dintre locuitorii comunei Unirea și-au găsit de lucru și la Salinele de la Ocna Mureș. De altfel se cunoaște faptul că prin comună se transporta –atât pe Mureș, cât și terestru – sarea până la Alba –Iulia, Deva, etc. Pentru cei care la un moment dat au intrat în conflict cu moșierii, Salinele erau calea pentru supraviețuire. În aceeași monografie, Gheorghe Maier povestește un caz din familia sa: „, *Strămoșul meu Vasile Maier, iobag la contele Beldi, pentru o ceartă cu „birăul” Curții, în anul 1847, a fost dat afară din iobăgie, a ajuns pe drumuri fiind alungat și din casă și deci muritor de foame. Salvarea lui a fost salinele, car el-au primit ca lucrător la încărcatul sării pe plutele de pe Mureș, unde a câștigat mai bine decât în iobăgia de la Curte.*” (Gheorghe Maier, *op.cit.*, p. 107).

În a doua parte a proiectului, pentru a le facilita accesul spre rigorile cercetării istoriei locale: cum se face scrie un interviu de istorie orală, cum se ia un interviu, cum se prelucrează informațiile, le-am propus un subiect de interes istoria vieții de elev a părinților, bunicilor. Astfel, elevii implicați a luat interviuri bunicilor, vecinilor, părinților despre ceea ce își amintesc din viața lor de elev. Plecând de la experiența cu acea generație, la trei sau patru ani reiau propunerea pentru această "cercetare". Anul acesta îmi propun ca elevii să afle de la cei mai vârstnici dacă își amintesc când a fost schimbată denumirea școlii în Școala Gimnazială "Avram Iancu", dacă mai sunt povești legate de prezența Crăișorului în mentalul colectiv sau rumărilor anilor tulburi 1848-1849.

Din multitudinea materialelor culese de elevi am selectat câteva fragmente reprezentative: prima amintire despre școală surprinde nostalgia anilor trecuți, a unei perioade lipsite de griji. „*Era fain la școală*”.

Uneori regretul că dificultățile materiale sau familiale i-au împiedicat să urmeze mai multe clase, are un puternic efect asupra intervievaților. „*ne-o fost dragă școala, dar n-am avut părinți care să mă țină tăt la școlă*”.

Sălile de clasă aveau ceva în comun: *mirosul de motorină, băncile vechi din lemn, de câte două locuri sau chiar trei locuri și vocea impunătoare a doamnei / tovarășei învățătoare / profesoare*. Descrierile erau simple, dar cu un ton familiar, al celui care parcă mai ieri pășea pe podeaua care scârția sau care „*ne murdărea degetele (umblau desculți) de la picioare*” și care parcă și-ar revedea colegii de joacă și pe DOAMNA.

Unele doamne deplâng faptul că, deși au acum mult mai multe jocuri și jucării, copiii de astăzi nu resimt bucuria inventării, a mulțumirii că au realizat ei ceva, a faptului că știau să împartă bucuriile cu alți copii. „*Noi n-aveam păpuși numai că ne făceam din coceni. Înveleam un cocean cu cârpă și desenam ochi și nas și aia era păpușă. Și ne făceam minge din cârpe, de ață*”.

Deși nu este încă în etapa finală, proiectul a arătat că puțini își amintesc de ce s-a schimbat denumirea școlii și au reținut numele edilului în timpul căruia s-a întâmplat.

Proiectul de istorie locală reușește să apropie cu adevărat copiii de cei mai vârstnici membri ai familiilor lor. Dar, poate că cel mai bine această aventură a cunoașterii poate fi descrisă ca o provocare, autocunoaștere, inventivitate, talent și bucurie. Entuziasmul copiilor de a învăța cum se scrie o grilă de interviu, cum se utilizează reportofonul, cum se transcrie corect un interviu s-a datorat faptului că s-au simțit ca niște veritabili jurnaliști. Iar impactul discuțiilor, a fost unul puternic căci s-au simțit importanți, au simțit că realizările lor contează.

Așa că fiecare picătură din "oceanul" de care vorbea Maica Tereza este o reflecție a reușitelor încă din perioada copilăriei până la momentul maturizării, când prin vorbe, fapte și comportamente influențăm, modelăm sufletele inocente ale micuților învățăcei.

BIBLIOGRAFIE:

1. Căcoveanu Ioan, Gheorghe Maier, *Monografia a comunei Unirea II – județul Alba*.
2. Liviu Lazăr, „Strategii de învățare activă , fundament al cursurilor opționale de istorie orală”, în *A preda sau a învăța dimensiunea interdisciplinară și metode active utilizate în învățarea istoriei și a religiei* , Presa Universitară Clujeană , 2009 , în AIO, vol.X.
3. Radosav, Doru, „De la mărturia orală la depoziție sau două modalități de apropiere (asumpție) a trecutului”, în AIO, vol.X.
4. Sándor Berecki , Csaba Balázs Áldor, „O așezare aparținând culturii Wietenberg de la Unirea (jud. Alba)”, în *Acta Sicullica*, 2007.
5. Simionescu, Ion, *Orașe din România*, Editura Cartea Românească, București
6. Velea, Luciana-Simona; Toderaș, Nicolae; Ionescu, Mihaela, *Participarea elevilor în școală și în comunitate. Ghid pentru profesori și elevi*, Centrul pentru Cercetare și Inovare în Educație, 2006.
7. www.kia.hu/konyvtar/erdely/erd2002.htm; accesat în 20.12.2013.
8. Arhiva Școlii „Avram Iancu” Unirea, dosar Procese- Verbale de inspecții 1928-1941.

CDS - „CULTURĂ ȘI CIVILIZAȚIE LA BISTRIȚA”

PROF. LUCĂ ALINA SILVIA,
ȘCOALA GIMNAZIALĂ „AVRAM IANCU” BISTRIȚA

CARTEA NOASTRĂ DE CULTURĂ ȘI CIVILIZAȚIE LA BISTRIȚA

Se spune că istoria ne învață cum să nu mai repetăm greșelile făcute de alții, așadar, să învățăm din experiența lor, fără să le repetăm greșelile. Ca să putem înțelege aceste aspecte, este necesar să fim critici și să încercăm să înțelegem fiecare fenomen istoric după un raționament simplu, bazat pe câteva întrebări de genul: De ce s-a întâmplat așa?, Cum s-a întâmplat?, Care sunt urmările acestei întâmplări? Vom descoperi, prin acest curs opțional, că locuitorii orașului nostru nu au fost perfecți, dar, peste toate, este important să nu greșim și noi într-un mod similar. Putem, spre exemplu, să descoperim că locuitorii orașului nostru nu s-au înțeles totdeauna foarte bine, au fost uneori naționaliști sau xenofobi, așa cum era contextul general al vremurilor, dar, în timp, s-a dovedit că asemenea acțiuni distructive au avut urmări negative pentru toți cetățenii, indiferent de religie, etnie, convingeri etc. Din aceste drame, oamenii au învățat, în timp, că trebuie să renunțe la conflictele dintre ei și că cea mai bună soluție este înțelegerea.

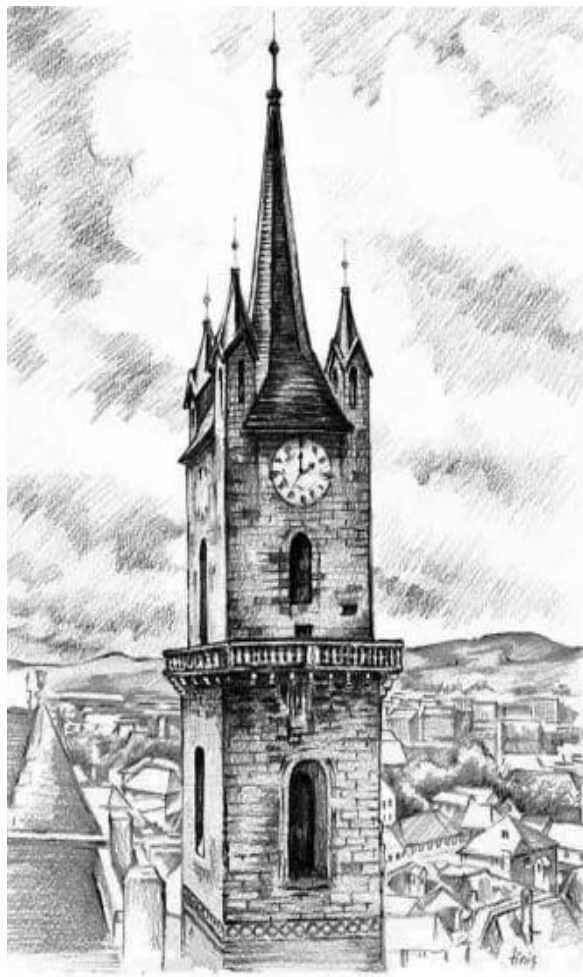
Dar, dincolo de aceasta, dezbateră liberă, discuțiile contradictorii sunt utile pentru că ne ajută să cunoaștem cât mai multe păreri, și, în funcție de aceste opinii, fiecare este liber să hotărască cum este mai bine, iar, la final, părerea celor majoritari trebuie respectată. În materialul selectat am încercat să aducem în atenție cultura materială a locului, modul de organizare și meseriile oamenilor, și, nu în ultimul rând, personalitățile care s-au remarcat de-a lungul istoriei. Alături de textul propriu-zis al lecției, merită să fie parcurse și unele citate care ilustrează subiectul prezentat, câteva repere cronologice, curiozități (știați că ...) și întrebări care pot să ajute la descoperirea unor aspecte noi din lecție. Portofoliul urmărește să încurajeze documentarea, să incite la descoperirea informațiilor la fața locului, în oraș, la muzeu, la monumentele istorice etc. A învăța înseamnă a descoperi cu plăcere informații din apropierea noastră, înseamnă bucuria de a căuta să înțelegi ceea ce este lângă tine, iar desenele care însoțesc fiecare lecție, sperăm să fie utile în aventura descoperirii orașului nostru.

La “Hai să dezbaterem!” suntem invitați cu toții, elevi și profesori, să discutăm pe marginea unei afirmații sau a unui fapt istoric, din aceste discuții libere putem să învățăm mai mult, mai simplu și mai firesc decât ne-am așteptat. La fiecare subiect trebuie să nu uitați că, principala calitate a unui elev este să pună întrebări, tocmai de aceea haideți să dezbaterem! Trebuie să vă spunem că la aceste dezbateri sunteți invitați să căutați pe internet cât mai multe informații pe teme selectate spre dezbateră. Manualul de față nu poate să vă ofere toate informațiile temelor care merită să fie discutate, dar pornind de la citatele atașate și poate de la autorii lor, puteți să găsiți și voi informații suplimentare la bibliotecă sau pe internet. Uneori, comparația și analizele pe care trebuie să le facem ajung și la noțiuni apropiate de matematică, fizică, chimie etc.; nimic mai firesc, educația este și trebuie să fie interdisciplinară, o împărțim pe felii mai mici numite discipline sau materii ca să o putem structura, dar, în realitate, toate cunoștințele noastre se reunesc într-un tot unitar. Fiecare lecție cu specificația „Studiu de caz” este opțională, dar sperăm, să citiți și aceste lecții sau să parcurgeți câteva dintre ele ca să puteți cunoaște mai multe despre orașul Bistrița și împrejurimile lui.

Poate că nu este chiar ușor să învățăm, unii spun că a învăța înseamnă, de foarte multe ori, să greșim, iar apoi să îndreptăm greșeala; dacă lucrurile stau așa, atunci trebuie să învățăm ca să nu mai facem greșelile generațiilor de dinaintea noastră și să înțelegem că, prin educație, totul este posibil.

PROPUNERE CURS OPȚIONAL PENTRU ANUL ȘCOLAR 2024-2025

- ❖ Titlul-”CULTURĂ ȘI CIVILIZAȚIE LA BISTRIȚA”
- ❖ Clasa-a VI-a
- ❖ Profesor- LUCA ALINA SILVIA
- ❖ ȘCOALA GIMNAZIALĂ “AVRAM IANCU” BISTRIȚA

VALORI ȘI ATITUDINI:

- Dezvoltarea interesului pentru informare și documentare științifică, cu scopul cunoașterea orașului natal;
- Trezirea interesului pentru cunoașterea directă prin investigarea și protejarea mediului geografic înconjurător;
- Manifestarea prețuirii și admirației față de trecutul și prezentul istoric al Bistriței;
- Formarea sentimentului de apartenență la spațiul cultural al localității natale;
- Formarea unor atitudini pozitive față de diversitate etnică, religioasă și culturală;
- Disponibilitate față de dialogul intercultural;
- Relaționarea pozitivă cu ceilalți.

COMPETENȚE GENERALE:

1. Utilizarea în contexte diverse a coordonatelor și reprezentărilor de timp și spațiu
2. Utilizarea critică și reflexivă a limbajului de specialitate și a surselor istorice
3. Manifestarea comportamentului civic prin valorificarea experienței istorice și a diversității socio-culturale

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Utilizarea în contexte diverse a coordonatelor și reprezentărilor despre timp și spațiu

Competențe specifice	Exemple de activități de învățare
1.2. Utilizarea coordonatelor temporale referitoare la faptele și procesele istorice	-activitate cu harta -alcătuirea unor axe cronologice pe diverse domenii (social, cultural, economic, politic etc.) - stabilirea unor reprezentări ale timpului în diferite epoci istorice -completarea unor fișe, tabele, jurnale -proiecte

2. Utilizarea critică și reflexivă a limbajului de specialitate și a surselor istorice

Competențe specifice	Exemple de activități de învățare
2.1. Utilizarea adecvată a termenilor istorici/limbajului de specialitate în prezentarea unui fapt/proces istoric	- alcătuirea unui glosar de termeni specifici - folosirea termenilor istorici cunoscuți în situații noi de comunicare - redactarea de texte cu informații oferite de surse - realizarea unor texte folosind adecvat termenii istorici
2.2. Utilizarea gândirii critice în analiza surselor de informare	- analiza surselor scrise sau vizuale pe baza unor cerințe - alcătuirea unor fișe de personaj istoric pe baza unor surse diverse - compararea surselor istorice oficiale cu cele neoficiale
2.3. Identificarea elementelor de cauzalitate prezente în surse variate	- stabilirea elementelor de cauzalitate într-o sursă istorică - descoperirea cauzelor unui eveniment prin analiza contextului istoric - recunoașterea cauzelor unor evenimente istorice asemănătoare sau diferite

3. Manifestarea comportamentului civic prin valorificarea experienței istorice și a diversității socio-culturale

Competențe specifice	Exemple de activități de învățare

3.1. Utilizarea dialogului intercultural	- identificarea consecințelor interacțiunii culturale în evoluția comunităților umane - analiza unor evenimente istorice prin utilizarea surselor care oferă perspective multiple - identificarea valorilor comune ale religiilor pe baza surselor
3.2. Asumarea cooperării în grupuri de învățare	- realizarea unui produs care ilustrează contribuția diferitelor civilizații la dezvoltarea patrimoniului cultural comun - îndeplinirea unor sarcini/roluri diferite în cadrul grupului de lucru - alcătuirea unor jurnale cu impresii, sentimente și rezultate ale activității personale/de echipă

4. Folosirea autonomă și responsabilă a instrumentelor necesare învățării permanente

Competente specifice	Exemple de activități de învățare
4.1. Utilizarea informațiilor cu ajutorul resurselor multimedia	- alcătuirea unor postere/afișe cu informații selectate din surse Internet - realizarea unor prezentări pe o temă istorică utilizând mijloace digitale

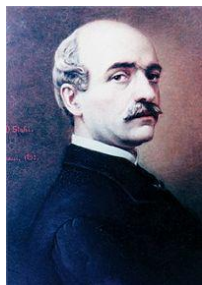
MODALITĂȚI DE EVALUARE

- Aprecierea verbală a capacităților și abilităților acumulate și a cunoștințelor asimilate
- Fișe de lucru
- Portofoliul
- Jocuri didactice: joc de rol

BIBLIOGRAFIE:

- Duda, Vasile, Gaiu, Cornelius, Klein, Gunter, *Cultură și civilizație la Bistrița. Carte pentru ciclul gimnazial*, Bistrița-Năsăud, 2015, ISBN 978-973-0-20546-6.

REPREZENTANȚI DE MARCĂ AI GENERAȚIEI PAȘOPTISTE: VASILE ALECSANDRI ȘI DRAMA „DESPOT-VODĂ”

PROF. PAICU DORINA,
ȘCOALA GIMNAZIALĂ POIANA STAMPEI, JUD. SUCEAVA

Pașoptismul sau perioada pașoptistă face parte din lista de curente literare și reprezintă perioada culturală ce are la bază activitatea revistei „*Dacia literară*”, publicată în 1940 de Mihail Kogălniceanu, îndrumătorul generației pașoptiste. Epoca pașoptistă începe înaintea lui 1840, perioadă în care se disting trei etape ale literaturii pașoptiste: prepașoptistă – anunțată de debutul lui V. Cârlova și Al. Hrisoverghi, perioadă dominată de figurile lui Gh. Asachi și Ion Heliade Rădulescu; „*Albina românească*” și „*Curierul românesc*” – perioadă marcată de apariția „*Daciei literare*”; postpașoptistă – perioadă ce continuă să evolueze pe linia ideologiei pașoptiste.

Scriitorii generației au cultivat teme și motive romantice și au ales istoria drept sursă de inspirație pentru o lirică a patriotismului ardent și natura. Programul „*Daciei literare*” a devenit programul romantismului românesc și a demonstrat spiritul creator al pașoptismului, care are revelația filonului național, ajungând să redescopere rădăcinile culturii noastre și să contribuie la constituirea literaturii române originale. Nu doar romantismul se reflectă în operele scriitorilor pașoptiști, ci și alte curente precum: clasicismul și realismul. Apare fenomenul coexistenței mai multor curente literare în cadrul aceleiași opere, acest lucru fiind vizibil și în creația „*Alexandru Lăpușneanu*” a lui Costache Negruzzi sau chiar în pastelurile lui Vasile Alecsandri.

Promotori importanți ai pașoptismului au fost: Mihail Kogălniceanu, Vasile Alecsandri, Avram Iancu, Nicolae Bălcescu, Alexandru Golescu, C.A. Rosetti, Dimitrie Bolintineanu, Eftimie Murgu, Timotei Cipariu sau Alecu Russo. Printre cele mai importante opere în proză afiliate pașoptismului se numără: „*Alexandru Lăpușneanu*”, „*Sobieski și românii*”, „*O alergare de cai*”, de Costache Negruzzi „*Memorial de călătorie*”, de Grigore Alexandrescu, „*Balta albă*”, „*Buchetiera de la Florența*”, „*Istoria unui galbân*”, de Vasile Alecsandri.

„Despot-Vodă”, de Vasile Alecsandri

În iarna 1878-1879, când scrie, la Mircești, drama „*Despot-Vodă*”, Alecsandri avea o bogată activitate de autor dramatic: întemeiase dramaturgia românească originală, după acea comedie de debut din 1840, „*Farmazonul din Hârlău*”, numeroase alte comedii, printre care acelea din cunoscutul ciclu al „*Chirițelor*”, vodeviluri, „*cântecele comice*”; se exersase și în drama istorică, dramatizând schița lui Negruzzi, „*Sobieski și românii*”, sub titlul „*Cetatea Neamțului sau Sobieski și plăieșii români*”.

Cu vechea istorie a Moldovei rămăsese într-un permanent contact și se familiarizase deplin. De altfel, tot după 1870 scrie Alecsandri și marile sale poeme de inspirație deopotrivă istorică și folclorică: „*Dan, căpitan de plai și Dumbrava Roșie*”. Drama istorică „*Despot-Vodă*” publicată în anul 1880, în volumul cu același nume, ne apare, așadar, ca o operă de maturitate artistică deplină, scrisă la vârsta unor experiențe estetice verificate. Poetul împlinea 60 de ani. După această vârstă avea să mai dea încă două drame de rezistență, cu sursa de inspirație în clasicitatea latină: „*Fântâna Blanduziei*” și „*Ovidiu*”.

Opera are ca temă puterea, figura centrală a textului fiind Despot-Vodă, o personalitate marcantă din istoria Moldovei, care a reușit să ocupe pentru a scurtă perioadă de vreme tronul Moldovei. Atât tematica abordată de către Vasile Alecsandri, cât și inspirația de factură istorică fac ca textul să poată fi încadrat în curentul literar romantic. În septembrie 1879 textul a fost pus

în scenă la Teatrul Național din București, cu prilejul acestei primei reprezentări, bucurându-se de un mare succes. Opera este considerată cea de-a doua dramă istorică din literatura română, prima fiind *Răzvan și Vidra*. Arta de dramaturg a lui Alecsandri și-a spus cuvântul. Aventurierul european, *Despot*, care escaladează și cucerește tronul Moldovei, a fascinat publicul.

Personajul este realizat antitetic, în viziune romantică. Atrăgător la chip, dublat de harul de a cuceri prin puterea și farmecul cuvântului, înzestrat cu curajul și cutezanța de a înfrunta pericole, *Despot* cucerește, relativ cu ușurință, poziție după poziție. Îl atrage pe *Laski*, promițându-i bogății din pradă, pe *Moțoc* cu postul de prim sfetnic, pe boieri cu declarații utopice, susținând eliberarea țării de sub dominația otomană și construirea unei universități, pe *Carmina*, soția lui *Laski* și pe *Ana*, fiica lui *Moțoc*, le câștigă promițându-le căsătoria.

Autorul folosește un procedeu deosebit de ingenios în conturarea acestui personaj. Dacă, în prima fază a acțiunii sale, *Despot* merge vertiginos spre glorie, cu toate obstacolele întâmpinate, găsind resurse surprinzătoare pentru a se salva din numeroasele situații excepționale: scapă de efectul otravei lui *Lăpușneanu*, luând un antidot la timp, fuge din închisoare exploatarea credulitatea nebunului *Ciubăr vodă*, ce se visa domn, se salvează de urmăritori prefăcându-se mort ș.a.m.d.

Despot nu mai dispune însă de aceleași resurse după ce a fost înscăunat Domn. Din acest moment nu mai este capabil să anticipeze evenimentele, ca în fazele anterioare, și să le stăpânească. Ajuns în vârful piramidei pare obosit de puterea pe care i-o dă funcția supremă și are naivitatea, care-l va pierde, să creadă că este suficient să ordone tot ce pofteste. Din această cauză acum începe prăbușirea și, prin contrast, luăm act de marile limite ale personajului; căderea sa fiind la fel de spectaculoasă ca și ascensiunea.

Promisiunile lui *Despot* nu se adevăresc. Dimpotrivă birurile sporesc, încât întregul popor, în frunte cu *Tomșa*, se ridică împotriva lui.

În cele din urmă, învins, *Despot* își pune încă odată în joc întreaga energie, izbutind imposibilul: să obțină iertarea după ce fusese condamnat la moarte:

Despot (Privind în fața tuturor cu mărire).

„Boieri și tu oștime! / Mormântul, ca și tronul, e sacră înălțime, / Și când vorbește omul pe peatră de mormânt, / E drept să se asculte solemnul său cuvânt... / Râvnit-am tronul țării, dar râvna mea regală / A fost însuflețită de-o țintă colosală, / Visând neatârarea, voit-am prin Români / Să dau loviri de moarte Osmanilor păgâni.(...)”

Vreți moartea mea?... Ucideți!... Dar eu, tristă victimă, / Istoria Moldovei vreu s-o scutesc de-o crimă, / Să nu poarte stigmatul în ziua reînvierii, / că a plătit cu moartea pe *Despot*, Domn al țării. (scoțându-și coroana de pe cap și aruncând-o) Mi-arunc din cap coroana! Din mână sceptru-mi scot... / Nu mai sunt Domn!...acuma ucideți pe *Despot*!

(Toți rămân incremenți)

Iliș:(cu lacrimi) Iertare, tată!

Boierii: Tomșa, iertare!

Poporul: Îndurare!

Tomșa: O cereți? ...Fie!...Despot de moarte ai iertare, / Dar tu, la monastire pe viață-i fi închis. (Ciubăr, dând semne de exaltare frenetică, se înaintează și strigă)

Ciubăr: Iertare?...Cui?...Lui Despot?...

Iertare?...Cine-a zis? / În veci nu iartă cerul pe cel care-l desfide.

(Se repede furios și înjunghie pe Despot)

Ai vrut să ucizi legea?...Mori! Legea te ucide!”

După ce uzurpatorul izbutise să obțină iertarea, moartea sa neprevăzută, prin apariția lui Ciubăr, asigură deznodământului, atât de dramatic, o turnură excepțional de spectaculoasă. Estetica romantică îi servește autorului în chip strălucit. Acest personaj excepțional, clădit din lumini și umbre, ce acționează în împrejurări excepționale, se impune cu desăvârșire. El se reliefează totodată și în opoziție cu alte personaje ca intrigantul Moțoc sau boierul patriot Tomșa, întrucât aspirațiile sale de dimensiuni absolute. De asemenea se impune prin vulcanica pasiune cu care se avântă în apele vieții, în lupta pentru putere și mărire.

Adevărat întemeietor al dramaturgiei românești, Vasile Alecsandri a îmbogățit repertoriul național cu numeroase piese de teatru, de la comedie și monolog dramatic la drama istorică și de inspirație clasică. *Despot-Vodă* reprezintă însă ceea ce poetul de la Mircești a izbutit mai deosebit în creația sa dramatică inspirată de istoria națională și valorificată din perspectiva esteticii romantice, piesa fiind construită în jurul unui conflict bine articulat, a cărui unitate avea să-i asigure o perenitate nedezmănită de vreme.

Dincolo de situațiile, întâmplările și „loviturile de teatru” – uneori exagerate peste marginile verosimilului – care nu mai satisfac astăzi întru totul exigențele gustului modern, evoluează personaje ce întruchipează aspirații, avânturi, împliniri, neșanse și eșuări general-umane care situează piesa în panteonul modelelor clasice.

BIBLIOGRAFIE:

1. Alecsandri, Vasile, *Despot Vodă, Texte comentate*, Tabel cronologic, prefață și note de Al. Săndulescu, Editura Albatros, București, 1982;
2. Alecsandri, Vasile, *Drame istorice: Despot-Vodă, Fântâna Blanduziei, Ovidiu* – comentate de George Baiculescu, *Clasicii Români Comentati*, sub îngrijirea dlui Cartojan – prof. universitar, Editura Scrisul Românesc, Craiova;
3. www.vasilealecsandri.eu/opere/articole/despot_voda.html

ROMANTISMUL PAȘOPTIST

PANAIT IOANA ALINA,
COLEGIUL „SPIRU HARET” PLOIEȘTI

Prima jumătate a secolului al XIX-lea este o perioadă extrem de agitată în privința transformărilor social-politice și culturale care au culminat cu Revoluția de la 1848. Câțiva dintre reprezentanții pașoptiști ai celor trei provincii românești care au luptat pentru emancipare socială și națională și care au animat întregul spațiu românesc au fost - în Moldova: Costache Negruzzi, Mihail Kogălniceanu, Vasile Alecsandri, Alecu Russo; în Muntenia: Ion Heliade-Rădulescu, Grigore Alexandrescu, Nicolae Bălcescu, Dimitrie Bolintineanu, Vasile Cârlova; în Transilvania: Timotei Cipariu, Gheorghe Barițiu.

În literatura noastră, pașoptismul coincide cu romantismul românesc ce se manifestă în deceniile III și IV ale secolului al XIX-lea. Acest curent literar nu are un caracter de revoluție literară și nu apare ca o reacție împotriva clasicismului, ci este asimilat principiilor estetice ale romantismului european, cristalizându-se ca o largă mișcare de redeșteptare națională. Termenul romantism este încetățenit în anul 1835 de Ion Heliade-Rădulescu, care îl folosește pentru a denumi o școală literară.

În evoluția romantismului pașoptist se disting trei etape. Cea dintâi etapă cuprinde deceniile III și IV ale secolului al XIX-lea și este ilustrată de eforturile lui Ion Heliade-Rădulescu și Gheorghe Asachi de a dezvolta școala, presa și teatrul național. Tot acum, Vasile Cârlova, Ion Heliade-Rădulescu, Gheorghe Asachi, Grigore Alexandrescu evocă în versuri vibrante aspecte ale trecutului istoric. A doua etapă este inaugurată de apariția revistei *Dacia literară* în anul 1840. În articolul intitulat *Introducere*, M. Kogălniceanu stabilește liniile directoarele literaturii române, cerând scriitorilor să creeze o literatură cu un pronunțat specific național, făcând din istorie, folclor, din frumusețile naturale ale patriei și din viața ei socială sursele principale de inspirație. Romantismul românesc se constituie, astfel, într-un curent național și popular. De aceea, *Introducția* lui M. Kogălniceanu are valoare de manifest și program al romantismului nostru. Această a doua etapă cuprinde și mișcarea de la 1848, care imprimă literaturii românești o pregnantă coloratură revoluționară, scriitorii acestei perioade fiind, în același timp, conducătorii revoluției care au inserat în operele lor idealurile și entuziasmul maselor populare. Ultima etapă se conturează după revoluția de la 1848 și se prelungește, cu unele ecouri, până în preajma Primului Război Mondial. Este perioada deplinei maturități a romantismului românesc, când folclorul, mitologia autohtonă, dragostea, natura, moartea și ireversibilitatea temporală vor constitui universul tematic al numeroaselor opere ale lui Mihai Eminescu, Alexandru Macedonski, Octavian Goga sau Mihail Sadoveanu.

Perioada pașoptistă este cunoscută în literatură drept etapa dintre 1830 și 1860, în care a avut loc o viguroasă activitate culturală, manifestându-se cu vehemență ideea de unire a țărilor române. În această epocă de avânt revoluționar, oamenii de cultură au fost pătrunși de idealul eliberării și unității naționale, participând activ la evenimentele sociale ale vremii și realizând numeroase schimbări la nivel cultural.

În ceea ce privește învățământul cu predare în limba română, sunt înființate și reorganizate școli pentru pregătirea învățătorilor, școli de agricultură, de arte și meserii și pensioane pentru fete, ca de exemplu - în Muntenia: Școala Română de la Sfântul Sava, în Transilvania: Școala Comercială de la Brașov, în Moldova: Seminariul de la Socola, Școala Vasiliană de la Trei-Ierarhi, Facultatea de Filosofie și Științe juridice de la Iași. În domeniul teatrului se înființează școli speciale pentru pregătirea tinerilor artiști: la București - Școala de muzică vocală, de declamație și de literatură; la Iași - Conservatorul filodramatic, iar din anul

1840, la direcția Teatrului Național din Iași sunt numiți Mihail Kogălniceanu și Vasile Alecsandri care realizează un repertoriu național de opere dramatice.

Se înființează societăți literare, unele dintre ele având și scopuri politice, precum acela de a pregăti revoluția de la 1848: *Societatea literară*, condusă de Dinicu Golescu și Ion Heliade-Rădulescu, *Frăția*, al cărui reprezentant de marcă a fost Nicolae Bălcescu, *Astra* (Sibiu). Presa de la jumătatea secolului al XIX-lea s-a manifestat printr-o amplă activitate publicistică: la București, *Curierul românesc*, sub conducerea lui Ion Heliade-Rădulescu, la Iași, *Albina românească* din inițiativa lui Gheorghe Asachi și *România literară*, condusă de Vasile Alecsandri, la Brașov, *Gazeta de Transilvania* sub conducerea lui George Barițiu.

La 30 ianuarie 1840 ia ființă la Iași revista *Dacia literară* din inițiativă și sub conducerea lui Mihail Kogălniceanu, fiind „întâia revistă de literatură organizată”. În primul număr al acesteia, Mihail Kogălniceanu, în vârstă de numai 23 de ani, publică articolul-program sub titlul *Introducere*, în care evidențiază principalele idei care vor sta la baza creării și orientării literaturii românești, toate aceste noi direcții constituindu-se într-un prim manifest al romantismului românesc. În ceea ce privește structura revistei, prima parte cuprinde compuneri ale scriitorilor colaboratori; a doua parte analizează articole din alte publicații; a treia parte se ocupă de critica operelor recent apărute; ultima parte poartă titlu special *Telegraful Daciei* și conține informații despre cărți în curs de apariție, despre evenimente culturale sau despre scriitori, adică „tot ce poate fi vrednic de însemnat pentru publicul român”. Numele revistei este ales a fi unul cu rezonanță națională pentru a exprima unitatea de neam și țară, *Dacia* sugerând idealul de unire al românilor. Însă, apariția revistei a fost de scurtă durată, ea fiind înființată din ianuarie până în luna iunie 1840, deoarece a fost suprimată de către domnitorul Mihail Sturza după trei numere.

În *Introducere*, Mihail Kogălniceanu sintetizează idealurile literare ale scriitorilor pașoptiști. *Dacia literară* își propune să facă „abstracție de loc”, să fie o „foaie românească”, îndeletnicindu-se cu „producțiile românești, fie din orice parte a Daciei, numai să fie bune”. Își fixează ca țel exclusiv literatura, fără a părăsi însă țelurile politice naționale. Susține că originalitatea națională este „însușirea cea mai prețioasă a unei literaturi”. Condamna creșterea numărului imitațiilor și traducerilor despre care afirmă că „au făcut la noi o mânie primejdioasă pentru că omoară în noi duhul național”. Sugerează că sursa principală de inspirație este realitatea autohtonă. Susține valorificarea folclorului, a istoriei și a frumuseților naturii patriei. Colaboratorii revistei își propun să lupte pentru ca „românii să aibă o limbă și o literatură comună pentru toți” și, nu în ultimul rând, insistă asupra necesității spiritului critic nepărtinitor („vom critica cartea, nu persoana”).

Toate aceste idealuri literare ar putea fi organizate în jurul a patru mari idei. Cea dintâi a fost reprezentată de combaterea imitației scriitorilor străini și a traducerilor mediocre. Îngrijorat de sărăcia literaturii române la început de secol XIX, Ion Heliade-Rădulescu lansase un apel încurajator către tinerii scriitori: „Scriți, băieți, orice, numai scriți!”. Interpretând îndemnul din punct de vedere cantitativ, multe publicații ale epocii au încurajat o literatură mediocră, deseori imitată după creații siropoase occidentale, pervertind gustul public. În contrast cu acest îndemn, M. Kogălniceanu, prin apariția revistei sale, își propunea să îi avertizeze pe creatorii de literatură asupra pericolului unor astfel de scrieri care eliminase definitiv criteriul estetic. A doua a însemnat crearea unei literaturi cu specific național. Fondatorul revistei înlătură ideea ca scriitorii români să se mai inspire din operele autorilor străini și, de aceea, încurajează intenția de a făuri o literatură autohtonă, inspirată din istorie, natură și folclor. Preluată din estetica romantică europeană, această triplă recomandare se va regăsi în operele pașoptiștilor astfel: folclorul va face obiectul preocupărilor teoretice, dar va deveni și sursă importantă de inspirație. Alecu Russo, în studiul *Poezia populară* definește folclorul ca pe „o oglindă realistă a vieții poporului și ca pe un izvor nesecat de inspirație pentru literatura cultă”. Conștient fiind de inestimabila lui valoare

artistică, Vasile Alecsandri avea să alcătuiască prima culegere de *Poezii populare ale românilor* (1852), urmată de *Balade (Cântice bătrânești)* și volumul *Doine și lacrimioare*, în care textele sunt alcătuite în metru popular. La rândul său, Gheorghe Asachi valorifică mitologia populară într-o suită de balade și legende, pentru ca expresia cea mai profundă a inspirației folclorice să se regăsească în capodopera *Zburătorul*, de Ion Heliade-Rădulescu. Elogiul frumuseților naturii patriei îl realizează din nou același Vasile Alecsandri în volumul *Pasteluri* și în ample relatări de călătorie, precum *O primblare la munți* și *Balta Albă*, dar și Grigore Alexandrescu în *Memorial de călătorie*. Istoria devine model pentru contemporani, fie pentru a exprima idealul de eliberare și unitate națională, fie pentru a ilustra satiric realitățile sociale. *Alexandru Lăpușneanul*, de Costache Negruzzi face parte dintr-un întreg ciclu de *Fragmente istorice în proză*, în timp ce Vasile Alecsandri creează ample poeme eroice, ca *Dan, căpitan de plai*, *Dumbrava Roșie* sau drame istorice precum *Despot-Vodă*. Foarte gustate în epocă sunt fiziologiile (echivalente în proză ale satirei sau ale fabulei), cum ar fi *Cuconița Drăgana*, de Ion Heliade-Rădulescu sau *Fiziologia provințialului*, de Costache Negruzzi.

Lupta pentru unitatea limbii constituie o altă dorință de-a pașoptiștilor: „Țămul nostru este realizația dorinței ca românii să aibă o limbă și o literatură comună pentru toți”. Eforturile Școlii Ardelene de unificare a limbii sunt continuate de romantici, care încearcă să formuleze normele limbii literare, respingând exagerările latiniste și pledând pentru introducerea alfabetului latin. Alecu Russo, într-o serie de *Cugetări* publicate în *România literară*, respinge curentele latiniste care, prin sistemele lingvistice propuse, înstrăinează moștenirea națională. Ion Heliade-Rădulescu scrie *Gramatica românească*, în care combate scrierea etimologică și își exprimă aprobarea ca în limba română să pătrundă cât mai multe neologisme. Sperând ca prin impunerea acestor reguli să creeze un sistem de valori pentru publicul român, M. Kogălniceanu introduce și conceptul de critică obiectivă, subliniind că analiza critică se va face numai asupra operei: „Critica noastră va fi nepărtinitoare. Vom critica cartea, iar nu persoana”. M. Kogălniceanu nu se rezumă numai la îndemnuri, drept urmare, el tipărește *Letopisețele Țării Moldovei* ale cronicarilor Grigore Ureche, Miron Costin și Ion Neculce ca principale surse de inspirație pentru scriitorii epocii, dar și alte scrieri valoroase precum prima nuvelă istorică, *Alexandru Lăpușneanul* de Costache Negruzzi, care purta titlul *Scene istorice din cronicile Moldovei* și care a apărut în *Dacia literară* la rubrica *Scene pitorești din obiceiurile Moldoviei*.

Costache Negruzzi este un reprezentat moldovean marcant din perioada pașoptistă, un autor devenit întemeietor al prozei românești moderne datorită spiritului său revoluționar și deosebitului simț al noului. Meritele sale, precum și ale generației căreia îi aparține pașoptistul sunt acelea de a exprima spiritul național, de a crea specii reprezentative contextului epocii (nuvela istorică, pastelul, fabula, imnul), de a depăși faza traducerilor și de a valorifica ideile vremurilor moderne pentru a crea o operă originală. Referitor la acest prim romantic al prozei literaturii române, criticul G. Călinescu a afirmat: „Costache Negruzzi este întâi de toate un mare prozator, fără invenție, mărginit la anecdotă și memorii, creator de valori și interpretare artistică”, iar Edgar Papu l-a considerat „primul exponent de geniu al unei narațiuni istorice realiste din Europa” și un precursor al lui Flaubert. *Alexandru Lăpușneanul* este nuvelă istorică, realistă și romantică. Această scriere „a făcut pentru gloria lui Costache Negruzzi mai mult decât toate celelalte la un loc, ea fiind perfect construită și foarte concisă”, cu un „subiect major care a deschis calea școlii” (Nicolae Manolescu). La rândul său, Tudor Vianu o vede a fi prețioasă datorită aparenței de impersonalitate epică, eliminării prezenței autorului din text și originalității sale incontestabile. Așadar, prin viziunea realistă a trecutului istoric, prin relieful uimitor al caracterelor și prin viguroasa ei construcție dramatică, *Alexandru Lăpușneanul* se situează printre marile realizări ale literaturii pașoptiste. Nuvela a fost publicată cu titlul *Scene istorice din cronicile Moldoviei*, *Alexandru Lăpușneanul* la rubrica *Scene pitorești din obiceiurile Moldoviei*,

în primul număr al revistei *Dacia literară*, apărută la Iași în anul 1840. Sursele de inspirație sunt reprezentate de *Letopisețul Țării Moldovei* de Grigore Ureche, cronica lui Miron Costin la care autorul se oprește pentru a realiza episodul uciderii lui Moțoc de către mulțimea adunată la Curtea domnească și *O samă de cuvinte* de Ion Neculce. Tema nuvelei este dată de evocarea unei domnii zbuciumate din medievalitatea românească, și anume, întoarcerea lui Alexandru Lăpușneanul pentru a doua sa domnie, între anii 1564-1569. Politica domnitorului este de îngădire a puterii boierilor cu scopul de a mulțumi țărănimea și a se bizui pe ea, mijloacele vremii fiind presiunea sângeroasă și cruzimea voievodului.

Timpul și spațiul acțiunii sunt precizate și conferă verosimilitate narațiunii: întoarcerea lui Lăpușneanul pe tronul Moldovei, la a doua sa domnie. În primele trei capitole evenimentele se desfășoară după revenirea acestuia la tron, iar în ultimul capitol se trece, prin rezumare, la secvența morții domnitorului patru ani mai târziu. Timpul narativ este cronologic, bazat pe derularea evenimentelor situate într-un trecut istoric. Singura excepție de la linearitatea întâmplărilor este aceea din capitolul al II-lea când naratorul povestește câte ceva despre familia Domniței Ruxanda și despre modul în care Lăpușneanul a ajuns la tron. Nuvela este clasicistă, concisă, sobră, echilibrată, arhitectonic construită datorită desfășurării ascendente a evenimentelor și rigurozității celor 4 capitole. Titlul operei sugerează, încă de la început, intenția autorului, și anume, aceea de a scoate în relief, cu toată vigoarea, figura impresionantă a domnitorului Alexandru Lăpușneanul, personalitatea lui complexă și controversată, un personaj bine individualizat, creat din lumini și umbre. Alexandru Lăpușneanul este unul dintre personajele tragice ale istoriei românilor, considerat a fi un personaj istoric minor într-o epocă decadentă, venitușinos în țară cu ajutor străin, pentru a pune în ordine interesele boierilor și ale norodului. Toate dramele unui popor aflat la răscruce de vânturi, atacat permanent, din toate direcțiile, de dușmani numeroși și puternici, își găsesc ecou în prezența acestui personaj, care nu a fost nici puternic și nici iubit de norod sau de boieri.

Caracterul dramatic al nuvelei i-a determinat pe alți scriitori să o transforme într-o piesă de teatru. Dimitrie Bolintineanu scrie în 1868 drama în 3 acte *Alexandru Lăpușneanul*, Samson Bodnărescu o dramă în versuri în 5 acte, *Lăpușneanul-Vodă*, Mihai Eminescu este preocupat încă din adolescență de figura domnitorului moldovean pe care îl aseamăna cu personajul Macbeth, iar drama *Alexandru Lăpușneanul* scrisă între 1877-1880 rămâne în document. Un ultim exemplu este cel al lui George Mihail Zamfirescu autorul dramei *Cuminicătură* în care domnitorul este sugrumat de domnița Ruxanda când i se înfățișează promisiul „leac de frică”.

Reflecția morală dezvăluie răul, rea-voința, batjocura, mârșăvia și fățărnicia, pentru a scoate la suprafață compasiunea și iubirea față de oameni, cinstea și credința în Dumnezeu. Așadar, Alexandru Lăpușneanul rămâne un erou tipic romantic, care, asemenea personajului Despot-Vodă din opera cu același nume, urcă în ierarhia socială de la „un neînsemnat boier, un oarecare Petre Stolnicul, om prost și necunoscut” cum îl va caracteriza chiar Costache Negruzzi în *Scrisoarea IX* până la domnitorul Alexandru-Vodă, iar gloriosul domnitor de altădată ajunge, răpus de boală, călugărul Paisie, iar mai târziu omul supus morții neiertătoare și răzbunării fugărilor ai căror familii fuseseră umilite.

În concluzie, nuvela de inspirație istorică aduce în momentul apariției nu un model de patriotism, ci un antimodel de conducător, ca un avertisment adresat contemporanilor într-o perioadă de efervescentă revoluționară.

BIBLIOGRAFIE:

1. Călinescu, George, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, București, Editura Minerva, 1982.

2. Cornea, Paul, Zamfir, Mihai, *Gândirea românească în epoca pașoptistă*, antologie, studii și bibliografiede Paul Cornea, vol. I-II, Editura pentru Literatură, București, 1968-1969.
3. Kogălniceanu, Mihail, *Opere*, ediție critică publicată sub îngrijirea lui Dan Simionescu, vol. I., 1974.
4. Manolescu, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1997.
5. Papu, Edgar, *Din clasicii noștri*, București, Editura Eminescu, 1977.
6. Vianu, Tudor, *Arta prozatorilor români*, B.P.T., vol. I, București, Editura pentru literatură, 1966.
7. Zaciu, Mircea, *Din secolul romantic*, Editura Cartea Românească, București, 1989.

ROMAN, PRIN FEREASTRA TIMPULUI

PROF. ÎNV. PRIMAR MAFTEI PAULA- ELENA,
COLEGIUL NAȚIONAL „ROMAN-VODĂ” ROMAN

Locul natal rămâne principalul punct de reper al fiecăruia dintre noi de-a lungul întregii vieți. Este important ca fiecare dintre noi să-l cunoască din copilărie și să-i înțeleagă evoluția de-a lungul timpului. Familia și școala sunt cele care își asumă responsabilitatea informării, educării și formării lui pentru societate.

În vederea realizării acestor situații am propus un proiect partenerial educațional, care să se desfășoare pe parcursul Săptămânii Școala Altfel. Proiectul s-a numit „**Roman, prin fereastra timpului**” și a vizat implicarea oamenilor școlii, elevi, familiile acestora, reprezentanți ai instituțiilor guvernamentale și ai celor nonguvernamentale. Prin metodele activ-participative propuse în acest proiect elevii au fost personajele principale ce au realizat obiectivele de natură formală, informală, socio-comportamentală, alături părinții lor.

În cadrul acestui proiect au fost create contexte care au determinat elevii să comunice cu ușurință, să fie curioși în a afla lucruri noi, interesante, li s-a trezit interesul spre cunoaștere, căutare, s-a urmărit dezvoltarea imaginației, acreativității, a dorinței de afirmare, de participare la orice fel de activitate și de depășire a blocajelor emoționale.

Studiile au demonstrat că școlile care cultivă cooperarea între copii, înainte de competiție au cele mai mici incidente de violență și delicvență la copii.

SCOPUL PROIECTULUI:

- Cunoașterea amănunțită a locului natal (geografic, istoric, cultural, artistic, etnografic, obiceiuri și tradiții etc);
- Cultivarea respectului pentru locul natal;
- Contribuția copiilor la îngrijirea și înfrumusețarea lor;
- Promovarea municipiului Roman.

OBIECTIVE:

➤ pentru elevi:

- să cunoască elementele specifice(naturale, istorice,culturale) ale orașului ;
- să participe cu interes și plăcere la activitățile desfășurate;
- să se implice activ în derularea proiectului, prin desfășurarea unor activități cu caracter practic-aplicativ și creativ ;
- să-și dezvolte spiritul de echipă și să colaboreze eficient în cadrul grupului;
- să manifeste dragoste și prețuire față de localitatea natală.

➤ pentru cadre didactice:

- să se mobilizeze pentru a desfășura cu elevii activitățile propuse;
- să coreleze activitățile cu obiectivele curriculum-ului;
- să folosească metode noi, interactive, în stimularea și motivarea elevilor pentru a participa la activitățile propuse.

➤ pentru alți factori educaționali:

- antrenarea părinților în activitățile extracurriculare desfășurate cu elevii;
- implicarea factorilor locali(primărie, muzee, biserici, bibliotecă) în desfășurarea proiectului.

ȚINTE STRATEGICE ȘI DE PERSPECTIVĂ :

1. Ridicarea prestigiului școlii prin realizarea unor activități de cunoaștere a localității

2. Sensibilizarea opiniei publice asupra problemelor privind respectarea și păstrarea specificului istoric și cultural al localității
3. Însușirea unor cunoștințe despre personalitățile municipiului Roman
4. Dezvoltarea resurselor educaționale, a activităților de predare-învățare, prin crearea și dezvoltarea oportunităților de participare activă la acțiunile de cunoaștere a localității natale
5. Respectarea caracterului voluntar, opțional al proiectului
6. Implicarea elevilor în proiectul „**Roman, prin fereastra timpului**” și în anii următori

METODE:

- conversația, observația, problematizarea, ciorchinele, brainstormingul, mozaicul, metoda colțurilor, a cubului, jocul, drumeția, turul galeriei, interviul

FORME DE ORGANIZARE:

-consiliere în grup, activități frontale și individuale, în perechi, pe echipe mici sau mari.

MIJLOACE DE ÎNVĂȚĂMÂNT:

- cărți, reviste ziare, pliante informative, ecusoane, markere, foi, coli de carton, documente istorice, planșe, casete video.

LOCUL DE DESFĂȘURARE:

- școală, sală de clasă, instituții, muzee, biserici.

DISCIPLINE IMPLICATE:

- istorie, geografie, educație civică, limbă și literatură română, științe, arte vizuale, muzică etc.

ACTIVITĂȚI PROPUSE:

1. Să ne cunoaștem orașul – plimbare în scopul vizitării unor obiective importante din oraș
2. Cartierul meu – joc logico-matematic
3. Imnul orașului Roman-memorizare
4. Cum păstrăm curățenia orașului - Educație ecologică
5. Grădinița mea/ Orașul meu – Desen/ Colaj/ Fotomontaj
6. Organizarea teritorial- administrativă a municipiului Roman(e vorbă cu primarul)
7. Zilele Municipiului Roman
8. Activitate la Biblioteca Municipală „George Radu Melidon” Roman
9. Vizită de documentare la Arhiepiscopia Romanului și Bacăului
10. Drumeție în Parcul Municipal Roman
11. Muzeul de Artă Roman, Muzeul de Istorie Roman, Muzeul de Științe ale Naturii Roman
12. Romașcani celebri(oameni de cultură, sportivi, personalități)
13. Realizarea unor fotomontaje pe teme istorice, culturale, etc.
14. Tradiții și obiceiuri din zona Romanului
15. Realizarea unor afișe cu tema „Roman, prin fereastra timpului”
16. THIS IS MY CITY/ C’EST MA VILLE- mesaj către un prieten anglofon/ francofon
17. Să construim cu LEGO- orașul meu, orașul viitorului
18. Orașul meu, orașul viitorului-machete/ desene prezent- viitor
19. Viața în Romanul de altădata/ Viața în Romanul de azi
20. Publicarea unor articole în revista școlii

EVALUAREA PROIECTULUI:

Se realizează prin:

- participarea la activități comune între clase;
- sondaje de opinie, dezbateri;
- activități practice de realizare a unor fotomontaje, expoziții cu materialele adunate;
- vizite la instituții și muzee din localitate;
- realizarea unui CD cu momentele importante ale proiectului;

- mediatizarea activităților în revista școlii .

IMPACTUL SCONTAT:

În urma desfășurării proiectului, vizăm următoarele aspecte:

- îmbogățirea cunoștințelor elevilor despre localitatea natală;
- cunoașterea instituțiilor și muzeelor din localitate;
- dezvoltarea simțului estetic și a sentimentelor patriotice;
- stimularea cooperării la nivelul relațiilor interpersonale stabilite între participanți(elevi, cadre didactice, parteneri) pe de o parte și la nivel de instituții pe de altă parte.

AVRAM IANCU – CRAIUL MOȚILOR

PROF. MUREȘAN ANCA DIANA,
ȘCOALA GIMNAZIALĂ „MIHAI OLOS” ARINIȘ, JUD. MARAMUREȘ

Avram Iancu s-a născut în anul 1824 la Vidra de Sus exact acum 200 de ani și a decedat la 10 septembrie 1872. Este înmormântat la Țebea. A fost unul dintre cei mai mari luptători pentru neam și țară din Transilvania fiind unul dintre pilonii importanți ai Revoluției de la 1848. Face parte dintr-o familie de luptători pentru drepturile românilor din Transilvania, bunicul său fiind preotul ortodox Gheorghe Iancu care a luptat în răscoala lui Horea, Cloșca și Crișan din anul 1784.

Mormântul lui Avram Iancu de la Țebea (sursa www.wikipedia.ro)

Avram Iancu a fost avocat și revoluționar pașoptist, ulterior ajungând și prefect al legiunii Auraria Gemina. În martie 1848 când a izbucnit revoluția în Ungaria, el a început să militeze și pentru drepturile și libertățile românilor din Transilvania, organizând alături de aliații săi, Marea Adunare Națională de la Blaj din 30 aprilie 1848. La această adunare s-a citit proclamația prin care românii din Transilvania își cereau drepturile. Ei își doreau să se interzică iobăgia și ca românii să fie reprezentați în dieta țării. Prima adunare de la Blaj nu are succes și apoi încep în Țara Moților asediile asupra românilor soldate cu 10.000 de morți.

Are loc o a doua adunare la 3/15 mai 1848, la care pe lângă Avram Iancu, participă și alți revoluționari importanți precum: Simion Bărnuțiu, Alecu Russo și viitorul domn Alexandru Ioan Cuza. Ei redactează un memoriu prin care cer drepturi pentru românii din Transilvania, dar acesta este respins de dieta de la Cluj.

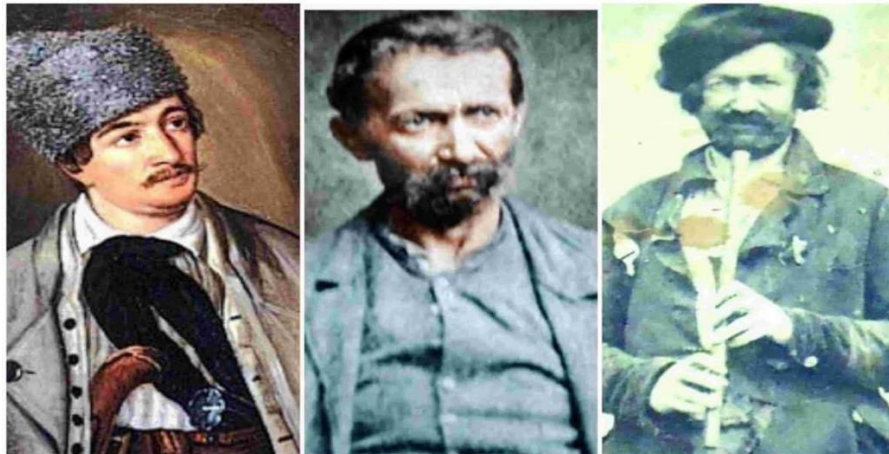
În anul 1848 au loc o serie de evenimente care duc la confruntări între revoluționarii maghiari conduși de Kossuth Lajos și românii conduși de Avram Iancu. La 22 – 24 octombrie 1848 are loc măcelul de la Zlatna. La 19 octombrie 1848, secuii secuii pornesc ofensiva în mai multe direcții, ajungând la Alba Iulia. La 8 noiembrie, orașul Aiud este luat fără luptă de trupele maghiare. În demersul lor, trupele maghiare sunt oprite de un grup de lăncieri în noaptea dintre 6/7 decembrie 1848, în timpul înaintării lor spre orașul Huedin.

În anul 1848, Kossuth Lajos face apel la români pentru a accepta unirea Transilvaniei cu Ungaria, dar în termeni agresivi. Românii continuă lupta dar revoluția este înăbușită. Ungurii și-au atins scopul în anul 1857 când Ungaria a devenit parte a Imperiului Habsburgic. Tot atunci Transilvania a fost unită cu Ungaria. Totuși a reprezentat un reper important pentru viitoarele acțiuni ale înaintașilor noștri menite ca să obțină drepturi asemănătoare celor ale națiunilor

privilegiate (maghiarii, sașii și secuii) pentru populația românească din Transilvania. Dintre aceste acțiuni putem aminti *Memorandumul* de la 1892, elaborat de Gheorghe Pop de Băsești alături de Ion Rațiu, Vasile Lucaciu, Septimiu Albini și alții.

Acțiunile lui Avram Iancu au reprezentat un imbold și pentru realizarea visului românilor din Transilvania de a se uni cu România. Visul a devenit realitate abia la 1 Decembrie 1848. Avram Iancu a fost o personalitate emblematică pentru noi, un avocat care a luptat pentru obținerea dreptății și care și-a iubit neamul, mai ales pe moșii lui alături de care a luptat și a transformat Munții Apuseni în fortăreață naturală.

Deși pe plan politic a avut succes, pe plan personal Avram Iancu a început să fie măcinat de boală și a decăzut social, dar nu a pierdut respectul celor pe care îi condusesse în luptă, lucru dovedit de faptul că i-au oferit o înmormântare cu onoruri militare.

Avram Iancu (sursa: www.wikipedia.ro)

BIBLIOGRAFIE:

1. Gheorghe, Maria-Mariana, Săvuță, Irina – Ema, *Istorie – manual pentru clasa a VIII-a*, Editura Litera, București , 2020.
2. Stoica S., Bălutoiu V., Becheru D.S., Bilcea Valentina., Bondar Ancuța., Grecu, Maria, *Istorie – manual pentru clasa a VIII-a*, Editura CD Press, București, 2020.
3. www.enciclopediaromaniei.ro
4. www.wikipedia.ro
5. www.youtube.ro

**PROIECT NAȚIONAL „ARC PESTE TIMP –
BICENTENARUL NAȘTERII LUI AVRAM IANCU”:
SECȚIUNEA „CONCURS DE CULTURĂ ISTORICĂ
PENTRU ELEVII DE LICEU”**

AVRAM IANCU – ÎNTRE ISTORIE ȘI MIT

AVRAM ALEXANDRA BIANCA, BOITOR ANDREI-PAUL,
CENTRUL JUDEȚEAN DE EXCELENȚĂ ALBA

Avram Iancu s-a născut în Vidra de Sus, în anul 1824, însă ziua în care s-a născut este necunoscută. El este fiul lui Alisandru și Maria Iancu. Părinții îi dau la botez numele unuia dintre unchi. ”Casa Iancului”, rămasă în picioare până în zilele noastre, transformată în muzeu, păstrează încă, atârnat de grindă, leagănul lui Avram. Povestea copilăriei eroului nu e prea bogată în amănunte. La vârsta potrivită, este trimis la școala din sat și după un an sau doi, părăsește casa părintească pentru a învăța la dascălul Ioanette din Câmpeni. Mutarea la școala din orașelul de la munte pare un indiciu că Avram învață bine și că merită să fie dus la școli mai înalte.

În toamna anului îl găsim înscris la gimnaziul din Zlatna. Timp de patru ani se menține între primii elevi ai gimnaziului. Profesorii îi apreciază, prin urmare, nu numai râvna, ci și calitățile intelectului. Din 1841, Avram urmează astfel clasa superioară de umanități la Liceul piariștilor din Cluj și tot aici va absolvi și cele două clase de filosofie. Avram Iancu se menține între studenții buni, după cum apare din certificatele de filosofie. Cei șapte ani petrecuți în liceele catolice din Zlatna și Cluj lasă urme adânci în sufletul tânărului. Disciplin din școală subjugă aici cu desăvârșire voința adolescentului. Acesta trece la drept în anul 1844. Chiar dacă a fost un student eminent, nu a putut profesa ca avocat pentru ca nu era nobil. Ca student la drept, urmărește cu interes. Problemele care se agită între români. Iancu studiază temeneic literatura juridică privitoare la situația iobagilor din munți și își formează de pe acum părerea despre nedreptatea ce o suferă ei.

Pe Avram Iancu îl putem de acum socoti pe deplin format pentru rolul care îl așteaptă prin însușirile sale. El știe să devină autoritar, dacă e cazul, cu toate că este descria de contemporani ca un om blajin. Are un caracter drept și sincer și are o generozitate cu care îi ajută pe cei săraci. Termină Facultatea de Drept în anul 1845 și obține calificativul „eminent”. Cererea de „practicant fără salariu” îi este respinsă deoarece era plebeu, adică nu avea origini nobile⁴³.

În anul 1848 Transilvania se afla sub stăpânirea Imperiului Austriac. În contextul revoluționar apărut în acest an în întreaga Europă, Ungaria aflată și ea sub aceeași stăpânire habsburgică decide să își proclame independența. Ungurii din Ardeal, văzând atitudinea Ungariei, doresc să unească Transilvania la aceasta. Ei declară în Dietă că în Ardeal există o singură națiune, cea maghiară, și declară uniunea Ardealului cu Ungaria, fără să țină cont de dorințele și protestele celorlalte națiuni din Transilvania, românii și sașii. Era normal ca în asemenea condiții să se ajungă la război civil, formându-se două tabere opuse. De o parte se aflau ungurii din Ungaria și Ardeal, care doreau formarea unei Ungarii mari, iar de cealaltă parte se aflau austriecii care își vedeau amenințat imperiul și sașii și românii care își vedeau amenințată ființa națională.

⁴³ Florian, Dudaș, *Avram Iancu. Eroul românilor*, Editura Lumina, Oradea, 1993, p. 34.

Revoluția maghiară, izbucnită la începutul lunii martie, a exprimat doleanțele politice ale maghiarilor prin manifestul tineretului din Pesta. Tinerii maghiari și secui din Transilvania, la 25 martie 1848, au redactat o petițiune către împăratul din Viena, cerând recunoașterea revendicărilor stipulate în cele douăsprezece puncte ale „Pronunciamentului” de la Pesta, definitivitate la 15 martie. La această întrunire a participat și Avram Iancu. În seara zilei de 25 martie, canceliștii români s-au întrunit la locuința lui Avram Iancu, pentru a discuta evenimentele.

La 26 martie 1848, în casa lui Avram Iancu din Târgu Mureș, va avea loc o discuție a tinerilor români cu Nicolae Bârle, care tocmai sosise de la Blaj și aducea informații despre discuțiile purtate acolo, în legătură cu drepturile pe care le cere națiunea română. După împărtășirea acestor informații s-a hotărât ca pe Duminica Tomii să se întâlnească din nou la Blaj.⁴⁴

La 3/15 mai 1848, începe în Transilvania Marea adunare națională de la Blaj, cu participarea a 40 000 oameni, preponderent țărani. Adunarea, în timpul căreia românii s-au declarat națiune de sine stătătoare, a avut loc pe Câmpia Libertății, fiind prezidată de episcopii Ioan Lemeni și Andrei Șaguna. Încă de la ora 5 dimineața mulțimea de români era în picioare. La ora 6 a început în Catedrala din Blaj serviciul divin, ținut de episcopul Lemeni, iar la ora opt s-a dat de clopotul cel mare al Catedralei semnalul de începere al Adunării Naționale. La ora nouă și jumătate cei doi comisari guberniali au fost invitați să vorbească românilor adunați, prezentând decretul guvernului prin care se permitea ținerea adunării și instrucțiunile guvernului maghiar despre cum să fie condusă adunarea. Instrucțiunile au fost explicate poporului de către episcopul Șaguna. După acest moment, s-a luat decizia ca adunarea să se țină nu în biserică, ci în câmp liber. Toți participanții s-au mutat pe un câmp din apropierea Catedralei, numărul lor fiind apreciat de martorii oculari la cca 40.000.

Pe acest câmp, care în timpul adunării a fost numit „Câmpia Libertății”, s-a format un cerc în mijloc, unde s-au așezat episcopii, preoții și intelectualii români. De jur-împrejur s-a așezat mulțimea de români, în mod ordonat, lăsând printre grupuri, până în centru, căi atât de largi încât putea trece o trăsură. Mai departe de tribuna centrală s-au ridicat alte tribune, de la care tribunii explicau celor mai îndepărtați ceea ce se vorbește în mijlocul adunării. Adunarea a ales un Comitet Național, din care făceau parte Avram Iancu (venit la adunare cu 10000 de moți) și Andrei Mureșanu (1816-1863, autorul poeziei Un răsunset / Deșteaptă-te române, devenită după 1989 imnul de stat al României). Președinți ai Marii Adunări Naționale de la Blaj au fost aleși episcopii Andrei Șaguna (ortodox) și Ioan Lemeni (greco-catolic). Vicepreședinți au fost Simion Bărnuțiu și George Barițiu, iar secretari Timotei Cipariu, Ioan Popasu, August Treboniu Laurian, Demetriu Boeriu, Iacob Bologa, Paul Dunca, George Anghel, Ioan Bob, Petru Manu și Ioan Bran. Marea adunare națională de la Blaj a fixat programul social-politic al revoluției din Transilvania⁴⁵.

Între revendicările din programul, regăsim:

- dreptul românilor de a fi reprezentați în dietă;
- dreptul de a folosi limba română în legislație și administrație;
- emanciparea bisericii ortodoxe române de sub jurisdicția mitropoliei sârbești;
- desființarea iobăgiei;
- desființarea breslelor;
- libertatea cuvântului și a tiparului;
- asigurarea libertății personale și a întrunirilor;

⁴⁴ Ion Chindriș, Avram Iancu - Erou al neamului românesc, Editura Dacia, București, 1980, p. 71.

⁴⁵ www.bibliotecaonesti.ro/2022/05/09/adunarea-nationala-de-la-blaj; accesat la 23.04.2024.

- înarmarea poporului și înființarea gărzii naționale;
- libertatea industriei și a comerțului;
- învățămînt de toate gradele în limba română;
- impozit proporțional cu veniturile.

După alegerea conducătorilor adunării, episcopul Șaguna a rostit o rugăciune pentru sănătatea împăratului austriac și pentru libertatea națională a românilor. După rugăciunea episcopului Șaguna, la cererea poporului, a luat cuvîntul Simion Bărnuțiu, care după o scurtă introducere a supus votului mulțimii următoarele puncte, care au fost aprobate în unanimitate:

1. Adunarea aceasta se proclamă de adunare generală națională a națiunii române din Transilvania;
2. Câmpul acesta, pe care se ține prima adunare națională română din Transilvania, întru eterna aducere aminte a acestei lucrări glorioase se va numi Câmpul libertății pentru totdeauna;
3. Națiunea română declară, că vrea să rămână pururea credincioasă înălțatului împărat al Austriei și mare principe al Transilvaniei, cum și augustei case austriace;
4. Națiunea română se declară și se proclamă de națiune de sine stătătoare și de parte întregitoare a Transilvaniei, pe temeiul libertății egale.

A urmat momentul depunerii jurământului de credință față de națiunea română de către toți cei prezenți. Formula de jurământ a fost următoarea, spusă cu glas tare, toți cei care jurau avînd o mână pusă pe inimă, iar cealaltă ridicată în sus: „Eu, N.N jur în numele Tatălui și al Fiului și al Spiritului sfînt, Dumnezeuului celui viu, cumcă voiu fi pururea credincios împăratului Austriei și marelui principe Ferdinand I și augustei case austriace. Amicilor Maiestății și ai patriei voiu fi amic, și inamicilor inimic. Cumcă ca Român voiu susține totdeauna națiunea noastră română pe calea cea dreaptă și legiuită și o voiu apăra cu toate puterile, în contra oricărui atac și asupriri. Nu voiu lucra niciodată în contra drepturilor și a intereselor națiunii române, ci voiu ține și voiu apăra legea și limba noastră română, precum și libertatea, egalitatea și frățietatea. Pe aceste principii voiu respectat toate națiunile ardelene, poftind egală respectare dela ele. Nu voiu încerca să asupresc pe nimeni, dar nici nu voiu suferi să ne asuprească nimeni. Voiu conlucra după putință la desființarea iobăgiei, la emanciparea industriei și a comerțului, la păzirea dreptății, la înaintarea binelui, umanității, al națiunii române și al patriei noastre. Așa să-mi ajute Dumnezeu și să-mii deie mîntuirea sufletului. Amin.”⁴⁶

Jurământul s-a depus sub steagul imperial și sub drapele naționale românești.

A doua zi, pe 16 mai 1848, Adunarea Națională a început cu un serviciu divin celebrat la ora șase în Catedrala din Blaj, apoi ședința a început la ora opt, tot pe Câmpia Libertății.

În timp ce se deplasa spre locul ședinței, episcopului Lemeni țărani români i-au strigat să nu facă nici o unire cu Ungaria.

S-a citit și s-a aprobat protocolul ședinței din ziua anterioară, iar apoi Simion Bărnuțiu și episcopul Șaguna au cerut țărănilor să își respecte îndatoririle față de domni de pămînt până la ștergerea oficială a iobăgiei, prin lege, iar vicarul Șuluțiu a propus ca de acum încolo în comunicările oficiale români să nu mai fie numiți olah și valahi, ci români. A urmat la tribună August Treboniu Laurian, care după ce a rostit un discurs, a prezentat punctele din petiția națiunii române adresată împăratului austriac. Punctele acestei petiții s-au votat în aplauze generale, apoi Treboniu Laurian, Bărnuțiu și Barițiu au fost purtați pe brațe de mulțimea de români entuziasmată.

Petiția Națională emisă cu prilejul acestei adunări naționale a fost întregită cu o petiție înaintată guvernului ungar de către reprezentanții românilor care trăiau în județele de margine ale

⁴⁶ www.agerpres.ro/flux-documentare/2018/09/03/revolutia-de-la-1848-170-de-ani-a-treia-adunare-nationala-de-la-blaj--1694056; accesat la 05.05.2024.

Transilvaniei (Arad și Bihor) și Banat, petiție prin care se cereau anumite drepturi bisericești, militare, școlare și naționale pentru românii din aceste regiuni, pe atunci considerate ca făcând parte din Ungaria propriu-zisă.

În aceeași ședință s-a decis să se aleagă două deputații, dintre care una să fie trimisă la Cluj, condusă de episcopul Lemeni, iar cealaltă la împăratul austriac, condusă de episcopul Șaguna, pentru a înmâna autorităților petiția românilor. S-a mai ales un Comitet Permanent cu sediul la Sibiu, condus de episcopul Șaguna, având ca vicepreședinte pe Simion Bărnuțiu. Cu aceasta s-a încheiat Adunarea Națională din această zi⁴⁷.

Ziua de 17 mai a avut ca program doar autentificarea protocolului zilei anterioare, iar ședința a fost scurtă. S-a mai propus ca pe Câmpia Libertății să se ridice un monument în amintirea Marii Adunări Naționale de la Blaj. La ora unu și jumătate după amiaza comisarii guberniali au declarat adunarea închisă, recunoscând buna purtare a românilor în aceste zile. Cu acestea, românii au plecat către casele lor, rămânând la Blaj numai frunțașii lor, pentru a se consulta asupra ceea ce urma să fie făcut în continuare.

La 7/19 septembrie 1848, comisarului regal maghiar pentru Transilvania, baronul Vay, i s-a adresat o petiție în care se exprima cu hotărâre cererea românilor credincioși jurământului de la Blaj, de a se înceta execuțiile militare și recrutările, de a fi eliberați cei arestați. De asemenea, au fost adunate mii de cereri ale locuitorilor satelor, în care erau denunțate execuțiile și recrutările forțate, imediat după ce au ajuns la Blaj, în perioada 13/25 și 16/28 septembrie, Simion Bărnuțiu, August Treboniu Laurian și Alexandru Papiu-Ilarian. Paralel, s-a desfășurat instruirea și organizarea militară a țăranilor, între aceștia remarcându-se cei 6.000 de moși conduși de Avram Iancu.

În cadrul Adunării s-a rediscutat programul din mai, căruia i s-au adăugat mai multe cereri. S-a protestat, din nou, împotriva uniunii Transilvaniei la Ungaria, iar hotărârea adunării a fost însoțită și de precizarea unor modalități prin care românii vedeau posibilă conviețuirea cu celelalte naționalități. Între propuneri s-au aflat: redeschiderea Dietei Transilvaniei, din care să facă parte "români, germani și unguri, aleși după proporțiunea sufletelor dintre numitele națiuni spre a se înțelege mai departe despre starea viitoare a țării"; formarea unui guvern provizoriu alcătuit din reprezentanți ai celor trei naționalități, proporțional cu numărul lor etc. Adunarea a mai cerut desființarea robotelor, a execuțiilor militare. De asemenea, a fost elaborat un document "Memoriu al poporului român din Transilvania". Susținând principiul egalității naționale cu toate popoarele din Imperiu, participanții la adunare au cerut în numele lor și "al fraților din Principatele Dunărene" unirea tuturor românilor într-o uniune de popoare libere, sub conducerea Austriei.

În ultima zi a Adunării a fost adoptat un act intitulat Decret, al cărui conținut exprima hotărârea românilor de a trece la lupta armată în vederea apărării sociale și naționale. Decizia de colaborare cu Austria, reafirmarea autonomiei Principatului și ruperea legăturilor cu guvernul de la Pesta anulau practic hotărârile anterioare ale Dietei de la Cluj. Declarația de respingere a uniunii și proclamarea alianței cu Austria a fost soluția impusă românilor de evoluția evenimentelor. În fața amenințării de a nu mai exista ca entitate națională, prin înglobarea Transilvaniei la Ungaria și asimilarea în cuprinsul națiunii unice maghiare, în condițiile înfrângerii revoluției din Principate, românii s-au declarat aliați ai Austriei constituționale, care le recunoștea drepturile naționale. Pentru români, opresorul direct era reprezentat de nobilimea maghiară.

⁴⁷ Gheorghe Platon, *Geneza revoluției române de la 1848: introducere în istoria modernă a României*, Editura Junimea, București, 1980, p. 61.

În cadrul aceleiași adunări a fost decisă și o reorganizare a Comitetului Național. Numărul membrilor a fost redus la șase, președinte fiind ales Simion Bărnuțiu. Comitetului nou ales îi revenea misiunea de a organiza lupta românilor și de a pune în aplicare programul lor. Ruperea legăturilor dintre Viena și Pesta și declanșarea războiului civil l-au constrâns pe generalul Puchner să părăsească atitudinea ambiguă manifestată până atunci față de români și să recunoască Comitetul Național. Românii, fără să mai aștepte decizia comandantului militar al Transilvaniei, au trecut la organizarea politică și militară a acesteia⁴⁸.

În perioada septembrie-octombrie, Comitetul Național Român de la Sibiu a organizat, pe ținuturi, 15 legiuni românești înarmate, avându-i în frunte pe revoluționarii Ioan Axente Sever, Alexandru Bătrâneanu, C. Romanu-Vivu, Ioan Buteanu ș.a. Deși recunoscut de autoritățile austriece drept simplu organ de pacificațiune, Comitetul Național Român a jucat un rol mult mai important în realitate, fiind un adevărat "guvern românesc". A fost îndepărtată administrația ungară din Transilvania, au fost dezarmate gărzile maghiare și a fost instaurată administrația românească în județele din sudul Principatului. Această situație a durat până în luna decembrie, când forțele generalului Bem au pătruns în Transilvania.

De asemenea, între 29 septembrie-2 octombrie 1848 au avut loc la Sibiu, adunări publice (la care au participat sași și români), în cadrul cărora s-a aprobat un program pentru reorganizarea țării: regim parlamentar, ridicarea Transilvaniei la rang de regat în componența monarhiei austriece, separarea teritorială pe naționalități, egalitatea națională și confesională, desființarea servituților de tip feudal, înființarea gărzilor civice și formarea unui guvern constituțional.

BIBLIOGRAFIE:

1. Chindriș, Ion, Avram Iancu - Erou al neamului românesc, Editura Dacia, București, 1980.
2. Diaconescu, Marius, Avram Iancu și (contra)revoluția românească din Transilvania în 1848-1849, vezi: www.historia.ro/sectiune/general/avram-iancu-si-contrarevolutia-romaneasca-din-585253.html.
3. Dudaș, Florian, *Avram Iancu. Eroul românilor*, Editura Lumina, Oradea, 1993.
4. Platon, Gheorghe, *Geneza revoluției române de la 1848: introducere în istoria modernă a României*, Editura Junimea, București, 1980.
5. www.agerpres.ro/flux-documentare/2018/09/03/revolutia-de-la-1848-170-de-ani-a-treia-adunare-nationala-de-la-blaj--1694056.; accesat la 05.05.2024.
6. www.bibliotecaonesti.ro/2022/05/09/adunarea-nationala-de-la-blaj; accesat la 23.04.2024.

⁴⁸ Marius Diaconescu, Avram Iancu și (contra)revoluția românească din Transilvania în 1848-1849, vezi: www.historia.ro/sectiune/general/avram-iancu-si-contrarevolutia-romaneasca-din-585253.html.

AVRAM IANCU – EROU NAȚIONAL AL ROMÂNILOR

BĂIEȘ ANDREI, DRĂMBĂREAN RĂZVAN,
COLEGIUL ECONOMIC „DIONISIE POP MARȚIAN” ALBA IULIA

Introducere

Avram Iancu, cunoscut și ca "Moștenitorul pământului", a fost unul dintre cei mai importanți lideri ai luptei pentru drepturile românilor din Transilvania în secolul al XIX-lea. Născut în 1824 în satul Vidra de Sus, el a fost al doilea fiu al lui Ioan și al Ecaterinei Iancu. Viața și acțiunile sale au fost marcate de curaj, determinare și devotament față de cauza națională a românilor din Transilvania.

Tinerețea lui Avram Iancu a fost influențată în mod decisiv de educația primită la Blaj și la Colegiul Romano-Catolic din orașul său natal. Încă din copilărie, el a fost martor la nedreptățile suferite de români sub dominația maghiară și a dezvoltat o conștiință națională puternică. Aceste prime experiențe l-au pregătit pentru rolul său ulterior ca lider al mișcării naționale românești.⁴⁹

Tinerețea și educația lui Avram Iancu au jucat un rol crucial în formarea sa ca lider și în dezvoltarea convingerilor sale politice. La Blaj, el a fost expus ideilor revoluționare și a fost influențat de mișcările naționaliste care animau epoca. În acea perioadă, el și-a început angajamentul pentru cauza românească și și-a dezvoltat o viziune asupra unei Transilvanii autonome și a drepturilor fundamentale ale românilor.

La Colegiul Romano-Catolic, Avram Iancu a avut ocazia să interacționeze cu alți tineri cu idei similare și să își consolideze cunoștințele. Aici, el a fost influențat de profesorii săi și de atmosfera intelectuală a orașului, care i-au alimentat angajamentul față de lupta pentru emanciparea românilor din Transilvania.⁵⁰

Activitatea politică și militară, 1848-1849

În preajma izbucnirii revoluției pașoptiste maghiare din Ungaria și Transilvania, în luna martie 1848, Avram Iancu se găsea cancelist la Târgu Mureș, alături alte câteva zeci de tineri români. Primele informații despre revoluția de la Viena au ajuns în Transilvania la 21 martie 1848 prin intermediul ziarelor din Pesta. La 22 martie, canceliștii din Târgu Mureș (200 de tineri de toate naționalitățile) au adresat împăratului austriac un memoriu, care, acoperit cu semnături, a fost prezentat la 24 martie primarului orașului Târgu Mureș. La 25 martie, tineretul maghiar din Târgu Mureș a organizat o manifestație patriotică, invitați fiind și canceliștii români. Obiectivul principal al tineretului maghiar era „uniunea cu patria soră” și abia după aceea eliberarea țăranilor din jugul șerbiei. Cu toate că inițial și tinerii români au fost de acord cu principiile libertăților proclamate de revoluția ungară, ei au ținut să precizeze următoarele, prin

⁴⁹ Vasile Goldiș, *Avram Iancu și lupta pentru autonomie*, Editura Albatros, București, 1989, p. 12.

Lucian Boia, *Avram Iancu și mișcarea națională românească din Transilvania*, Editura Humanitas, București, 1993, p. 45.

⁵⁰ Mihai Eminescu, *Avram Iancu: Omagiu*, Editura Minerva, București, 1978, p. 22.

glasul lui Alexandru Papiu-Ilarian: „*Ca român, semnez petiția cu condiția ca, în cazul când s-ar realiza drepturile poporului și egalitatea sa, să se asigure tuturor națiunilor de limbă felurită din Transilvania și Ungaria existența națională și limba maternă, iar eliberarea din iobăgie să se îndeplinească fără nici o despăgubire bănească, deoarece țăranii au plătit destul, chiar prea mult, timp de mai multe secole, de când nobilii le uzurpă nu numai drepturile civile, ci și pe cele sacre umane.*”⁵¹

Rolul lui Avram Iancu în Revoluția de la 1848 a fost esențial în transformarea sa într-un lider de marcă al românilor din Transilvania. El a jucat un rol activ în organizarea și conducerea luptelor pentru drepturile și autonomia românilor. Înfruntând opoziția autorităților maghiare și a forțelor conservatoare, el a rămas ferm în credințele sale și și-a condus oamenii cu hotărâre și curaj.⁵²

Avram Iancu a fost un lider carismatic și un strateg abil, reușind să mobilizeze masele în lupta pentru drepturi. El a condus numeroase acțiuni de rezistență și a fost implicat în negocieri politice pentru recunoașterea drepturilor românilor.

După 1849

Imediat după terminarea ostilităților, reprezentanții austrieci trimiși de împărat în Transilvania, Wohlgemuth, Clam Gallas și Bach, au dat dovadă de ignorarea românilor și a contribuției lor la cauza Casei de Habsburg. De la bun început, meritele lor au fost diminuate, rău înțelese și suspectate fără motiv. Sacrificiile umane și materiale ale românilor nu au fost luate în seamă de împărat. În schimb, generalul rus Luders îl întrebă pe Avram Iancu despre doleanțele românilor, promițând să intervină pe lângă țar pentru ei. Din acest motiv, Iancu și Axente Sever vor trimite un memoriu generalului Luders și cer ajutorul țarului pe lângă împăratul austriac pentru câștigarea drepturilor cerute de români. Țarul a primit memoriul lui Avram Iancu, dar a răspuns că nu poate interveni într-o problemă a imperiului austriac, dar că va remite memoriul Curții imperiale, ceea ce a și făcut.⁵³

La 15 decembrie 1849 Avram Iancu a fost arestat de soldați austrieci la târgul de la Hălmașiu. Sub presiunea românilor, care se aflau în număr mare în acea zi la târg, soldații au fost obligați să îl elibereze, pretinzând că arestarea s-a făcut din greșeală. În februarie 1850, Avram Iancu a plecat la Viena, unde se strângea o nouă delegație românească care dorea să ceară drepturi pentru românii din Transilvania. El a trecut prin Beiuș, ajungând la 6 februarie la Oradea, unde a fost primit cu entuziasm. La fel de bine a fost primit și la Pesta, fiind primit de generalul Haynau și baronul Geringer. Primul a dat în cinstea lui Iancu un supeu, iar la balul dat în aceeași seară, a fost acompaniat de ofițerii superiori austrieci. Iancu a plecat de la Pesta la 19 februarie și a fost primit de împăratul austriac la 8 martie 1850. Meritele sale au fost relevate în mod deosebit de împăratul Franz Josef. În zilele următoare Iancu a vizitat alte personalități austriece marcante. Iancu s-a întors acasă fără ca delegația românească să fi reușit altceva în afară de primirea unor promisiuni fără acoperire din partea austrieșilor.

Țarul Rusiei a trimis la Sibiu 34 decorații pentru a fi împărțite celor care au avut merite deosebite în timpul războiului. Pentru Avram Iancu el a trimis Ordinul Sf. Stanislav. Cu toate acestea, la cererea autorităților austriece, țarul își va schimba decizia și îi va acorda lui Iancu o medalie inferioară, Ordinul Sf. Ana, clasa a II-a.

Pentru contribuția adusă în timpul războiului, Avram Iancu a fost inițial propus pentru decorare cu Ordinul austriac "Corona de fier" clasa a III-a, o decorație relativ înaltă și care conferea

⁵¹ Silviu Dragomir, *Avram Iancu* ediția a II-a, Editura Științifică, București, 1968, p. 40.

⁵² Ion Chindriș, *Avram Iancu - Erou al neamului românesc*, Editura Dacia, București, 1980, p. 56.

⁵³ www.ro.wikipedia.org/wiki/avram_iancu#după_1849; accesat la 12.04.2024.

deținătorului dreptul la titlu de noblețe. Împăratul Franz Josef a tăiat cu mâna proprie această propunere, acordându-i numai "Crucea de aur pentru merite, cu coroană". Aceeași decizie a luat-o și în cazul prefectilor Simion Balint și Axente Sever. Avram Iancu a fost invitat la Alba Iulia pentru a-și ridica decorațiile, dar el a refuzat de fiecare dată să o facă.⁵⁴

Sfârșitul vieții

În ultimele două decenii ale vieții sale a suferit de o boală psihică. Starea sănătății sale psihice a început să se deterioreze la sfârșitul anului 1852. A rămas în memoria colectivă ca umblând din sat în sat înnebunit, după unele păreri puțin verificate și din surse neesențiate. Conform unor alte păreri, de data aceasta de specialitate, a medicului Ovidiu Vuia, specialist în neuropsihiatrie în Germania, Avram Iancu nu a fost nebun: "...În ce privește tulburările zise psihice, după majoritatea absolută a medicilor, și noi nu facem decât a le întări diagnosticul, nu numai datorită debutului la 28 ani și duratei lungi de două decenii, dar întreg tabloul clinic și evoluția sa, înlătură indiscutabil, eventualitatea unei infecții a sângelui cu manifestarea unui sifilis nervos Astăzi, Avram Iancu este considerat cel mai mare erou național al românilor din Transilvania, iar memoria lui cinstită în mod deosebit de români și îndeosebi de moți, între care trăiesc și azi urmașii foștilor lăncieri ai lui Iancu, de la 1848.⁵⁵

În dimineața zilei de 10 septembrie 1872, Avram Iancu a fost găsit mort, cu privirea încremenită spre cer, pe prispa brutăriei (azi muzeu) lui Ioan Stupină, zis Lieber, din Baia de Criș. A fost îngropat cu funeralii naționale la 13 septembrie în Panteonul Moșilor de la Țebea, jud. Hunedoara, lângă "Gorunul lui Horea". La slujba de înmormântare au slujit 36 preoți, în frunte cu protopopii Mihălțanu (ortodox) din Brad și Balint (unit) din Roșia Montană. În fruntea convoiului funerar păseau foștii comandanți militari ai românilor, care se mai aflau în viață: Simion Balint, Axente Sever, Mihai Andreica,

Nicolae Corcheș și Clemente Aiudeanu. Pentru a anunța moartea sa, clopotele au tras în munți timp de trei zile și trei nopți. Comitetul de înmormântare l-a declarat "erou al națiunii"

Înmormântarea a avut loc sub Gorunul lui Horea din curtea bisericii ortodoxe din Țebea, după dorința lui Avram Iancu. Peste 4.000 de persoane, după alte surse 10.000, au participat la înmormântare. Moșii au sosit călări din Vidra de Sus încă din data de 11 septembrie, pentru a-l priveghia.

Monumente, străzi și instituții îi poartă numele, iar memoria sa este păstrată vie prin diverse evenimente și ceremonii comemorative. Figura sa continuă să fie celebrată și să inspire românii din întreaga țară în lupta pentru drepturile și valorile fundamentale.⁵⁶

BIBLIOGRAFIE:

1. Boia, Lucian, *Avram Iancu și mișcarea națională românească din Transilvania*, Editura Humanitas, București, 1993.

⁵⁴ Silviu Dragomir, *Avram Iancu* ediția a II-a, Editura Științifică, București, 1968, p. 309.

⁵⁵ Florian Dudaș, *Avram Iancu în tradiția românilor*, Editura de Vest, Timișoara, 1988, p. 261.

⁵⁶ Radu Roca, *Avram Iancu în conștiința românilor*, Editura Universității "Lucian Blaga" din Sibiu, 2005, p. 120.

2. Chindriș, Ion, *Avram Iancu - Erou al neamului românesc*, Editura Dacia, București, 1980.
3. Dragomir, Silviu, *Avram Iancu*. ediția a II-a, Editura Științifică, București, 1968.
4. Dudaș, Florian, *Avram Iancu în tradiția românilor*, Editura de Vest, Timișoara, 1988.
5. Goldiș, Vasile, *Avram Iancu și lupta pentru autonomie*", Editura Albatros, București, 1989.
6. Eminescu, Mihai, *Avram Iancu: Omagiu*, Editura Minerva, București, 1978.
7. Roca, Radu, *Avram Iancu în conștiința românilor*, Editura Universității "Lucian Blaga" din Sibiu, 2005.
8. www.ro.wikipedia.org/wiki/avram_iancu#după_1849; accesat la 12.04.2024.

REVOLTELE SPONTANE ȘI MARILE EVENIMENTE REVOLUȚIONARE DESFĂȘURATE ÎN DECURSUL SECOLULUI AL XIX-LEA ÎN MUNȚII APUSENI. REVOLUȚIA DE LA 1848-1849 ÎN MUNȚII APUSENI

FURDUI MARIA, MIHON ROBERT IOAN,
COLEGIUL NAȚIONAL MILITAR "MIHAI VITEAZUL" ALBA IULIA

Când la hotarul dintre secolele al XVIII – lea și al XIX - lea, ca urmare a perfecționării metodelor de extracție, constatăm o creștere a exploatării lucrătorilor din mine, ținuturile miniere ale Munților Apuseni au oferit terenul cel mai prielnic pentru intensificarea mișcărilor sociale.

Cauzată și de foametea care a cuprins Transilvania în deceniul al II-lea al secolului al XIX-lea (datorită secetei din anii 1814-1817) lupta țăranimii s-a intensificat, mai ales pe domeniul minier al Zlatnei. Din această cauză țăranii și minerii se răscoală. Așa au făcut buciumanii (locuitorii satului Bucium) la începutul lunii octombrie 1819, când refuză să îndeplinească prestațiile. Acesta este numai un exemplu, căci mișcările minerilor din Bucium s-au ținut lanț în anii 1818-1819⁵⁷. Tot atunci se semnaleză prădarea casei de schimb din Câmpeni, în urma căreia Traian Blag, conducătorul "spărgătorilor" este condamnat la moarte prin spânzurătoare. La mai puțin de un an, după răscoala din octombrie 1819, documentele vremii vorbesc despre o grevă a muncitorilor de la topitoriile din Zlatna, pentru îmbunătățirea salariilor, cerând în schimb salariile stabilite în 1789⁵⁸.

Șirul protestelor în Munții Apuseni se țin lanț până la revoluția din 1848. Astfel în 1835 minerii din Cărpiniș, Bucium, Abrud, înaintează comitatului de la Aiud un protest, cerând respectarea privilegiilor acordate anterior. Peste un an, aceeași delegație va prezenta un alt memoriu redactat de preotul din Bucium, Gavril Monovici, care va fi arestat pentru această faptă, iar minerii din delegație sunt închiși și schingiuiți. În același an, peste 300 de țărani din Zarand protestează împotriva legilor urbariale. La aceste incidente, stăpânirea reacționează prin trimiterea unui detașament de militari, cu scopul de a restabili ordinea și de a-i determina pe mineri să îndeplinească îndatoririle prescrise în învoiala urbarială din 1789, pe care minerii o refuzau. Unitățile de "ordine" jefuiau statele, furau vitele, arestau abuziv pe conducătorii moșilor, îi schingiuiuau și impuneau locuitorilor taxe ilegale. La aceste încercări, moșii nu s-au intimidat, iar în anul 1839 au hotărât să declanșeze un nou proces, încercând astfel să recâștige privilegiile pierdute. Moșii și-au trimis delegații la Aiud, pentru ai reprezenta la proces, dar pe drum delegații Teodosie și Ilie Samina au fost arestați și încarcerați, iar familiile lor au fost scoase din case și aruncate pe drumuri. Lupta țăranilor iobagi crește în amploare după 1840, îndreptată fiind la început, împotriva exploatării la care erau supuși de către fisc. Între anii 1841-1847 în fruntea acestei mișcări se situează Ecaterina Varga "**doamna noastră**". Acțiunile și atitudinea pe care le-a avut Ecaterina Varga, a întărit încrederea țăranilor, că rezistența lor față de fisc și de autorități nu este zadarnică⁵⁹. Când în 1842 Dieta din Cluj discută proiectul de lege ce declara limba maghiară limbă oficială a Transilvaniei, în Munții Apuseni, fierberea era deosebit de mare, fiind pe punctul de a izbucni o nouă răscoală drept răspuns la acest proiect. Asupra nobilimii și autorităților plana acum o mare teamă de revoltă⁶⁰. Revoluția era aproape. Ea bătea la ușă, nu numai în Munții Apuseni, nu numai în Transilvania, și celelalte provincii românești, ci în toată

⁵⁷ Date culese de profesorul Bud Vasile din Câmpeni de la participanții la aceste evenimente.

⁵⁸ Miron Constantinescu, Șt. Pascu, *Desăvârșirea unificării statului național român. Unirea Transilvaniei*, Editura Academiei R.S.R., 1968, p.91.

⁵⁹ Ioan Rusu Abrudeanu, *Moșii – calvarul unui popor eroic, dar nedreptățit*, București, 1927, p.116.

⁶⁰ *Ibidem*, p.121.

Europa. În 1848, Munții Apuseni au fost martorii unor furtuni dezlănțuite de lupta dintre robie și libertate, dintre viață și moarte. Scena istorică, ocupată cu 64 de ani în urmă de Horea, Cloșca și Crișan, e dominată acum de Avram Iancu, considerat **“crai al munților”** și de către prefectii, tribunii, căpitanii, centurionii și decurionii săi. Noi nume se impun atenției istoricilor și scriitorilor: Ion Buteanu, Ion Axente Sever, Simion Balint, Nicolae Corcheș, Simeon Groza, Nicolae Solomon, Nicolae Vlăduț, Clemente Aiudeanu, Mihai Andreica, Palaghia Roșu. Figura centrală a tuturor evenimentelor, prin vitejia și apoi prin tragedia care avea să-l răpună, a fost Avram Iancu, intrat încă din viață în legendă.

Începutul lunii aprilie 1848 găsește Munții Apuseni în mari pregătiri revoluționare. La Cîmpeni, Bistra, Abrud, Abrud-Sat, Zlatna și alte localități, se țin primele adunări din Transilvania, caracterizate printr-o masivă participare a moșilor. Astfel, după ce intelectualii întruniți la sfârșitul lunii martie 1848 la Cluj, au redactat un proiect de petiție, Simion Balint a convocat, pentru 1 aprilie, în vederea prelucrării conținutului acestuia, și a străngerii de semnături, două adunări: una la Cîmpeni și una la Bistra. La 1848 Abrudul a fost scena a numeroase evenimente cu un larg ecou în istoria revoluției. Pregătirea Abrudului pentru participarea la revoluție o făcuse Ion Buteanu, originar din ținuturile maramureșene, care în 1846 se stabilise în oraș, ca avocat, împreună cu Simion Balint, protopopol Roșiei. Îndată ce s-a aflat de primele manifestări revoluționare din Ungaria, Buteanu a căutat să intre în contact cu intelectualii români din Cluj pentru a găsi o cale de înțelegere. La 28 martie el participă, ca reprezentant al Abrudului, la întrunirea tinerilor români din Cluj care elaborează un proiect de petiție a cărui principală revendicare era recunoașterea de către guvernul maghiar a naționalității române, a limbii, culturii și religiei românilor⁶¹. La 6 aprilie 1848, din inițiativa lui Buteanu și Balint, s-a convocat o adunare și la Cîmpeni, unde cei doi inițiatori, s-au întâlnit cu Avram Iancu, venit tocmai atunci de la Târgu – Mureș, de la care au aflat de convocarea adunării de la Blaj din data de 18/30 aprilie 1848. Vestea s-a răspândit ușor în arealul Apusenilor, fapt dovedit de participarea masivă a moșilor în frunte cu Iancu și Buteanu la adunarea convocată⁶². La 18/30 aprilie 1848 are loc prima adunare a românilor de la Blaj, la care au participat circa 4000 de persoane. În fața mulțimii au luat cuvântul Avram Iancu, Ion Buteanu și Simion Bărnuțiu, ultimul arătând că **“a venit timpul ca iobăgia să se șteargă și românii să se pună în drepturile lor ce li se cuvin ca unei națiuni”**. Totodată, la **“adunarea din Duminica Tomii”**, cum s-a numit, s-a hotărât revocarea unei mari adunări a românilor, pentru începutul lunii mai 1848, tot la Blaj. În conformitate cu cele stabilite pe 18/30 aprilie, în perioada 3-5 mai 1848 s-a desfășurat la Blaj, a doua mare adunare a românilor transilvăneni, la care au luat parte peste 40.000 de oameni. Adunarea a început în fața catedralei, dar datorită numărului mare de participanți, locul adunării s-a mutat pe câmpul de lângă oraș, numit de atunci **“Câmpia Libertății”**³⁶.

În totalitatea lor, cele 16 puncte din **“Petiția Națională”** adoptate pe 4 mai, vizează revendicările unanime ale românilor din Transilvania. Înscriind la punctul 1 și 3 independența națiunii române și desființarea iobăgiei, iar apoi la punctul 11 revizuirea ocupării pășunilor și pădurilor de către nobili, programul vizează în mod direct cele mai arzătoare doleanțe ale locuitorilor din Munții Apuseni. Din cele două delegații, alese cu prilejul adunării de la Blaj, pe 4 mai 1848, una condusă de episcopul ortodox Andrei Șaguna, care să prezinte **“petițiunea”** împăratului de la Viena, iar cea de-a doua în frunte cu episcopul unit Ioan Lemeni, care să o trimită Dietei de la Cluj, au făcut parte și reprezentanți ai moșilor: Alexandru Sterca – Șuluțiu, Teodor Teoc, Iancu Ionuț – din delegația pentru împărat; Petru Iosif Șuluțiu, Vasile Anca, Nicolae Corcheș din delegația pentru Dietă. În comitetul permanent de la Sibiu au fost aleși

⁶¹ Date culese de profesorul Bud Vasile din Cîmpeni de la participanții la aceste evenimente.

⁶² Miron Constantinescu, Șt. Pascu, *op.cit.*, pp.241-242.

Avram Iancu și Ion Buteanu⁶³. După adunarea de la Blaj, din 3-5 mai 1848, evenimentele din Transilvania au căpătat accente grave. Acest lucru s-a datorat pe de o parte, atitudinii unilaterale a revoluționarilor maghiari care vedeau reforma societății într-un stat național independent, al lor, fără a lua în considerare aspirațiile de aceeași natură a celorlalte națiuni din cadrul monarhiei habsburgice. Situația din Transilvania s-a agravat după ce Dieta de la Cluj a votat la 17 mai 1848, “unirea” acesteia cu Ungaria, anulându-se astfel autonomia Principatului. Actul a fost sancționat de împăratul Ferdinand I la 29 mai 1848. Între 2-16 septembrie 1848 avea loc a treia adunare națională a românilor de la Blaj, unde cei peste 20 000 de participanți au protestat împotriva anexării Transilvaniei la Ungaria și au cerut convocarea unei Diete în care să fie reprezentanți proporțional cu numărul lor, românii, sașii și maghiarii. Tot aici, se stabilește începerea formării gărzilor militare românești sub conducerea lui Avram Iancu și Axente Sever. În lunile septembrie-octombrie 1848 Comitetul Național Român de la Sibiu, a organizat 15 legiuni românești înarmate, comandate fiecare de un prefect și un subprefect care vor începe lupta pentru îndepărtarea administrației maghiare din Transilvania⁶⁴. Din acest moment, Avram Iancu devine conducătorul revoluționar al regiunii Apusenilor. Luptele purtate pentru apărarea arealului Munților Apuseni au fost conduse de la Cîmpeni, devenit sediul lui Iancu. Cîmpeniul va fi singura localitate dintre marile așezări din munți, care nu a fost călcată de piciorul dușmanului.

În tot timpul luptelor, Avram Iancu, pe lângă funcția de prefect al Legiunii “*Auraria Gemina*”, a îndeplinit-o și pe aceea de prefect general a tuturor forțelor române concentrate în munți, a legiunilor comandate de Ion Buteanu, Petre Dobra, Simion Balint, Axente Sever. La Cîmpeni, Avram Iancu a avut alături și pe câțiva dintre cei mai energici tribuni care și-au legat numele de toate luptele din anii 1848-1849, în fruntea acestora remarcându-se Nicolae Corcheș, Mihai Andreica, Ioan Corcheș, toți trei născuți în Cîmpeni, și Clemente Aiudeanu. Primele lupte ale lui Iancu și a tribunilor săi pentru apărarea regiunii Cîmpenilor au avut loc în lunile noiembrie-decembrie 1848, fiind determinate de înaintarea trupelor lui Bem de la Ciucea spre Cluj. În ciocnirile de la Zam-Sîncrai (4 km. SV de Huedin), Săcueni (10 km. SV Huedin) și Traniș, asalturile inamicului au fost oprite⁶⁵. La începutul lunii ianuarie 1849, după ce trupele lui Bem au ocupat Clujul, încercările inamice de-a pătrunde în munți au fost reluate. Obiectivele lor de această dată au fost satele Mărișel și Giurcuța. În lupta de la Mărișel de pe 19 ianuarie 1849, luptă condusă de însuși Avram Iancu, este consemnată o nouă înfrângere a trupelor de honvezi. În aceeași perioadă s-au dat alte lupte pentru a împiedica înaintarea inamicului pe Valea Arieșului, apărarea văii râului fiind încredințată lui Simion Balint, ajutat de tribunul Clemente Aiudeanu. Ei vor reuși să învingă, la 14 ianuarie 1849, la Iara, forțele colonelului Czets și apoi la 21 februarie la Fântânele pe cele comandate de Rakoszy.

Scopul acestor atacuri vizau ocuparea comunei Baia de Arieș pentru a face legătura cu trupele care intraseră în Zlatna dar și pentru a-și deschide drum prin Valea Arieșului spre Cîmpeni. Luptele pentru apărarea Băii de Arieș s-au dat în zilele de 1, 22 martie, 13, 14 aprilie. Inamicul a fost învins pretutindeni și obligat să se retragă⁶⁶. Concomitent cu luptele de pe Valea Arieșului s-au dat altele pentru a împiedica pe inamic să înainteze spre Abrud venind de la Aiud pe linia Râmeți-Ponor-Sălciua. Conducătorii moșilor de aici au fost tribunii Vasile Fodor și Nicolae Șerban. La sfârșitul lunii martie și începutul lunii aprilie, ei au obținut mai multe victorii împotriva honvezilor comandați de maiorul Carol Velies, la Aiudel, Geamal (3 martie), Vlădești

⁶³ V. Chereșteșiu, *Adunarea națională de la Blaj*, Editura Politică, București, 1966, pp.135-137.

⁶⁴ Silviu Dragomir, *Avram Iancu*, Editura Științifică, București, 1968, pp.98-103.

⁶⁵ Florian Dudaș, *Avram Iancu în tradiția poporului român*, Editura Facla, Timișoara, 1989, pp.112-115.

⁶⁶ L. Loghin, C. Ucrain, *Aspecte militare ale revoluției din 1848-1849 în Transilvania*, Editura Militară, București, 1970, pp. 156-161.

(3 aprilie), Piatra Tăiată (15 aprilie) și Râmeți (18 aprilie). Apărarea părții de SV a arealului Munților Apuseni a fost încredințată legiunii a III-a, cu reședința la Abrud, avându-l ca și prefect pe Ion Buteanu. Acesta a izbutit în lunile ianuarie-aprilie 1849 să apere zona Abrudului, puternic atacate de forțele maghiare care înaintaseră pe valea Crișului Alb și reușiseră să ocupe Baia de Criș și Bradul. Fără ocuparea Abrudului și a Cîmpeniului, puterea de apărare a Munților Apuseni rămânea însă intactă, iar stăpânirea Transilvaniei de către guvernul maghiar departe de-a fi asigurată. Prin mijlocirea lui Nicolae Bălcescu s-a ajuns la o înțelegere între cele două tabere. Astfel la Seghedin pe 2/14 iulie 1849, era semnat de către Kossuth, Nicolae Bălcescu și Cezar Bolliac un document numit "Proiectul de pacificare" prin care guvernul maghiar recunoștea folosirea limbii române în instituțiile statului și învățământ, românii puteau ocupa orice funcție în stat, celor răsculați li se acorda grațiere, se înființau legiuni românești ce trebuiau să lupte alături de cele maghiare împotriva trupelor austriece și țariste. Dar era prea târziu. Împăratul de la Viena solicitase ajutorul trupelor țariste, pentru a înfrânge revoluția maghiară. În cursul lunii iulie, armata maghiară este înfrântă la Albești-Sighișoara și la sud de Timișoara, iar la 1 august capitulează la Șiria, lângă Arad, în fața armatei țariste, comandate de generalul Paskevici. Întreaga Transilvanie reintra sub administrație habsburgică.

Convingerea lui Avram Iancu, că libertatea națională nu poate veni de la curțile împărătești – așa cum spune Nicolae Bălcescu – și nici din mila împăraților și a despoților, ci numai dintr-o unire strânsă între români și dintr-o ridicare a tuturor, s-a întărit și mai mult după ce și-a văzut înșelate idealurile pentru care a luptat. În testamentul pe care-l redactează în 1850, el își exprimă ultima voință, ultimul dor, de a-și vedea națiunea fericită, constatând cu întristare că speranțele lui și jertfa adusă "se preface în nimic". Se încheie un capitol dramatic și eroic din lupta poporului român pentru o viață demnă, pentru dreptate și libertate: 4 prefecti și 10 tribuni uciși, 100 de centurioni căzuți în luptă, peste 100 de preoți și protopopi spânzurați, 300 de sate arse, aproximativ 40 000 de oameni uciși. O oaste populară nedeprinsă cu războiul, lipsită de arme și armament, hrană și echipament, învingând armate organizate și bine echipate, numeroase de cele mai multe ori. Un capitol glorios pentru oaste și conducători, care au știut să smulgă victorii acolo și atunci când nimeni n-ar fi crezut⁶⁷.

BIBLIOGRAFIE:

1. Cheresteșiu, V., *Adunarea națională de la Blaj*, Editura Politică, București, 1966.
2. Constantinescu, Miron, Pascu, Ștefan, *Desăvârșirea unificării statului național român. Unirea Transilvaniei*, Editura Academiei R.S.R., 1968.
3. Dragomir, Silviu, *Avram Iancu*, Editura Științifică, București 1968.
4. Dudaș, Florian, *Avram Iancu în tradiția poporului român*, Editura Facla, Timișoara, 1989.
5. Loghin, L., Ucrain, C., *Aspecte militare ale revoluției din 1848-1849 în Transilvania*, Editura Militară, București, 1970.
6. Rusu Abrudeanu, I., *Moșii - calvarul unui popor eroic, dar nedreptățit*, București, 1927.
7. Date culese de profesorul Bud Vasile din Câmpeni de la participanții la aceste evenimente (informații inedite, aflate sub formă de manuscris).

⁶⁷ L. Loghin, C. Ucrain, *op.cit.*, pp. 177-179

AVRAM IANCU – CONDUCĂTORUL MOȚILOR

BALEA RĂZVAN-DUMITRU, ALBERTON EDOARDO,
COLEGIUL NAȚIONAL „AVRAM IANCU” CÂMPENI

În Țara Moților, comuna Avram Iancu s-a născut în 1824 "Craiu Munților" într-o casă în care astăzi se găsește Muzeul memorial Avram Iancu.

În 1848 la adunarea de pe Câmpia Libertății din Blaj (3/15 - 5/17 mai) au participat un mare număr de moți având în frunte pe Avram Iancu. Faptele de eroism revoluționar înscrise de moți în perioada 1848-1849 l-au aureolat pe Avram Iancu cu numele de "Craiu Munților". În centrul localității este ridicat un bust de bronz, opera sculptorului Romul Ladea. Avram Iancu a fost un avocat transilvănean și revoluționar român pașoptist, care a jucat un rol important în Revoluția din 1848 din Transilvania. A fost conducătorul de fapt al Țării Moților în anul 1849, comandând armata românilor transilvăneni, în alianță cu armata austriacă, împotriva trupelor revoluționare ungare aflate sub conducerea lui Lajos Kossuth. Moții, „Pumnul Ardealului” și oamenii de bază ai conducătorului Avram Iancu sunt o entitate inseparabilă și indivizibilă a poporului român, prin participarea activă la întregul proces de dezvoltare social-istorică, contribuind la afirmarea forței creatoare și vitalității poporului nostru „Moții sunt Tirolul nostru, pumnul Ardealului, iar cele două inimi mari în care a clocotit uraganul sunt eroii lor: Horea și Avram Iancu" (Octavian Goga, 1930).

Dacă vorbim despre ȚARA MOȚILOR, despre moți, este potrivit să menționăm câteva aspecte referitoare la originea numelui de moț. Numele de „moț” derivă de la modul în care își purtau bărbații părul legat în moț (chică) în partea dreaptă a cefei. Acest obicei dac s-a păstrat în Țara Moților până în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Denumirea de „țop” derivă de la cuvântul german „zopf” = chică, pentru prima dată consemnat de Constantin Porfirogenetul (sec. X), iar în perioada stăpânirii habsburgice, funcționarii imperiali îi numeau pe locuitorii zonei „zopfiger walach” (valah cu chică). (Ioan Rusu Abrudeanu, „Moții...” 1928).

În luna martie 1848, sosesc în Transilvania veștile despre revoluția din Ungaria. Tinerii maghiari din Târgu Mureș, unde se afla și Avram Iancu împreună cu colegii să organizeze o manifestație patriotică, pentru a serba proclamarea libertății. Canceliștii români sunt și ei invitați la sărbătoarea maghiarilor, la care vor participa. Se redactează de către maghiari un memoriu, adresat împăratului austriac, prin care se cereau libertăți pentru națiunea maghiară din Transilvania. Nouă canceliști români, printre care și Avram Iancu, semnează și ei acest memoriu, în acel moment ei crezând că libertatea maghiarilor va însemna libertate și pentru români. În scurt timp ei se vor convinge că nu e așa, revoluționarii maghiari dorind libertatea numai pentru națiunea lor și unirea Ardealului cu Ungaria. Canceliștii români se vor delimita de memoriul pe care l-au semnat împreună cu maghiarii, afirmând dorința ca și națiunea română să beneficieze de libertăți egale cu ale maghiarilor din Transilvania. Refuzul Românilor, amenințarea acestora că vor pune și ei mâna pe arme pentru a lupta pentru același ideal ca și ungurii, independența națională, au fost ignorate de Unguri. Români nu au găsit înțelegere nici la guvernul revoluționar de la Budapesta. În fața acestei lipse totale de înțelegere, românii, sub conducerea lui Avram Iancu, au pus mâna pe arme. Din acest moment și până la sfârșitul revoluției, la toate încercările făcute de români pentru a se pune capăt unei vărsări de sânge inutile și dăunătoare pentru ambele părți, Kossuth a dat în repetate rânduri același răspuns: dacă nu se maghiarizează, românii vor fi exterminați. În timpul revoluției de la 1848, din inițiativa lui Avram Iancu și a altor fruntași pașoptiști din Transilvania, la Câmpeni a fost organizată o tabără ce a constituit principalul loc de adunare și de organizare militară. În amintirea revoluției de la 1848 în acest oraș se află monumentul ecvestru al lui Avram Iancu, așezat în piața care poartă numele eroului.

Represiunile făcute de unguri au fost cumplite: 40.000 de români au fost uciși, 260 de sate au fost rase de pe fața pământului. Orice încercare făcută pentru a înfrânge rezistența organizată de Avram Iancu a eșuat. S-a încercat prinderea acestuia prin trădare. Încercare inutilă. Acuzat că se află de partea asupritorilor, Avram Iancu a răspuns că el nu luptă decât pentru independența și salvarea neamului său.

Cu toate acestea, legiunile românești, o adevărată oaste țărăneasă, sprijinite de regimentele grănicerești, au înfrânt gărzile naționale maghiare sprijinite și influențate de nobilimea transilvană. Alături de români luptau și țărani sași dintre Tîrnave, sub conducerea lui Stephan Ludwig Roth. De astă dată, românii, în număr de peste 20.000, mai toți țărani, erau înarmați cu lănci și furci, unii cu puști. Conducerea o aveau Avram Iancu, Axente Sever și Iovian Brad, care au organizat pe participanți militarește. După ce a învins la Ciucea legiunile slab înarmate ale românilor și puținele trupe imperiale, la 13/25 decembrie, Bem a cucerit Clujul de unde a adresat românilor și sașilor îndemnul de a accepta autoritatea maghiară și a acordat o amnistie. Mărindu-și armata prin noi recrutări, în special printre secui, Bem a reușit pînă în martie 1849 să ocupe cea mai mare parte a Transilvaniei, fără Alba Iulia și regiunea Munților Apuseni, rămase sub stăpînirea românilor conduși de Avram Iancu. Conflictul dintre revoluția maghiară și revoluția românilor din Transilvania, alimentat de greșelile guvernului revoluționar maghiar, care nu voia să recunoască dreptul acestora la autodeterminare, de suspiciunile, în parte întemeiate, ale unor conducători români transilvani, precum și de manevrele curții imperiale de la Viena, a adus daune considerabile ambelor revoluții. Încercările de colaborare cu revoluția maghiară s-au făcut de revoluționarii români din Transilvania și de către N. Bălcescu, I. Ghica și C. Bolliac. N. Bălcescu a sosit la Debrețin, unde a tratat cu Kossuth problema relațiilor dintre revoluțiile română și maghiară. La stăruințele lui Bălcescu, Avram Iancu s-a angajat să nu atace armata maghiară atît timp cît va fi în luptă cu forțele contrarevolutionare ale Austriei și Rusiei.

În luptă cu forțe superioare, mai ales după intervenția trupelor rusești, soarta revoluției este pecetluită. Ungurii fără români nu pot face nimic, afirmase istoricul român Gh. Șincai, la începutul secolului. Într-adevăr, ungurii, numeric, erau puțini, iar Ungaria, câmpie deschisă, nu oferea condiții pentru organizarea rezistenței. În alianță cu românii, având munții și dealurile Transilvaniei ca puncte de sprijin, soarta luptelor ar fi fost alta. Înfrânți în Transilvania, ungurii se retrag spre Ungaria, pe la poalele Munților Apuseni, unde Avram Iancu și oamenii săi rezistaseră cu succes mai bine de un an de zile. Situația dificilă în care se afla armata ungară ar fi oferit un bun prilej pentru răzbunarea tuturor crimelor comise de unguri împotriva românilor.

Privită în ansamblu, revoluția română din 1848-1849 a avut un caracter burghez, căci programele ei tindeau la consolidarea relațiilor capitaliste în cele trei țări române. Programul cuprindea și revendicări radicale care interesau masele, în special împroprietărirea țăranilor și lărgirea dreptului de vot. Aceste revendicări, ca și participarea maselor orășenești și țărănești la lupta revoluționară, dau revoluției și un caracter democratic. Sub raportul național, revoluția română din 1848-1849 a urmărit unirea Moldovei și a Țării Românești într-un stat independent, recunoașterea națiunii române din Transilvania, apoi unirea tuturor ținuturilor românești din Imperiul habsburgic într-un principat autonom și, în perspectivă, însăși desăvîrșirea statului unitar român. Forțele revoluționare au fost destul de mature pentru a înfrânge rezistența contrarevoluționară internă, dar nu puteau respinge intervenția armată a celor trei imperii reacționare din Europa. În cadrul istoriei generale, revoluția română a constituit punctul cel mai înaintat spre răsărit al revoluției europene din 1848, a cărei parte a fost. Ea a contribuit la difuzarea ideilor revoluției burgheze în sud-estul Europei.

ARC PESTE TIMP – BICENTENARUL LUI AVRAM IANCU

ARGATU ALEXANDRU, STAN ALEXANDRA,
COLEGIUL NAȚIONAL „ȘTEFAN CEL MARE” SUCEAVA

Avram Iancu s-a născut în Țara Moșilor, în satul Vidra de Sus, actualmente Avram Iancu în județul Alba. Bunicul său, Gheorghe Iancu, a fost preot ortodox și a participat la răscoala lui Horea din anul 1784. Așa cum erau în acea vreme familiile de români cu mulți copii și Gheorghe Iancu a avut șapte copii: Sântioana, Maria, Zamfira, Ana, Alisandru, Avram și Ioan.

Alisandru Iancu s-a născut în anul 1787 și a fost căsătorit cu Maria Gligor care a moștenit casa părintească și a avut doi copii. A fost iobag la fel ca și toți străbunii lui, însă a ajuns să fie și „pădurar”, un fel de om al stăpânirii. El a avut pe Ioan și pe legendarul Avram Iancu. În timpul Revoluției pașoptiste din Transilvania, a fost însărcinat cu conducerea loagărului fiului său Avram Iancu, de la Câmpeni, dar pentru o scurtă vreme. La vârsta de 68 de ani s-a îmbolnăvit, a paralizat și a murit fiind înmormântat în curtea bisericii ortodoxe din Vidra de Sus⁶⁸.

Primul copil, Ioan, se naște în 1822 și va ajunge preot ortodox.

Avram Iancu, viitorul erou național, se naște în anul 1824. Data exactă nu se cunoaște întrucât nu este menționată în scris. Ce este menționat însă, că s-a născut pe timpul cireșelor, ceea ce înseamnă luna iulie sau începutul lunii august. Acest lucru se datorează faptului că la munte cireșele se coc mai târziu. Despre viața lui de familie nu ne este lăsată nici o mențiune. Ceea ce înseamnă că nu a fost căsătorit și nu a avut copii – urmași.

Copilăria lui Avram Iancu s-a desfășurat în satul Vidra de Sus, rămânând în conștiința contemporanilor ca un copil energic, plin de bunătate, scurt la vorbă, având o inimă sinceră și nobilă, ajutând pe cei ce-i cereau ajutorul. A fost pasionat de muzică și de instrumentele muzicale, fapt pentru care a învățat să cânte la violină, frunză, tulnic și flaut. Dar spun contemporanii săi că și din gură glăsuia frumos⁶⁹.

Școala o începe în satul natal Vidra de Sus, la marginea satului, într-un loc numit *Târșa*, apoi este dus la școala din Neagra în care învață foarte bine. Pentru a continua studiile este mutat la școala din Câmpeni pe care o termină la vârsta de 13 ani. În anul 1837 este înscris la gimnaziul din Zlatna. Aceasta era o școală maghiară neexistând școli românești atunci, iar el este trecut de confesie greco-catolică, iar mai apoi ortodoxă. Aici limba de predare este latina și predau numai preoți romano-catolici. Aici dă dovadă de sârguință și interes pentru învățătură. Acest lucru îl va aduce printre primii elevi ai școlii. Cei patru ani de gimnaziu cu dorința de a învăța, îl fac să ia cu succes examenele de la sfârșitul gimnaziului fiind apreciat de profesori. La vârsta de numai 17 ani absolvă gimnaziul cu rezultate foarte bune. În anul 1841 este înscris la Liceul Piaristilor din Cluj. Din certificatele de la sfârșitul celor doi ani de studiu, tânărul moș se afla la fel printre cei mai buni elevi, dovedindu-se un bun înțelegător al matematicii și fizicii și mai puțin bun la filozofie. După terminarea studiilor, Avram Iancu, merge la Sibiu pentru a se angaja într-o funcție la stat dar este respins pentru că este fiu de iobag și în cele din urmă ajunge să se angajeze ca și cancelist la Tabla regească de la Targu Mureș. Aici își regăsește o parte din colegii de la Cluj și unii dintre ei îi vor fi alături în timpul Revoluției de la 1848-1849.

În luna martie 1848 sosesc în Transilvania știrile despre revoluția din Ungaria. Tinerii maghiari din Targu Mureș printre care și Avram Iancu și colegii săi organizează o manifestație patriotică pentru a celebra libertatea⁷⁰.

⁶⁸ Briscu, Bogdan, *Moșii și luptele lor la 1848-1849*, Editura, Argonaut, Cluj-Napoca, 2012.

⁶⁹ Dudaș, Florian, *Avram Iancu în tradiția românilor*, Ediția aII-a, Editura de Vest, Timișoara, 1998.

⁷⁰ Dragomir, Silviu, *Avram Iancu*, ediția a II-a, Editura Științifică, București, 1968.

La 26 martie 1848 în casa lui Avram Iancu de la Târgu Mureș are loc o adunare a tinerilor români împreună cu Nicolae Bârle, venit de la Blaj, pentru drepturile națiunii române. La 1 aprilie 1848, Avram Iancu însoțit de Alexandru Papiu-Ilarian, Simion Poruțiu și Florian Micaș sosesc la Blaj și participă la o adunare politică.

La 6 aprilie 1848, Avram Iancu ajunge în munți la Câmpeni, jud. Alba și aici are o întrunire politică cu preotul Simion Balint și avocatul Ioan Buteanu prin care dezbat punctele programatice pentru un memoriu ce urma să fie înaintat la guvern. Conștiința națională a românilor din Transilvania era întărită cu ideea de cultivare a istoriei naționale, a limbii, răspândirea culturii în rândurile poporului, dezvoltarea școlii, a presei și literaturii românești, legăturile tot mai intense dintre românii din Transilvania și cei din principate au contribuit la cel mai înalt grad la nașterea mișcării naționale. Un rol important în această mișcare revenea păturii – puțin numeroasă – dar deosebit de activă a intelectualilor români din care făceau parte Gh. Barițiu, Avram Iancu Simion Bărnăuțiu, Timotei Cipariu și alții. Pe lângă aceștia au fost și sași care au susținut cauza românească, susținând necesitatea acordării de drepturi naționale pentru majoritatea covârșitoare a populației și înfrățirea acestora în lupta contra absolutismului. Contradicțiile naționale din Transilvania s-au ascuțit și din cauza faptului că nobilimea mică și mijlocie maghiară dorea menținerea supremației maghiare.

Încă din 1847 Dieta Transilvaniei de la Cluj a votat legea urbarială, care încuviința răpirea pământului iobăgesc. Asistând la dezbateri, Avram Iancu și-a manifestat indignarea cu aceste cuvinte, adresate unui vorbitor: „Nu cu argumente filozofice și umanitare veți putea convinge pe cei tirani, ci cu lancea, ca Horea”⁷¹.

În cursul lunii mai, cu deosebire după evenimentele desfășurate în Transilvania, la Blaj, starea de spirit a poporului devenise atât de aprinsă, încât în orice moment putea să izbucnească o acțiune revoluționară de amploare.

În luna mai 1848, comitetul revoluționar formulează programul, care sintetiza obiectivele și sarcinile revoluției în 22 de articole. La loc de frunte era înscris independența „administrativă și legislativă” prin înlăturarea protectoratului străin și întărirea autonomiei statului. Alte revendicări se refereau la desființarea privilegiilor boierimii, egalitatea în fața legii, impunerea tuturor la impozite în raport cu averea, o adunare obștească în care să fie reprezentanți din toate clasele sociale, domn ales pe termen de cinci ani de același corp electoral, libertatea completă a tiparului, responsabilitatea miniștrilor și a funcționarilor precum și instituirea unei gărzii naționale care să apere cuceririle (drepturile) revoluției. Programul revoluționar mai prevedea învățământul egal pentru toți cetățenii, desființarea pedepsei cu bătaia cât și a celei cu moartea, iar în ultimul articol se prevedea instituirea unei Adunări Constituante care urma să alcătuiască și să voteze Constituția, întemeiată pe acest program.

Pentru că revolta din Țara Românească a fost înăbușită, Nicolae Bălcescu s-a refugiat în Transilvania. El spunea că: „Revoluția din 1848 se cuprinde pe de-a-ntregul în acest articol 13 prin care numai o țărănime liberă și stăpână pe pământul pe care-l muncește poate asigura viitorul țării”⁷². Programul revoluției a fost primit cu mare însuflețire de mulțime, care s-a angajat prin jurământ să lupte pentru înfăptuirea lui. Încă din primele zile ale revoluției, guvernul a trecut la aplicarea unora din prevederile programatice. Astfel s-a hotărât înființarea steagului național: albastru, galben și roșu pe care era înscrisă deviza: „Dreptate, frăție”, desființarea rangurilor civile, eliberarea tuturor arestaților politici, desființarea robiei și a cenzurii ș.a. Lupta pentru eliberarea națională s-a împletit strâns cu lupta pentru înlăturarea jugului iobăgiei. Conducătorii români în frunte cu Avram Iancu, apreciau și considerau că respectarea drepturilor

⁷¹ Acad. Prof. Univ. Ștefan Pascu, *Istoria României, Compendiu*, București, 1974, p.238.

⁷² *Ibidem*, p.250.

naționale și sociale ale poporului român trebuie să fie în strânsă legătură cu respectarea programului de dezrobire din 3/15 mai 1848 de la Blaj.

Încă înainte de adunarea de la Blaj din 3/15 mai 1848, în Munții Apuseni se va institui starea de asediu. Cu toate acestea, Avram Iancu și toți fruntașii români din munți, însoțiți de cca 6.000-10.000 moți, organizați militărește, vor porni spre Blaj pentru a participa la adunarea națională.

La 3/15 mai 1848, sosirea lui Iancu, în fruntea miilor de moți disciplinați militărește, va produce un mare entuziasm. Adunarea a fost prezidată de episcopul ortodox Andrei Șaguna și de cel greco-catolic Ioan Lemeni. Zecile de mii de țărani adunați pe Câmpia Libertății de la Blaj vor asculta cu însuflețire cuvântările fruntașilor români, ardeleni sau de peste munți, printre care s-au numărat Simion Bărnuțiu, Avram Iancu, Ioan Buteanu, Alecu Russo și alții. Alexandru Ioan Cuza, viitorul domnitor al Principatelor Unite, a fost și el prezent la Marea Adunare Națională de la Blaj din 3/15 mai 1848. În urma discuțiilor, s-a redactat un memoriu prin care se solicita drepturi pentru națiunea română din Transilvania.

În primele zile din luna iunie 1848, în prezența reprezentanților autorităților maghiare aflate în munți pentru a cerceta starea de spirit a moșilor, într-o zi de târg, la Câmpeni, Avram Iancu îi îndeamnă pe moșii aflați acolo în număr neobișnuit de mare, să se înarmeze pentru a se putea apăra la nevoie, dar să nu amenințe nimeni și să nu se răscoale. Ostilitățile continuă și astfel între 22-24 octombrie 1848 are loc măcelul de la Zlatna. La 8 noiembrie este luat orașul Aiud. La 23 decembrie 1848 Avram Iancu merge la Câmpeni pentru a pregăti ofensiva de rezistență. Luptele continuă și pe parcursul anului 1849, astfel că la 1/14 februarie 1849 are loc lupta de la Mărișel, câștigată de români. La 18 mai 1849 în lupta de la Abrud, maghiarii sunt învinși, a doua oară, iar în iunie a treia oară. Autoritățile maghiare cer sprijinul austrieșilor împotriva răscoalei lui Avram Iancu, iar acesta este prins, anchetat și chiar întemnițat la Hălmaგი. Este repede eliberat de frica combatanților. Astfel răscoala lui Avram Iancu este înăbușită, iar lui nu-i rămâne decât să facă drumuri la Viena pentru a cere drepturile românilor.

În cursul anului 1872 starea de sănătate a lui Avram Iancu s-a agravat foarte mult, având mai multe hemoragii. Avea o tusă chinuitoare care nu o putea opri cu nimic.

În dimineața zilei de 10 septembrie 1872, „Crăișorul munților”, Avram Iancu a fost găsit mort pe prispa casei lui Ioan Stupină, zis Lieber din Baia de Criș, în țara Zarandului. A fost înmormântat pe 13 septembrie de 36 de preoți și cu numeros alai întins pe câțiva kilometri, la Țebea lângă gorunul lui Horea așa cum i-a fost dorința.

Poporul l-a iubit din toată inima pe Avram Iancu, dedicându-i o serie de cântece ce au rămas peste timp în conștiința națională. El a deschis calea spre conștiința națională, faptele sale înscriindu-se în conștiința poporului român, pregătind drumul spre Marea Unire ce va avea loc la 1 Decembrie 1918⁷³.

BIBLIOGRAFIE:

1. Briscu, Bogdan, *Moșii și luptele lor la 1848-1849*, Editura, Argonaut, Cluj-Napoca, 2012.
2. Dragomir, Silviu, *Avram Iancu*, ediția a II-a, Editura Științifică, București, 1968.
3. Dudaș, Florian, *Avram Iancu în tradiția românilor*, Ediția a II-a, Editura de Vest, Timișoara, 1998.
4. Lazăr, Ioachim,; Morar, Nicolae-Marcel, *Avram Iancu în memoria posterității*, Editura Emia, Deva, 2008.
5. Pascu, Ștefan, *Istoria României, Compendiu*, București, 1974.

⁷³ Lazăr, Ioachim,; Morar, Nicolae-Marcel, *Avram Iancu în memoria posterității*, Editura Emia, Deva, 2008.

REVOLUȚIONARUL ROMÂN PAȘOPTIST - AVRAM IANCU

BOGĂȚAN ROBERT GEORGE, DAVID DARIA ALEXANDRA,
COLEGIUL ECONOMIC „DIONISIE POP MARȚIAN” ALBA IULIA

Avram Iancu a fost un avocat transilvănean și revoluționar român pașoptist, care a jucat un rol important în Revoluția de la 1848 din Transilvania. A fost conducătorul de fapt al Țării Moților în anul 1849, comandând armata românilor transilvăneni, în alianță cu armata austriacă, împotriva trupelor revoluționare ungare aflate sub conducerea lui Lajos Kossuth. Bicentenarul nașterii lui Avram Iancu este un moment important în istoria României, un prilej de a reflecta asupra vieții și moștenirii acestui mare lider al luptei pentru drepturile românilor din Transilvania. Acest referat își propune să exploreze viața și moștenirea lui Avram Iancu dintr-o perspectivă proaspătă, oferind o viziune nouă asupra acestui erou național.

Copilăria și formarea lui Avram Iancu

Avram Iancu s-a născut în 1824 în satul Vidra de Sus din Munții Apuseni, într-o familie de țărani. Încă din copilărie, el a fost martor la nedreptățile și abuzurile la care erau supuși țăranii români de către autoritățile maghiare. Aceste experiențe l-au determinat să-și consacre viața luptei pentru emanciparea poporului său.

La vârsta de 18 ani, Avram Iancu a plecat la Blaj pentru a-și continua studiile la școala greco-catolică din acea localitate. Aici a intrat în contact cu ideile revoluționare ale vremii și cu mișcarea națională românească. Sub influența acestor idei, el și-a asumat angajamentul de a lupta pentru drepturile românilor. Fiind dintr-o familie înstărită, Avram Iancu a avut privilegiul de a urma studiile. A început școala primară în satul natal, apoi a fost mutat de părinți la Poiana Vadului și apoi la Câmpeni, unde a absolvit la vârsta de 13 ani. După aceasta, și-a continuat studiile la gimnaziu în Zlatna, absolvindu-l în 1841, urmat de înregistrarea la Liceul Piarist din Cluj. În 1844, s-a înscris la Facultatea de Drept din Cluj.

Drumul către luptă

În 1846, Avram Iancu a încercat să ocupe o funcție administrativă, însă cererea sa a fost respinsă de guvernul din Cluj din cauza originii sale sociale, doar nobililor fiindu-le aprobate astfel de funcții. În ciuda acestui eșec, Iancu și-a continuat angajamentul și s-a înscris ca cancelist la Târgu Mureș, la Tabla Regească (Curtea de Apel a Transilvaniei). Aici și-a luat examenul de avocat în martie 1848. În perioada când a fost cancelist la Târgu Mureș, Avram Iancu a intrat în contact cu cei mai mulți dintre tinerii români care aveau să îi fie camarazi de luptă în timpul Războiului Național din Transilvania.

Lupta pentru drepturi

Avram Iancu a fost una dintre figurile de frunte ale Revoluției de la 1848 din Transilvania. El a jucat un rol crucial în organizarea rezistenței armate împotriva autorităților maghiare și a trupelor imperiale austriece. Cea mai cunoscută acțiune a sa a fost apărarea cetății de la Aiud în fața forțelor imperiale. Chiar dacă Revoluția de la 1848 a fost înăbușită, Avram Iancu a rămas un simbol al luptei pentru libertate și dreptate.

Avram Iancu, credințe și valori

Iancu împărtășea spiritul romantic al epocii. Fără acesta, acțiunile sale și ideea însăși de naționalitate ar fi fost de neînțeles. Credința sa aproape biblică în bunul simț și în rațiunea oamenilor de rând și inspirația pe care o trăgea din trecut, mai exact, din moștenirea romană a românilor, erau manifestări ale acestuia. Dar era, de asemenea, dureros de conștient de relele societății, pe care le experimentase pentru prima dată când era copil în satul său. Pregătirea sa ulterioară în domeniul dreptului, când a citit uriașa colecție de acte juridice care ilumina lupta economică a țăranilor din Munții Apuseni împotriva moșierilor și a birocraților de stat, i-a ascuțit percepția nedreptății sociale.

La fel ca intelectualii din alte părți ale Europei care nu aveau niciun interes în structurile sociale și economice dominante, nu a ezitat să îndemne la soluții radicale. Dar propunerile sale nu au fost niciodată nesăbuite sau utopice și a evitat dezbaterile constituționale lungi și adesea abstracte în care se complăceau intelectualii. Identificarea sa cu aspirațiile oamenilor de rând i-a servit drept ancorare în realitate și, astfel, i-a permis să aplice respectul său pentru trecut și idealismul său robust la rezolvarea problemelor sociale fundamentale.

Activitatea politică și militară, 1848-1849

Avram Iancu s-a implicat activ în evenimentele politice și militare ale Revoluției de la 1848-1849. Înainte de izbucnirea revoluției, Iancu era avocat la Curtea de Apel din Târgu Mureș. În martie 1848, în contextul începutului revoluției, a participat la manifestații patriotice, însă divergențele cu tinerii maghiari au devenit evidente.

La 22 martie 1848, Iancu și alți canceliști au trimis un memoriu împăratului austriac, exprimând dorința ca libertățile revoluției să fie extinse tuturor națiunilor din Transilvania, inclusiv românilor. Totuși, divergențele cu tinerii maghiari au devenit evidente la o manifestație patriotică, unde tinerii români au susținut necesitatea păstrării identității lor naționale.

La 1 aprilie 1848, Iancu s-a alăturat unui grup de tineri români la Blaj pentru a discuta planurile politice. Apoi s-a întors în munți, în satul său natal, pentru a încuraja moșii să se alăture luptei. A fost prezent și la adunările din Câmpeni, Abrud și Bistra, contribuind la mobilizarea oamenilor pentru acțiune politică. În timp ce autoritățile ungare au încercat să descurajeze participarea românilor la adunarea de la Blaj din 30 aprilie 1848, Iancu și alți lideri români au făcut apel la conaționali să-și susțină drepturile. La adunare, Iancu a fost primit cu entuziasm și a ținut un discurs mobilizator, sub lozincă "Voi sunteți poporul!".

Moșii, conduși de Avram Iancu, au jucat un rol crucial în Revoluția de la 1848 din Transilvania. Ei și-au început lupta pentru libertate și drepturi prin încetarea prestării slujbelor iobăgești și neplata taxelor, refuzând să mai trăiască în starea de aservire. Această atitudine i-a pus în conflict deschis cu autoritățile maghiare.

La Adunarea Națională de la Blaj din mai 1848, Avram Iancu a condus o mare parte dintre moși, reprezentând aproximativ 10.000 de oameni disciplinați militar. Aici, el a susținut și expus revendicările românilor, iar adunarea a decis trimiterea unor delegații la Viena și Cluj pentru a-și prezenta doleanțele. Cu toate acestea, situația s-a tensionat ulterior. În mai 1848, la Mihalț, au avut loc ciocniri între țăranii români și grăniceri secui, iar Avram Iancu a simțit nevoia să se întoarcă în Țara Moșilor pentru a strânge oamenii pentru autoapărare. Autoritățile maghiare au emis ordine severe împotriva sa și a activităților sale, dar el a continuat să mobilizeze oamenii pentru luptă.

În iunie 1848, cu toate acestea, guvernul ungar a desființat oficial iobăgia, ceea ce a adus o schimbare semnificativă în atitudinea autorităților față de români. Cu toate acestea, conflictele

nu au încetat, iar moții au continuat să se pregătească pentru luptă. Pe măsură ce tensiunile crescuseră, atacurile și contraatacurile au continuat între trupele române și cele maghiare. Avram Iancu a fost implicat în numeroase bătălii, inclusiv cele de la Abrud, care au fost cruciale pentru rezistența românilor.

În ciuda unor oferte de pace și propuneri pentru a se alătura luptei maghiare, Iancu a rămas ferm în credința sa și în scopurile sale. În cele din urmă, Revoluția Maghiară a fost înfrântă de forțele austro-ruse, iar țărani români au continuat să-și apere teritoriul până la sfârșitul conflictului.

Intervenția lui Nicolae Bălcescu

Un ultim efort a fost făcut, de data aceasta de Nicolae Bălcescu, unul dintre liderii revoluției din Muntenia, care a încercat să repare ruptura dintre români și maghiari. El era nerăbdător să adune forțele revoluționare rămase în Europa Centrală pentru o confruntare finală și decisivă cu conservatorismul reînviat și spera că o armată româno-maghiară unită îi va alunga pe ruși din Muntenia și va restabili guvernul liberal care fusese dispersat în septembrie 1848. El s-a întâlnit cu Iancu spre sfârșitul lunii iulie și a fost foarte încurajat de discuțiile lor. Dar eforturile sale au fost depășite de evenimentele de pe câmpul de luptă. În timp ce armatele austriece și rusești strângeau în mod constant cercul în jurul armatelor maghiare, Iancu i-a scris lui Kossuth la 3 august, exprimându-și regretul că „circumstanțele actuale” făceau imposibilă continuarea negocierilor. Dar a promis că în lupta care va urma, pentru a arăta autenticitatea sentimentelor „românilor” față de națiunea maghiară, forțele sale nu vor ataca trupele maghiare decât dacă vor fi provocate.

În ciuda luptei acerbe dintre români și maghiari din toamna precedentă, Iancu încă se putea adresa celor din urmă ca „frați”. El nu a permis ca opoziția sa față de politicile guvernului maghiar să îi modifice respectul pentru cultura maghiară și idealurile liberale.

După revoluție

După revoluție a început prigoana autorităților austriece împotriva revoluționarilor și a lui Iancu, care este urmărit pentru anchetă deși luptase de partea austriecilor. În 15 decembrie 1849 este chiar arestat în Hălmagiu, în zi de târg, dar este eliberat urgent datorită presiunii populației românești aflate în comună și care amenință cu masacrul garda austriacă.

Avram Iancu a rămas ferm în convingerile sale și a refuzat să cedeze în fața presiunii și a promisiunilor goale ale autorităților austriece. Refuzul său de a primi decorațiile oferite de împăratul Franz Josef și de a se întâlni cu acesta a fost o manifestare puternică a poziției sale ferme față de nedreptățile la care erau supuși românii și moții din Transilvania. Este impresionant cum a reușit să rămână consecvent în lupta pentru drepturile etnice și sociale ale românilor, chiar și în fața ofertelor de reconciliere sau de avantaje personale. A refuzat să fie folosit de autorități pentru a potoli nemulțumirile populației, preferând să rămână un simbol al luptei pentru dreptate.

Chiar și atunci când a fost arestat și trimis în închisoare, Iancu a continuat să își păstreze demnitatea și integritatea, refuzând să accepte despăgubiri sau oferte de slujbe. A fost un lider neobosit și dedicat cauzei sale, care a inspirat și mobilizat mulțimile să lupte pentru drepturile lor. Confruntat cu oferte de slujbe și despăgubiri, Iancu a arătat clar că lupta sa nu a fost pentru beneficii personale, ci pentru dreptate și egalitate pentru toți românii și moții din Transilvania. Aceasta îl face să rămână un simbol al rezistenței împotriva nedreptății și al curajului în apărarea valorilor și drepturilor fundamentale.

Moștenirea lui Avram Iancu – pasivismul politic

Dezamăgit de nerespectarea promisiunilor făcute de austrieci în timpul contrarevoluției, Iancu nu s-a implicat în viața politică, deși anumite oportunități au apărut pentru români după 1851. Abil în organizarea militară și bun orator, în ciuda pregătirii sale juridice, Iancu nu excela ca politician și diplomat. Pasivismul politic al celui mai activ lider al românilor ardeleni în 1848-1849 a marcat opțiunile politice ale românilor ardeleni.

În ultimii ani de viață a apucat să vadă că ungurii și-au atins țelul în 1867, când Casa de Habsburg a acceptat reorganizarea imperiului prin crearea regatului Ungariei cu autonomie extinsă și unirea Transilvaniei cu Ungaria. Ce nu au reușit cu armele în 1848-1849, ungurii au reușit cu diplomația în 1867. În lipsa unui lider activ, românii au copiat, conștient sau nu, modelul pasivismului politic al lui Avram Iancu și au refuzat să se implice în viața politică. Deși, după cum constata un contemporan al evenimentelor, ajuns jude regal (echivalentul unui judecător de la Curtea Constituțională de astăzi), Ioan cavaler de Pușcariu, românii puteau să aibă circa 7% din locurile din parlamentul Ungariei după 1867. Un procent care le-ar fi permis o poziție politică similară cu cea a UDMR-ului astăzi: o amantă politică care știe cu abilitate să își atingă țelurile.

Apetitul românilor pentru eroi luptători a contribuit la formarea miturilor despre Avram Iancu. Rolul altor personalități românești în mișcările revoluționare din Transilvania este minimalizat, Avram Iancu fiind perceput singurul lider al românilor ardeleni. E firesc, puțini știu de un Bărnuțiu, Barițiu, Papiu Ilarian sau alții. În schimb, vorba cântecului: „Avram Iancu suntem toți!“.

Sfârșitul vieții marelui erou

Avram Iancu, eroul național al românilor din Transilvania, a suferit de o sănătate mentală fragilă în ultimii ani ai vieții sale. Deși au existat speculații cu privire la o posibilă boală psihică, un medic neuropsihiatru a concluzionat că starea lui nu a fost una de psihoză, ci mai degrabă de tulburări reacționale.

În dimineața zilei de 10 septembrie 1872, Avram Iancu a fost găsit mort pe prispa brutăriei lui Ioan Stupină din Baia de Criș. Înმormântarea sa a fost una națională și impresionantă, având loc la 13 septembrie 1872 în Panteonul Moșilor de la Țebea, lângă "Gorunul lui Horea". Peste 4.000, sau conform altor surse 10.000 de persoane, au participat la ceremonie. Avram Iancu a fost înmormântat sub "Gorunul lui Horea", iar peste mormânt a fost amplasată o cruce de piatră simplă cu inscripția: "AVRAM IANCU, ADV(OCAT), PREF(ECTUL) LEG(IUNILOR) ROM(ÂNE) în anul 1848-9. +1872".

Necrologul său din "Telegraful român" a subliniat importanța lui ca simbol al luptei naționale: "viața lui în totalitatea ei va rămâne o oglindă sinceră a vieții noastre naționale".

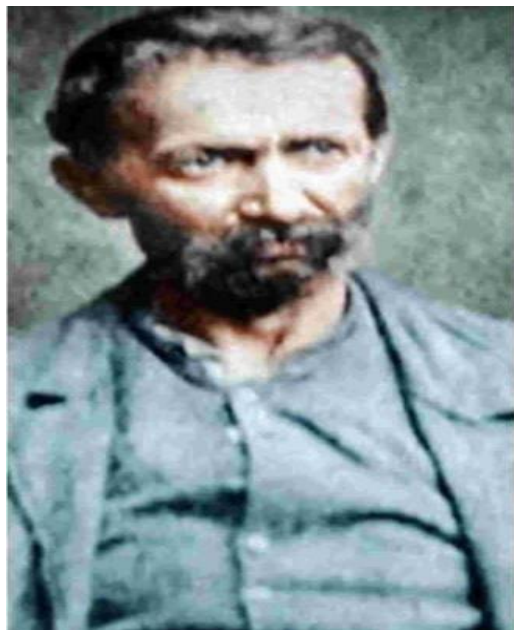
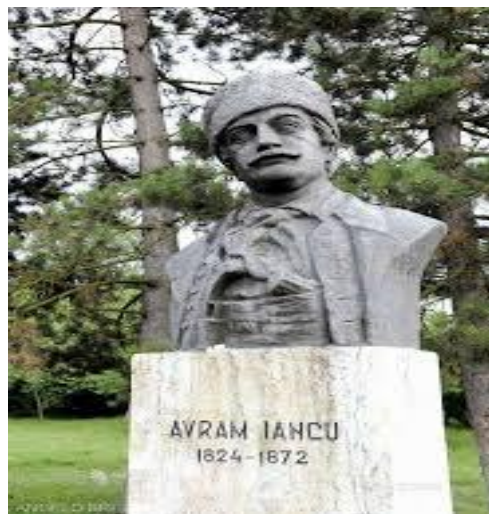
BIBLIOGRAFIE:

1. Bercea, Victor, Lechințan Vasile, *Societatea cultar-patriotică Avram Iancu*, Editura Ecou Transilvan, Cluj Napoca, 2016.
2. Dudaș, Florian, *Avram Iancu în tradiția românilor*, Editura de Vest, Timișoara, 1998.
3. Lechințan, Vasile, *Avram Iancu: Eroul de la Abrud*, Editura Sport-Turism, București, 1990.
4. Sterca Șuluțiu, Iosif, *Biografia lui Avram Iancu*, Editura Ecou Transilvan, Cluj Napoca, 2021.
5. Țurcanu, Ion, *Istoria ilustrată a românilor de la origini până la Marea Unire*, Editura Litera Internațional, București, 2007.
6. www.enciclopediaromaniei.ro/wiki/Avram_Iancu; accesat 22.04.2024.

7.

www.enciclopediaromaniei.ro/wiki/Revolu%C5%A3ia_de_la_1848_%C3%AEn_Transilvania;
accesat la 22.04.2024.

8. www.libertatea.ro/lifestyle/cine-a-fost-avram-iancu-4252741; accesat la 23.04.2024.

**PROIECT NAȚIONAL „ARC PESTE TIMP –
BICENTENARUL NAȘTERII LUI AVRAM IANCU”:
SECȚIUNEA „CONCURS PENTRU ELEVII DE
GIMNAZIU”**

DRAGOTĂ PAUL, ȘCOLA GIMNAZIALĂ „AVRAM IANCU” BISTRIȚA – AVRAM IANCU

GHEJU DIANA, ȘCOLA GIMNAZIALĂ „AVRAM IANCU” BISTRIȚA –
GENERAȚIA PAȘOPTISTĂ

SIMION CEZAR MIAHAI, CENTRUL JUDEȚEAN DE EXCELENȚĂ ALBA – BUSTUL LUI AVRAM IANCU LA ALBA IULIA

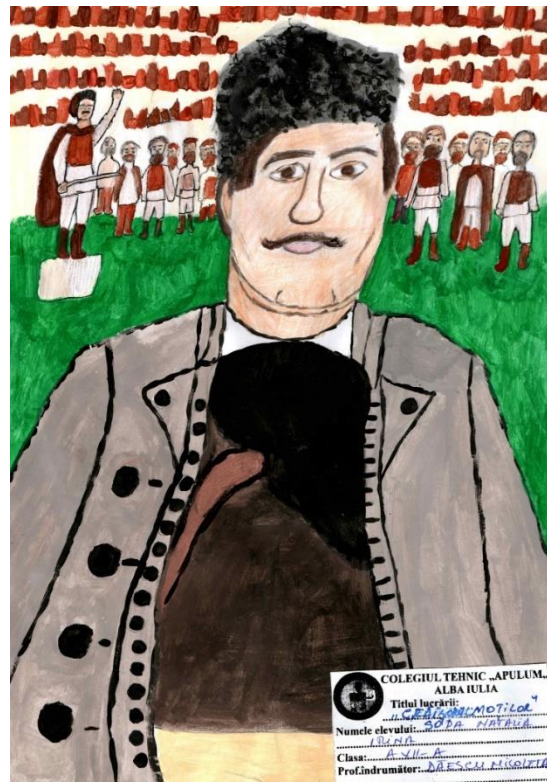
PIENAR BIANCA ALEXANDRA, COLEGIUL TEHNIC „APULUM” ALBA IULIA – AVRAM IANCU PE CÂMPIA LIBERTĂȚII

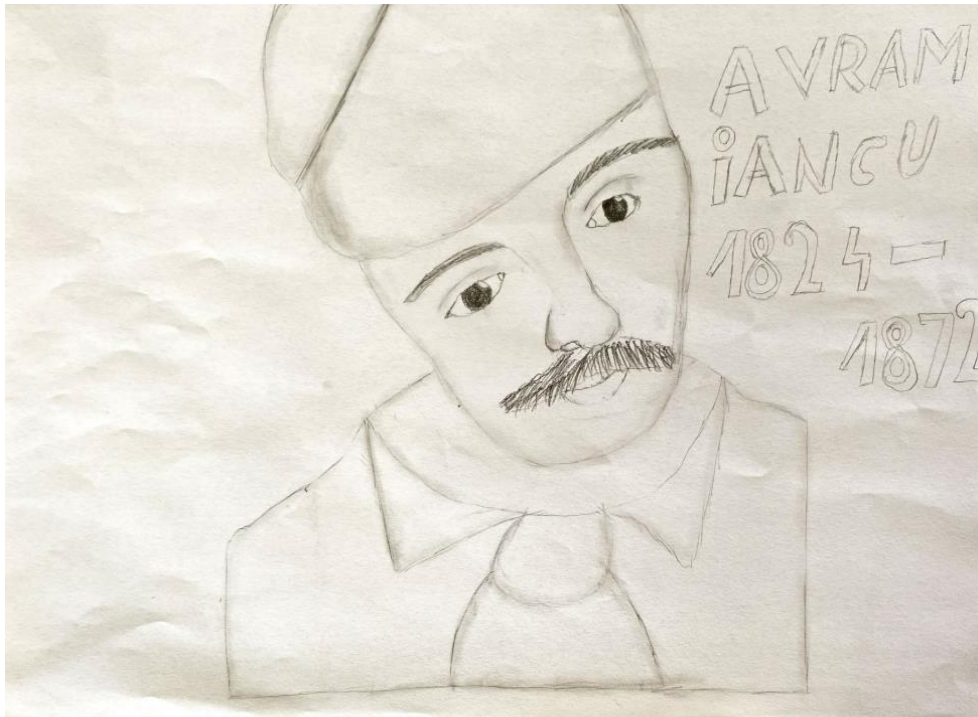
POPA ANTONIA IOANA, COLEGIUL TEHNIC „APULUM” ALBA IULIA – AVRAM IANCU ÎN FRUNTEA MOȘILOR

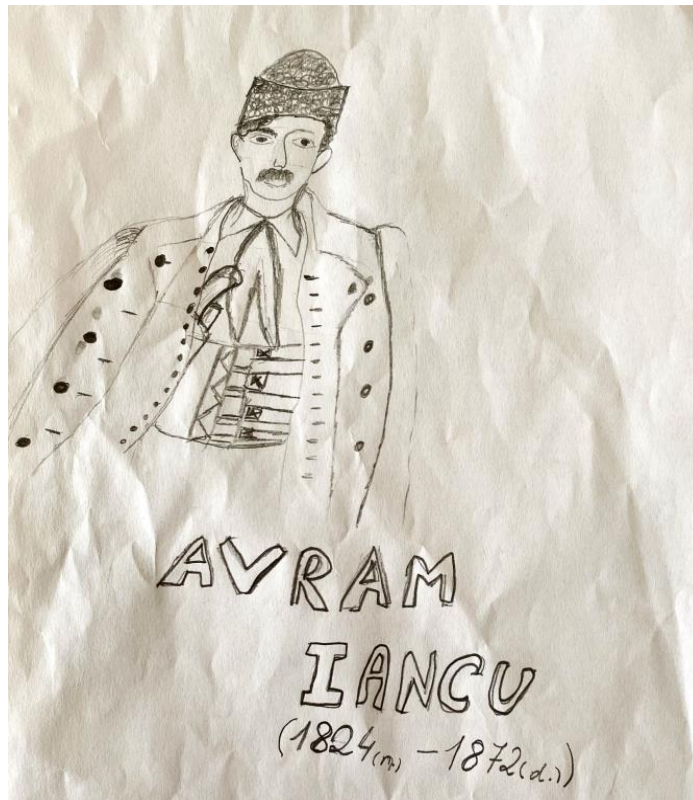
SOPA NATALIA IRINA, COLEGIUL TEHNIC „APULUM” ALBA IULIA – CRĂIȘORUL MOȘILOR

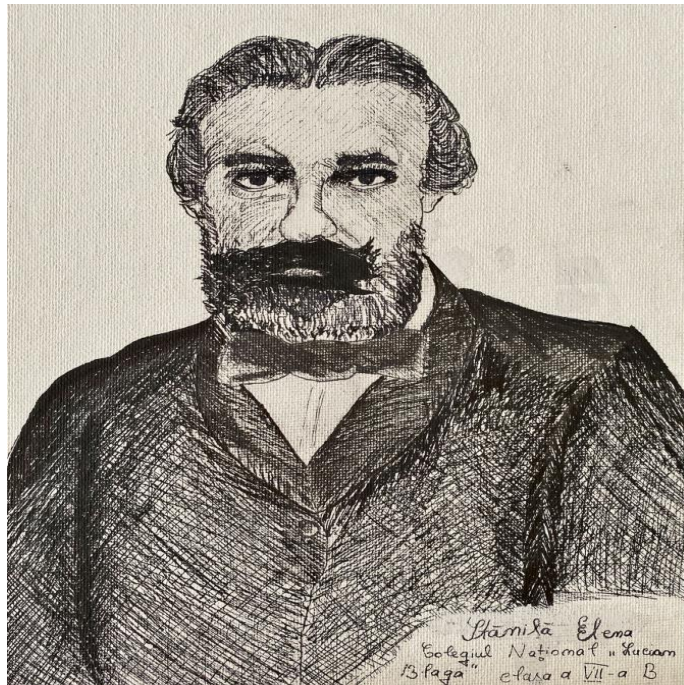
GHEORGHIOIU ANDREEA, COLEGIUL NAȚIONAL „LUCIAN BLAGA” SEBEȘ – AVRAM IANCU-PORTRET

LECHINȚAN MAIA, COLEGIUL NAȚIONAL „LUCIAN BLAGA” SEBEȘ – AVRAM IANCU – PORTRET

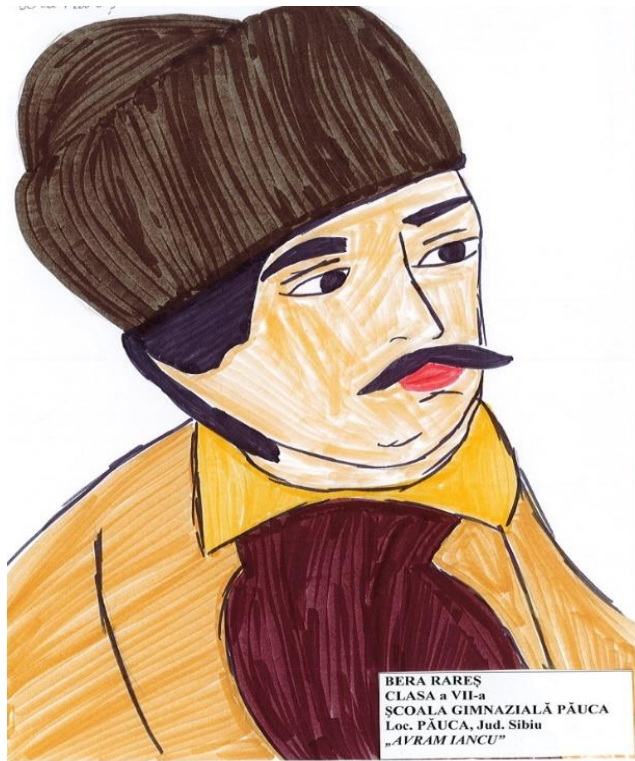
STĂNILĂ ELENA, COLEGIUL NAȚIONAL „LUCIAN BLAGA” SEBEȘ – COSTACHE NEGRI -
PORTRET

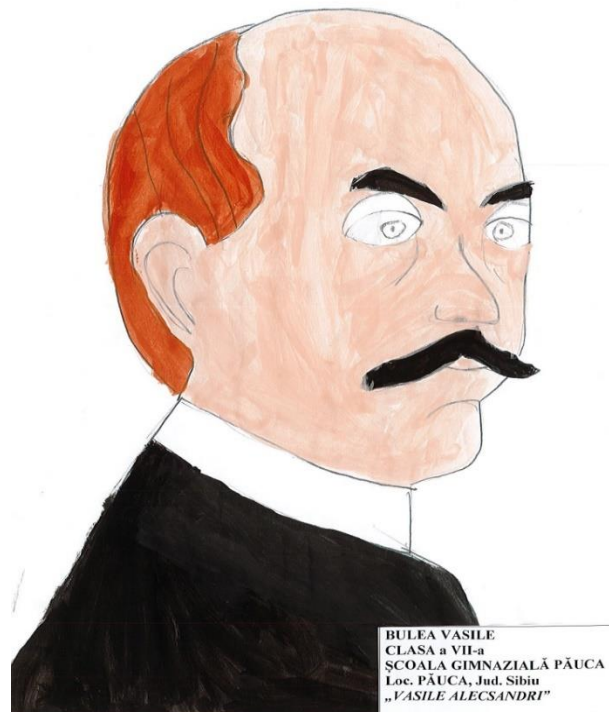
NENCIU RALUCA IOANA, CENTRUL JUDEȚEAN DE EXCELENȚĂ DÂMBOVIȚA – AVRAM
IANCU -EROUL APUSENILOR

BERA RAREȘ, ȘCOALA GIMNAZIALĂ PĂUCA – AVRAM IANCU

BULEA VASILE, ȘCOALA GIMNAZIALĂ PĂUCA – VASILE ALECSANDRI

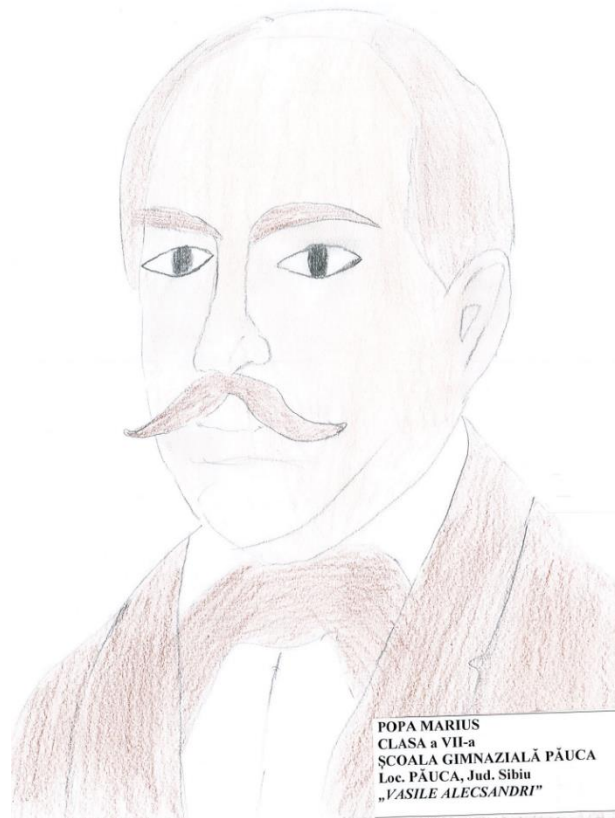

MUREȘAN ALEXANDRU, ȘCOALA GIMNAZIALĂ PĂUCA – AVRAM IANCU

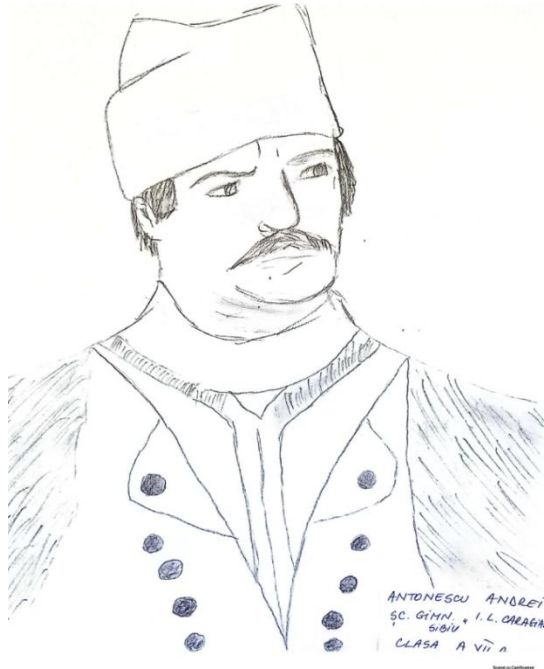
MUREȘAN ALEXANDRU
CLASA a VII-a
ȘCOALA GIMNAZIALĂ PĂUCA
Loc. PĂUCA, Jud. Sibiu
„AVRAM IANCU”

POPA MARIUS, ȘCOALA GIMNAZIALĂ PĂUCA – VASILE ALECSANDRI

POPA MARIUS
CLASA a VII-a
ȘCOALA GIMNAZIALĂ PĂUCA
Loc. PĂUCA, Jud. Sibiu
„VASILE ALECSANDRI”

ANTONESCU ANDREI, ȘCOALA GIMNAZIALĂ „I.L. CARAGIALE” SIBIU – AVRAM IANCU
– PORTRET PRIN OCHI DE COPIL

BOZOVICI ILINCA, ȘCOALA GIMNAZIALĂ „I.L. CARAGIALE” SIBIU – MIHAIL
KOGĂLNICEANU – PERSONALITATE PAȘOPTISTĂ

FRĂȚILĂ VLAD, ȘCOALA GIMNAZIALĂ „I.L. CARAGIALE” SIBIU – COCOSTÂRC ÎNTR-UN PICIOR – BLAZONUL MITROPOLITULUI ȘAGUNA

GHIMA IOANA DELIA, ȘCOALA GIMNAZIALĂ „I.L. CARAGIALE” SIBIU – SIMION BĂRNUȚIU LA SIBIU

RAMONTI ALEXANDRU, ȘCOALA GIMNAZIALĂ „I.L. CARAGIALE” SIBIU – AVRAM IANCU – EROUL DIN TRANSILVANIA

ROȘU EVA ELENA, ȘCOALA GIMNAZIALĂ „I.L. CARAGIALE” SIBIU – AVRAM IANCU – „CRAIUL MUNȚILOR”

CONCURSUL „FASCINAȚIA SPORTULUI – SPORTUL ȘI STILUL DE VIAȚĂ SĂNĂTOS” SECȚIUNEA CADRE DIDACTICE

ROLUL PREGĂTIRII FIZICE

*PROF. CONȚESCU CORINA,
LICEUL TEHNOLOGIC „CLISURA DUNĂRII” MOLDOVA NOUĂ*

Activitatea sportivă românească a fost încununată de succese deosebite, concretizate prin cucerirea a numeroase titluri de campioni mondiali și europeni la discipline ca: handbal, volei, tenis de masă, canotaj etc. Practica a demonstrat că devin campioni mondiali și recordmani numai acei sportivi care posedă calități fizice și deprinderi motrice deosebite, o stare perfectă de sănătate și un înalt nivel al trăsăturilor morale și de voință.

Prin pregătirea fizică se înțelege dezvoltarea tuturor capacităților fizice ale omului, indici mari de forță, de viteză, de îndemânare și de rezistență, stăpânirea unei mari varietăți de deprinderi motrice, folosirea cu pricepere și conștiinciozitate a acestora în orice activitate sportivă. Așadar, pentru a obține performanțe înalte, orice sportiv trebuie să se pregătească în ramura de sport respectivă, pe fondul unei bune pregătiri fizice, în care să existe o concordanță între nivelul dezvoltării calităților fizice și procesul formării deprinderilor motrice; predominanța uneia dintre ele fiind în funcție de ramura sportivă practică, de segmentele care iau parte la lanțul cinematic etc.

În procesul pregătirii fizice a sportivilor distingem două aspecte :

- a) pregătirea fizică generală;
- b) pregătirea fizică specifică.

Pregătirea fizică generală asigură dezvoltarea aptitudinilor fizice, necesare pentru învățarea și perfecționarea diferitelor procedee tehnice în diferite ramuri sportive. Pregătirea fizică specifică nu este altceva decât procesul educării calităților fizice specifice pentru fiecare ramură sportivă. Această pregătire se realizează în concordanță cu însușirea deprinderilor tehnice și tactice ale ramurii pentru care se pregătește sportivul. Între pregătirea fizică generală și cea specifică există o legătură organică și această legătură este determinată de condiționarea lor reciprocă. Nu se poate face o pregătire fizică specială fără a avea la bază o bună pregătire fizică generală. Niciunul din acești doi factori nu pot fi excluși din cadrul procesului de antrenament, ci se completează reciproc, lipsa unuia din ei repercutându-se negativ asupra rezultatelor sportive. Printr-o pregătire fizică generală corespunzătoare se creează la sportiv baza însușirii de noi deprinderi motrice și se dezvoltă calitățile fizice. Pregătirea fizică este cu atât mai necesară, cu cât ramura sportivă posedă un număr mai restrâns de procedee tehnice și mijloace ajutătoare. De aceea este necesar ca în afară de mijloacele specifice să se folosească și mijloace împrumutate care să completeze și să mărească varietatea exercițiilor fizice.

În procesul antrenamentului sportiv, pregătirea fizică trebuie să fie orientată în funcție de particularitățile ramurii de sport, particularitățile individuale ale sportivului etc. Importanța ei este mai mare la grupele de începători, unde îi revine rolul de a asigura o dezvoltare fizică generală corespunzătoare, urmărind în același timp îmbunătățirea activității marilor funcțiuni. Pregătirea fizică trebuie să aducă o contribuție însemnată la înarmarea cu cunoștințe și deprinderi motrice necesare practicării la un înalt nivel a disciplinei sportive.

Nu toți sportivii înțeleg rolul și importanța realizării unei pregătiri fizice corespunzătoare. Calitățile naturale nu sunt suficiente pentru obținerea unor performanțe. Ele trebuie dezvoltate printr-o pregătire fizică susținută și în strânsă unitate cu procesul însușirii deprinderilor motrice specifice. Îmbunătățirea continuă a pregătirii fizice creează la sportivi posibilitatea însușirii în condiții optime a tehnicii și tacticii sportive. Lipsa unei pregătiri fizice corespunzătoare devine o frână serioasă în procesul însușirii și perfecționării unor procedee tehnico-tactice. În general, acest lucru se manifestă în ramurile sportive care posedă o multitudine de procedee tehnice.

Lipsurile în pregătirea fizică generală cauzează apariția greșelilor în procesul de însușire a noilor procedee tehnice și executarea acestora, fapt care se observă în momentul când sportivul este supus la eforturi intense, spre exemplu :jocuri în condiții atmosferice nefavorabile, prelungiri, încercări de a trece înălțimi maxime etc. Acest lucru se datorează dezechilibrării rezistenței specifice, neavând la bază un nivel crescut al rezistenței generale.

În majoritatea ramurilor sportive există preocuparea ca în afara mijloacelor specifice să se folosească și mijloace din alte ramuri de sport, care completează și măresc varietatea exercițiilor fizice, contribuind la pregătirea fizică. Astfel, în desfășurarea procesului de instruire din cadrul antrenamentului sportiv se apelează tot mai mult la mijloacele gimnasticii de bază. O parte din aceste exerciții pot fi utilizate la preșcolari pentru tonifierea grupelor musculare și dezvoltarea calităților fizice ca:viteza, îndemânarea.

În cadrul învățământului primar, gimnazial și liceal, aceste exerciții pot fi folosite izolat sau grupate în complexe, atât în lecțiile de bază, cât și în cadrul cercurilor sportive și al secțiilor cu profil sportiv.

La început, elementele care alcătuiesc mișcarea trebuie însușite din poziții și în direcții principale, iar mai târziu din poziții derivate și pe direcții intermediare. După învățarea elementelor de bază se va trece progresiv de la exerciții executate simetric cu o bază mare de sprijin la exerciții asimetrice din poziții variate cu o bază mică de susținere. O cerință esențială în selecționarea și utilizarea exercițiilor constă în asigurarea unui caracter cât mai variat ca formă și conținut, fapt care va contribui efectiv la succesul muncii în instruire.

Pentru folosirea exercițiilor în cadrul lecțiilor va trebui să se aibă în vedere o serie de cerințe, după cum urmează :

- să nu se folosească numai exerciții cunoscute ;
- să se evite exercițiile asemănătoare ;
- să nu se lucreze prea mult cu anumite segmente ;
- să se alterneze efortul pe regiuni ;
- să se evite exercițiile greu de coordonat;
- să se evite exercițiile de mare dificultate la începători.

În partea fundamentală a lecției, destinată pregătirii fizice generale, trebuie să se aibă în vedere ca:

1. exercițiile noi, precum și cele mai importante să se plaseze la început ;
2. exercițiile cu o acțiune mare asupra organismului, ce produc stări emoționale puternice să fie incluse la sfârșitul părții fundamentale.

În succesiunea exercițiilor e bine să se respecte următoarea ordine :

- a) exerciții care alcătuiesc anumite elemente tehnice ;
- b) exerciții de viteză;
- c) exerciții de îndemânare ;
- d) exerciții de forță și elasticitate ;
- e) exerciții pentru dezvoltarea rezistenței.

Exercițiile specifice părții de încheiere constă în :

- exerciții de respirație ;

- exerciții de relaxare ;
- jocuri simple.

În cazul folosirii exercițiilor cu partener trebuie să ținem seama de următoarele :

- executanții să fie selecționați cam de aceeași talie și greutate pentru a fi de forțe apropiate ;
- să se aleagă distanțele și prizele cele mai bune pentru lucru ;
- mișcărilor să fie executate în așa fel încât să nu se ajungă la senzația de durere ;
- amplitudinea mișcărilor și gradul de aplicare a forței partenerului să se mărească treptat.

În procesul de instruire, profesorul sau antrenorul trebuie să predea exercițiile ținând seama de etapele formării deprinderilor motrice pentru a se evita reprezentarea greșită a acestora. Pe parcursul executării exercițiilor, elevii comit greșeli care trebuie observate și înlăturate la timp. Ca primă măsură se indică corectarea greșelilor esențiale care exercită o influență negativă asupra efectelor și structurii exercițiilor. Greșelile derivate dispar de multe ori prin înlăturarea celor principale.

Ca urmare a repetării și corectării greșelilor, exercițiile se consolidează, executantul devine mai sigur pe propriile mișcări, iar acțiunea învățată, care face parte dintr-un exercițiu de bază sau element tehnic, se execută cu mai multă ușurință.

Pentru perfecționarea exercițiilor se va trece progresiv la repetări variate, fapt care va oferi elevilor posibilități de rezolvare a sarcinii motrice în condiții multiple, obișnuindu-i să găsească cele mai raționale căi pentru învățarea exercițiilor noi. Exersarea în condiții variate influențează pozitiv starea psihologică a elevilor, ținându-i tot timpul într-o stare atentă și activă asupra elementului care se repetă. Astfel, se evită exersarea uniformă care duce la monotonie, fapt care scade mult randamentul lucrului.

Prin învățarea și perfecționarea unui mare număr de exerciții pentru pregătirea fizică se scurtează și timpul de însușire al elementelor și procedeele tehnice specifice diferitelor ramuri de sport. Acest lucru se explică prin influența îmbogățirii deprinderilor motrice ale elevului.

BIBLIOGRAFIE:

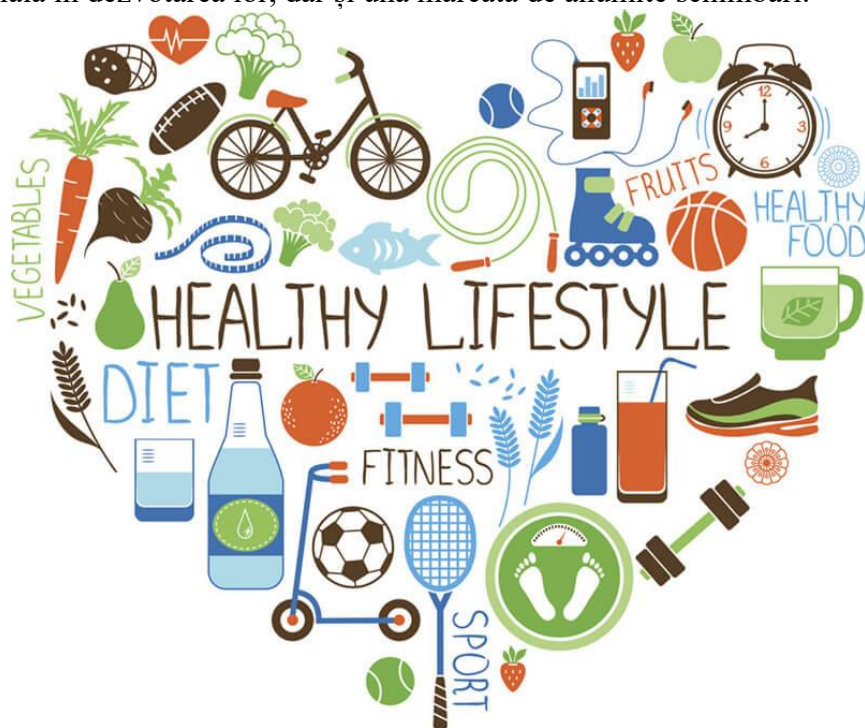
Repere metodologice pentru aplicarea curriculumului național la clasele a IX-a, a X-a și a XI-a în anul școlar 2023-2024, Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație, București, 2023.

CONCURSUL „FASCINAȚIA SPORTULUI – SPORTUL ȘI STILUL DE VIAȚĂ SĂNĂȚOS” SECȚIUNEA ELEVI

ALIMENTAȚIA ȘI SPORTUL ÎN RÂNDUL ADOLESCENȚILOR

BALA ALEXANDRA, HARĂGIȘ ANDREI,
Colegiul NAȚIONAL „GHEORGHE ȘINCAI” CLUJ NAPOCA

Modul în care percepem alimentația și alegerile pe care le facem zi de zi au un impact semnificativ asupra sănătății și stării noastre de bine. Pentru a putea vedea efecte vizibile, oamenii trebuie să înțeleagă că alimentația corectă și sănătoasă nu trebuie să fie ocazională, ci trebuie să fie integrată într-un stil de viață care va asigura starea generală de sănătate și longevitatea. Pe lângă stilul de viață activ, o dietă bazată pe alimente sănătoase contribuie din plin la buna funcționare a organismului, la păstrarea tonusului bun și la menținerea sănătății fizice și psihice. De aceea, acest lucru trebuie promovat și în rândul adolescenților, care traversează o perioadă esențială în dezvoltarea lor, dar și una marcată de anumite schimbări.

Alimentația corectă asigură creșterea și dezvoltarea adecvata a adolescenților și îmbunătățește sănătatea și buna funcționare a organismului. În mod special, alimentația sănătoasă în cazul adolescenților îi ajută să își îmbunătățească performanțele la învățatură dar și activitățile fizice. Statutul nutrițional și sănătatea copiilor și a adolescenților a suferit un declin în ultimii ani. Potrivit anchetelor guvernamentale, cel puțin 16% dintre copii și adolescenții cu vârstele cuprinsе între 6 și 19 ani sunt considerați supraponderali și cel puțin 11% dintre adolescenți sunt clasificați ca suferind de primul grad de obezitate. Obezitatea rezultă din acumularea excesivă în organism a țesutului adipos, adică a grăsimii, care se însoțește de creșterea în greutate, de multiple riscuri și de alte boli, scăzând speranța de viață, cât și calitatea

vieții. Aceasta este o boală cronică severă, frecventă și costisitoare, care trebuie prevenită și combătută în rândul adolescenților și nu numai.

În adolescență corpul suferă numeroase schimbări fizice, care trebuie sprijinite printr-o alimentație sănătoasă și echilibrată. Printr-o alimentație variată și echilibrată vei obține energia și nutrienții de care ai nevoie din alimentele și băuturile consumate, contribuind la creșterea și dezvoltarea organismului în mod normal. Nutrienți importanți în timpul adolescenței sunt fierul, vitamina D și calciul(o dieta sanatoasa trebuie sa contina 1200 mg de calciu in fiecare zi). A mânca sănătos nu înseamnă să renunți la alimentele preferate. Simplu, înseamnă să mănânci o varietate de alimente și să reduci consumul alimentelor și băuturilor bogate în grăsimi sau zaharuri, precum băuturile carbogazoase, chips-urile și dulciurile. Aceste tipuri de alimente trebuie consumate cât mai rar posibil și în cantități mici. O alimentație sănătoasă și echilibrată este soluția pentru a-ți menține sănătatea și pentru a avea o greutate normală. Dietele, lipsa micului dejun sau înfometarea nu sunt soluții care funcționează. Nu este recomandabil să ratezi nicio masă, deoarece ai nevoie de nutrienți pe tot parcursul zilei, iar micul dejun este cu atât mai important. Mai ales că mergi la școală unde ai nevoie de concentrare și energie. Alternează în fiecare zi ceea ce îți face plăcere să mănânci, pentru cât mai multă varietate și un tonus excelent. Fructele și legumele fac parte dintr-un stil de viață sănătos pentru că îți furnizează vitamine și minerale. De aceea ele trebuie încorporate în mesele sau gustările tale, în fiecare zi. Cele mai recomandate fructe sunt merele, avocado, banane, afine, căpșuni, portocale, kiwi. Legumele sunt surse importante de vitamine, minerale și proteine vegetale, pe care le poți consuma fie crude, fie fierte, sotate sau pe grătar. Hidratarea este poate cel mai important aspect al unei stări de bine generale. Este benefic să consumi 6-8 pahare de apă zilnic și să reduci cât mai mult posibil sau chiar să renunți la băuturi acidulate sau îndulcite. Când ești hidratat te poți concentra foarte bine la activități intelectuale dar și sportive, ai un tonus bun și ești calm.

În opoziție se află alimentația nesănătoasă, care este caracterizată prin dezechilibru caloric și nutritiv, cauzat de anumiți factori precum excesul kaloriilor alimentare, consumul crescut de grăsimi saturate și de tip trans, excesul de dulciuri și aportul crescut de sare. Acest tip de alimentație are efecte negative asupra adolescenților, crescându-le riscul de boli cardiovasculare și cerebrovasculare, diabet zaharat și obezitate, afectându-le global sănătatea și scăzând calitatea vieții sau chiar scurtând speranța de viață.

Într-o perioadă atât de delicată, ispitele stau mereu la pândă. Plictiseala, lipsa unui scop bine definit, sedentarismul și alimentația nesănătoasă sunt inamicii dezvoltării armonioase a adolescenților. Mișcarea și un stil de viață activ pot fi considerate un aliat de nădejde. Beneficiile sportului asupra adolescenților sunt edificatoare atât în ceea ce privește dezvoltarea capacităților mentale și sociale, precum și în construirea unui organism puternic. Sportul are efecte benefice asupra articulațiilor, oaselor, mușchilor, sistemului cardiovascular și sistemului respirator, dezvoltă memoria, echilibrează activitatea psihică și dezvoltă imunitatea. Din punct de vedere biologic, după un antrenament creierul este mult mai oxigenat, ceea ce duce la o mai bună capacitate de analiză și prin urmare, de luare a deciziilor. Sportul influențează starea generală a întregului organism, modelând în același timp corpul viitorului adult, dar și sănătatea acestuia.

Un adolescent care desfășoară o activitate sportivă este ancorat într-o lume a ordinii. Disciplina sportului îl va face mai responsabil și mai conștient în unele situații din viață. Programul sportiv, antrenorul precum și echipa sunt aliați ai părinților în perioada adolescenței. Nu doar că adolescentul învață respectarea cu strictețe a unor reguli și proceduri, acesta își îmbunătățește totodată capacitatea de a interacționa și abilitățile sociale. Dincolo de a-i menține organismul sănătos, sportul îi poate menține și spiritul voios prin apartenența la un grup și prin cunoașterea unor noi persoane care pot deveni un model pentru acesta. Sportul te conectează cu cei din jurul tău, mai ales atunci când ești adolescent și îți dorești să faci parte dintr-un grup, să ai

apartenență la o echipă și să fii recunoscut. Adolescenții care practică un sport au conexiuni mai bune cu persoanele din jurul lor, cu părinții, sunt mai sociabili și mai deschiși către comunicare. Dacă activitatea sportivă este întreprinsă în familie, aceasta poate crește atașamentul copiilor față de ceilalți membri ai familiei.

Conform Organizației Mondiale a Sănătății (OMS), la nivel global, unul din patru adulți și mai mult de 80% din adolescenți au un nivel insuficient de activitate fizică, ceea ce afectează atât sănătatea lor, cât și serviciile de sănătate și societatea în ansamblu. Anual, aproape 5 milioane de decese ar putea fi evitate dacă populația lumii ar fi mai activă din punct de vedere fizic. Persoanele insuficient de active fizic au un risc de deces cu 20 până la 30% mai mare comparativ cu persoanele care au un nivel corespunzător de activitate fizică. În noiembrie 2020, OMS a adoptat noi recomandări privind activitatea fizică: ”Ghidul privind activitatea fizică și comportamentul sedentar” . Aceste recomandări se referă la frecvența, intensitatea și durata activităților fizice necesare pentru a aduce beneficii și a diminua riscurile pentru sănătate. Conform Ghidului, copiii și adolescenții cu vârste cuprinse între 5 și 17 ani ar trebui: să efectueze în fiecare săptămână cel puțin 60 de minute pe zi activitate fizică de intensitate moderată până la intensă, în special aerobă; să efectueze activități fizice intense, precum și activități care întăresc mușchii și oasele, în cel puțin 3 zile pe săptămână; să reducă sedentarismul, în special timpul petrecut în fața ecranelor (TV, computer, laptop, telefon).

De aceea, este necesar ca alimentația corectă și sportul să fie incluse în programele școlare, accentuându-se complementaritatea lor. Alimentația oferă energia necesară mișcării și activităților fizice. Organizația Mondială pentru Sănătate a dezvoltat o strategie globală privind alimentația, mișcarea și sănătatea care atrage atenția la importanța existenței unui echilibru între alimentație și mișcare. Între alimentație și mișcare există mai multe legături. Răspândirea supraponderabilității în rândul copiilor și al adolescenților în unele țări dezvoltate sau în curs de dezvoltare este un fenomen alarmant. Cauza principală a obezității este lipsa unui echilibru între cantitatea de calorii și energia consumată în activități fizice. Astfel, mișcarea nu garantează și o stare bună de sănătate. Atunci când promovează mișcarea și sportul în rândul tinerilor, școlile ar trebui, de asemenea: să îi ajute pe elevi să aleagă și să consume alimente sănătoase bogate în nutrienți; să aloce suficient timp pauzelor pentru a le permite elevilor să ia o gustare sau pranzul și să se odihnească; să descurajeze consumul de mâncare tip fast food; să nu folosească mâncarea ca recompensă sau pedeapsă.

Concluzionând, pentru a avea un stil de viață sănătos, adolescenții trebuie să îmbine alimentația corectă cu activitatea fizică constantă, contribuind direct la calitatea vieții lor, dar și la performanțele școlare și sportive.

BIBLIOGRAFIE:

1. Hâncu, Nicolae, Niță, Cristina, Căciun Anca, *Abecedar de nutriție. Să devenim proprii noștri nutriționiști*, Editura Sănătatea Press Group, București, 2012.
2. Idem, *Abecedar de obezitate*, Editura Sănătatea Press Group, București, 2014.
3. Pautov, Mihail, *Alegerile care îți pot salva viața*, Editura Bookzone, București, 2022.
4. www.catenapascupas.ro/sfatul-medicului/sportul-si-dezvoltarea-armonioasa-a-copiilor-si-adolescentilor
5. www.notonlyfairplay.pixel-online.org/files/toolkit/Toolkit_RO_SHD04.pdf
6. www.prepod.ro/wp-content/uploads/2021/05/Brosura-USV_-Alimentatia-sanatoasa-a-adolescentilor.pdf
7. www.rosanamedical.ro/alimentatia-sanatoasa-se-invata-inca-din-adolescenta
8. www.sfatulmedicului.ro/Alimentatia-sanatoasa/alimentatia-corecta-a-adolescentului_6207
9. www.sanovita.ro/blog/cum-si-de-ce-sa-iti-imprietenesti-copiii-adolescenti-cu-sportul

ALIMENTAȚIA ȘI REGIMUL DE VIAȚĂ AL SPORTIVULUI

ȘTEF BOGDAN, INEL ANA,
CENTRUL JUDEȚEAN DE EXCELENȚĂ ALBA

Sportul este definit ca fenomen al lumii moderne, desprins relativ târziu de formele originare de joc și educație. Spre deosebire de alte activități sociale (din sfera economiei, a apărării, a organizării etc.), sportul este diferențiat prin obiective clare. La baza sportului de performanță stă competiția, aceasta fiind totodată esența sa, precum și forma prin care se compară performanțele individuale sau ale echipelor.

Reunind elementele mai sus menționate, putem defini sportul de performanță contemporan ca o activitate de întrecere constituită dintr-un ansamblu de acțiuni motrice, diferențiate pe ramuri de sport, care vizează perfecționarea capacităților morfofuncționale și psihice ale sportivilor, concretizate în performanțele realizate în forme competiționale. Activitatea sportivă de performanță presupune și necesită o alimentație sănătoasă și rațională pentru acoperirea nevoilor energetice reclamate de efortul sportiv, care să permită în același timp creșterea randamentului sportiv.

Alimentația a jucat întotdeauna un rol principal în viața sportivului. Știința modernă a nutriției nu face decât să aprofundeze numeroasele fațete ale legăturii fundamentale dintre sportiv și alimentație. Alimentația rațională a sportivului vizează alimentele de bază care trebuie să asigure formarea rezervelor energetice, producerea de enzime care să catalizeze principalele căi metabolice și menținerea (eventual repararea) țesuturilor și a celulelor prin aportul de apă, de protide și de unele săruri minerale.

Nutriția are o influență semnificativă asupra performanțelor atletice ale sportivilor. Nu mai este un secret faptul că nutriția este o știință în sine mai ales în ceea ce privește aportul pe care alegerea optimă a hranei o are asupra performanței, recuperării fizice după eforturi apreciabile, și, în general, asupra asigurării unei energii optime pentru funcționarea corpului în condiții de stres fizic și mental. În efort, necesarul energetic este mărit, deoarece cheltuielile de energie sunt mult amplificate, ele depinzând de o serie de factori ca: nivelul activității, vârstă, sex, greutate și compoziție corporală.

Costul energetic al activității sportive variază în limite foarte largi, fapt evidențiat în tabelul ce urmează:

Ramuri de sport - probe	Nevoi calorice/oră
Alergare – probe de viteză	500 kcal/oră
Alergare – probe de semifond	930 kcal/oră
Aruncări atletice	460 kcal/oră
Înot – probe viteză	700 kcal/oră
Schi alpin	960 kcal/oră
Box	600 kcal/oră
Haltere	450 kcal/oră
Fotbal	400 kcal/oră

Un plan nutrițional bine pus la punct reprezintă cheia succesului în obținerea energiei necesare pentru efectuarea oricărui efort fizic, așa că nu trebuie să excludem din dieta noastră calorii și macronutrienții sănătoși. Cerealele integrale, orezul, năutul, linte și majoritatea fructelor sunt câteva dintre alimentele care furnizează suficientă energie și substanțe nutritive pentru a ne oferi rezistență pe durata antrenamentelor fizice.

Suplimentele alimentare sunt benefice organismului nostru doar atunci când dieta pe care o urmăm nu ne satisface în totalitate nevoia de vitamine și minerale. În general, utilizarea

suplimentelor alimentare de către sportivi este des întâlnită, deoarece acestea pot crește performanța, rezistența și asigură un plus de energie pe o durată mai îndelungată de timp, însă nu este recomandată utilizarea excesivă a suplimentelor alimentare, mai ales în rândul tinerilor sportivi.

Consumul de apă înainte, în timpul și după efectuarea antrenamentelor fizice este esențial pentru organismul nostru și pentru menținerea acestuia într-o formă ideală. Hidratarea necorespunzătoare poate afecta performanța sportivă, poate duce la apariția tulburărilor digestive sau accidente musculare grave. Pentru prevenirea incidentelor menționate anterior, consumați apă de fiecare dată când simțiți nevoia și nu așteptați să vi se facă sete atunci când depuneți un efort fizic mai mare.

Odată însă cu dezvoltarea sportului pe plan mondial, simultan cu creșterea eficienței economiei în numeroase țări și a vitezei mijloacelor de transport, sau produs unele modificări în ceea ce privește desfășurarea calendarelor competiționale proprii unor sporturi:

- sporturi care se desfășurau în trecut numai în aer liber au organizat în prezent și un ciclu de competiții desfășurate și în săli (atletism, tenis, călărie ș.a.), determinând și o dublă periodizare: sezonul de aer liber și cel de sala;
- creșterea vitezei mijloacelor de transport a făcut posibilă călătoria rapidă dintr-o emisferă a pământului în alta. Asistăm astfel la valorificarea condițiilor specifice existente în diferite zone ale pământului (schi, fotbal, rugby etc.);
- creșterea semnificativă a numărului de concursuri, practic, pe parcursul întregului an, la cele mai multe ramuri sportive, prin prelungirea perioadelor competiționale (tenis, atletism, jocuri sportive în general etc).

În aceste condiții noi s-a păstrat însă regula naturală privind alternanța dintre activitate și odihnă sau între solicitare și refacere, atât la nivelul anilor cât și al lunilor, săptămânilor, zilelor și orelor. Astfel, procesele funcționale care au loc în cadrul intervalelor de odihnă care variază de la câteva minute la ore și zile se numesc procese de restabilire. Acestea sunt caracterizate de modificări sau efecte tardive (târzii) și timpurii. Ambele aspecte au ca efect creșterea randamentului sportiv.

Regimul de viață al sportivului include toate aspectele vieții zilnice, privite din punct de vedere igienic, al activității școlare, al efortului, repausului și somnului. Repartizarea judicioasă a succesiunii acestora constituie „programul zilnic”. Se consideră că eficiența activității este asigurată prin regula celor 3 x 8 h 24 h, repartizate astfel: 8 ore de activitate, 8 ore de timp liber, 8 ore de odihnă (somn). În domeniul sportului această regulă este ușor modificată, cu deosebire în ceea ce-i privește pe elevii sportivi, astfel: 6 h activitate școlară + 2 h pregătirea lecțiilor + 3 h de antrenament + 4 h activități de timp liber + 9 h odihnă (somn) = 24 h.

Bugetul de timp trebuie astfel gospodărit încât să favorizeze creșterea capacității de performanță, respectându-se o serie de reguli:

- a) Efectuarea eforturilor trebuie să se realizeze la cel puțin 60 de minute de la trezirea din somn.
- b) Lecțiile de antrenament să se desfășoare la cel puțin două ore și jumătate - trei ore după mese.
- c) Mesele trebuie să se ia la cel puțin 60 de minute de la încheierea antrenamentului.
- d) După fiecare lecție de antrenament se vor folosi hidroprocedeele de refacere (saună și duș, când sunt programate).
- e) După fiecare lecție de antrenament se recomandă masaj sau automasaj și vibromasaj.
- f) După unitățile de antrenament ce au cuprins eforturi grele (volum mari) se recomandă inhalarea de oxigen în proporție de 65-75%.

În concluzie, sportul de performanță contemporan implică o combinație complexă de activități motrice, nutriție rațională și gestionarea eficientă a timpului și odihnei pentru a maximiza rezultatele. Competiția este esența sportului, iar alimentația sănătoasă și rațională, împreună cu un plan nutrițional bine pus la punct, joacă un rol crucial în obținerea energiei necesare pentru efortul fizic intens. Nutriția științifică și regulile de gestionare a timpului sunt imperative pentru menținerea capacității de performanță la un nivel optim. Sportul modern s-a adaptat la schimbările sociale și tehnologice, iar sportivii trebuie să gestioneze eficient toate aspectele vieții lor pentru a atinge succesul în competițiile sportive.

BIBLIOGRAFIE:

1. Dragnea, Adrian, Teodorescu, Silvia, Păunescu, Alin Cătălin, *Pregătire sportivă teoretică. Manual pentru clasele a IX-a*, Editura CD Press, București, 2022.
2. Idem, *Pregătire sportivă teoretică. Manual pentru clasele a X-a*, Editura CD Press, București, 2022.
3. Tudor, Virgil, Dragnea, Adrian, Păunescu, Alin C., Morenciu, Magda, *Pregătire sportivă teoretică. Manual pentru clasele a XI-a*, Editura CD Press, București, 2022.
4. www.nutriland.ro/blogs/news/nutritia-sportivilor-si-conexiunile-dintre-o-alimentatie-adekvata-si-performanta-atletica-nutriland; accesat la data de 23.02.2024.
5. www.sanovita.ro/blog/alimentatia-importanta-in-performanta-sportiva; accesat la data de 23.02.2024.

IMPORTANȚA CRUCIALĂ A ALIMENTAȚIEI SĂNĂTOASE: O CALE CĂTRE BUNĂSTARE

MĂRGINEAN ALEXANDRU IOAN, MUNTEAN IOAN DANIEL,
COLEGIUL ECONOMIC „DIONISIE POP MARȚIAN” ALBA IULIA

Într-o eră marcată de stiluri de viață sedentare, rutine rapide și o abundență de alimente procesate, importanța alimentației sănătoase nu poate fi subevaluată. O dietă echilibrată nu doar că alimentează corpul nostru, ci joacă și un rol crucial în menținerea stării generale de bine. În acest eseu vom încerca să arătăm diverse aspecte ale alimentației sănătoase, analizând beneficiile, provocările și strategiile pentru adoptare.

Echilibrul nutrițional

Realizarea unei sănătăți optime se bazează pe consumul unei game diverse de nutrienți. Macronutrienții precum carbohidrații, proteinele și grăsimile, împreună cu micronutrienții precum vitaminele și mineralele, sunt indispensabili pentru funcțiile corpului. O dietă bogată în fructe, legume, cereale integrale, proteine slabe și grăsimi sănătoase asigură consumul de nutrienți esențiali, promovând vitalitatea și rezistența împotriva bolilor.

Beneficiile pentru sănătate

Adoptarea unei diete sănătoase aduce o mulțime de beneficii. De la întărirea funcției imunitare și îmbunătățirea performanței cognitive până la menținerea unei greutate sănătoase și reducerea riscului de boli cronice precum diabetul, bolile cardiovasculare și anumite tipuri de cancer, avantajele alimentației sănătoase sunt multiple. Mai mult, alimentele bogate în nutrienți promovează o piele strălucitoare, îmbunătățesc sănătatea digestivă și cresc nivelurile de energie, stimulând o stare generală de bine.

Provocări ale alimentației sănătoase

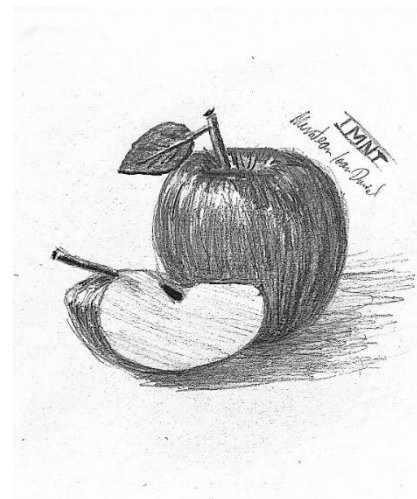
În ciuda avantajelor evidente, mai multe obstacole împiedică adoptarea obiceiurilor alimentare sănătoase. Stilurile de viață aglomerate, accesul limitat la produse proaspete, marketingul răspândit al alimentelor nesănătoase și normele dietetice culturale reprezintă provocări semnificative. Mai mult, factorii socioeconomiци precum disparitățile de venituri și insecuritatea alimentară accentuează inegalitățile în consumul de nutrienți, subliniind necesitatea unor strategii cuprinzătoare pentru abordarea acestor probleme.

Strategii pentru adoptare

Depășirea obstacolelor alimentației sănătoase necesită o abordare complexă. Campaniile de educație și conștientizare pot împuternici indivizii să facă alegeri alimentare informate. În plus, politici care promovează disponibilitatea și accesibilitatea alimentelor nutritive, împreună cu inițiativele pentru cultivarea unor sisteme alimentare durabile, sunt imperativ. Încurajarea dezvoltării abilităților culinare și promovarea rețelelor de sprijin comunitar facilitează și mai mult tranziția către modele alimentare mai sănătoase.

Alimentație conștientă

În era abundenței, practicarea conștienței în obiceiurile alimentare este crucială. Alimentația conștientă implică savurarea fiecărui înghițitură, acordarea atenției semnalelor de foame și sațietate și cultivarea unei relații armonioase cu alimentele. Prin promovarea conștientizării comportamentelor alimentare și a declanșatorilor emoționali, indivizii pot reduce

obiceiurile de mâncat în mod inconstient, îmbunătățind astfel relația lor generală cu alimentele și promovând respectarea pe termen lung a unor modele alimentare sănătoase.

Considerații culturale

Recunoașterea diversității culturale în practicile alimentare subliniază importanța unor abordări culturale sensibile pentru promovarea alimentației sănătoase. Adaptarea intervențiilor pentru a se potrivi preferințelor și tradițiilor culturale favorizează o mai mare acceptare și adoptare a alimentelor nutritive. În plus, celebrarea patrimoniului culinar cultural în timp ce se integrează ingrediente și metode de gătit mai sănătoase promovează diversitatea dietetică și îmbogățește experiențele culinare.

Rolul tehnologiei

Tehnologia poate servi ca un catalizator pentru promovarea obiceiurilor alimentare sănătoase. Aplicațiile mobile, resursele online și dispozitivele purtabile oferă instrumente pentru urmărirea aportului alimentar, accesarea informațiilor nutriționale și primirea de recomandări personalizate. Mai mult, platformele de socializare oferă spații pentru partajarea rețetelor, participarea la cursuri de gătit virtuale și crearea de comunități online axate pe alimentația sănătoasă, facilitând astfel sprijinul și responsabilitatea dintre utilizatori.

Angajamentul pentru bunăstare

Alimentația sănătoasă nu este doar un efort pe termen scurt, ci o angajare pe viață pentru bunăstare. Cultivarea obiceiurilor alimentare sustenabile necesită răbdare, perseverență și o deschidere pentru adoptarea unor schimb

În concluzie, alimentația sănătoasă joacă un rol fundamental în menținerea sănătății și bunăstării noastre. Prin adoptarea unei alimentații echilibrate și consumul de alimente naturale și neprocesate, putem preveni riscul de boli cronice, ne putem menține greutatea sub control și ne putem îmbunătăți starea mentală și emoțională. Educația și informarea sunt cheia în această privință, iar fiecare dintre noi trebuie să conștientizeze importanța unei alimentații sănătoase și să ia măsuri în acest sens pentru a avea un stil de viață sănătos pe termen lung.

BIBLIOGRAFIE:

1. www.heart.org/en/healthy-living; data accesării: 05.03.2024.
2. www.hsph.harvard.edu/nutritionsource; data accesării: 02.03.2024.
3. www.mayoclinic.org/healthy-lifestyle/nutrition-and-healthy-eating; data accesării: 03.03.2024

SPORT ȘI ALIMENTAȚIE SĂNĂTOASĂ PENTRU O VIAȚĂ ÎNDELUNGATĂ

PĂLĂMARIU DARIA, BURA ANDREI
COLEGIUL NAȚIONAL „HOREA, CLOȘCA ȘI CRIȘAN” ALBA IULIA

Beneficiile sportului nu pot fi neglijate dacă ne dorim o bună condiție fizică, dar și psihică. Mișcarea este secretul menținerii unei greutate corporale optime, cu implicații considerabile asupra unei bune funcționări a întregului organism.

Grație nenumăratelor avantaje ale mișcării, putem considera că ne aflăm la zeci de minute distanță de a avea un organism sănătos, prin simpla includere în rutina noastră săptămânală a unor exerciții fizice. Unele dintre cele mai importante beneficii ale sportului:

- Menține o greutate corporală optimă

O greutate corporală mare este un factor de risc pentru apariția a numeroase probleme de sănătate, precum afecțiuni cardiovasculare sau diabet zaharat de tip 2. Procesul de slăbire și menținerea unei greutate normale îmbunătățește considerabil calitatea vieții pacienților care se confruntă cu astfel de afecțiuni.

- Sprijină funcțiile cognitive

Beneficiile sportului pentru sănătate nu se opresc la menținerea greutății în limitele dorite, ci se resimt asupra funcționării sistemului nervos și a îmbunătățirii funcțiilor cognitive. Concentrarea, memorarea și atenția sunt funcții cognitive esențiale care se pierd odată cu înaintarea în vârstă. Cercetările desfășurate de-a lungul anilor arată că sportul îmbunătățește procesele gândirii și ale memoriei. Efectele pozitive observându-se chiar și în cazul persoanelor în vârstă.

- Ameliorează depresia și anxietatea

Ameliorarea depresiei și a anxietății creează serioase provocări, dar exercițiile fizice promit să fie de un real sprijin în lupta contra acestora. Sportul dispune de un puternic efect antidepresiv, prin stimularea producerii de serotonină, substanță secretată de creier și recunoscută drept „hormonul fericirii”.

- Favorizează un somn odihnitor

Atunci când dorim să beneficiem de un somn odihnitor, suntem tentați să căutam soluții în diferite suplimente nutritive și somnifere, însă activitatea fizică regulată reprezintă o modalitate simplă și sănătoasă de a îmbunătăți calitatea somnului. Prin creșterea nivelurilor de endorfină și serotonină, sportul ne conferă o senzație de bună dispoziție pe durata zilei și o stare de relaxare pe durata nopții, observându-se prin ameliorarea insomniei.

- Îmbunătățește activitatea sistemului cardiovascular

Exercițiile fizice sunt cele mai bune prietene ale unei inimi sănătoase. Urmează cu regularitate un program de mișcare și vei observa o reglare a tensiunii arteriale, o reducere a nivelului de colesterol și o îmbunătățire a circulației sângelui.

- Reduce inflamația din organism

Inflamațiile în organism sunt responsabile de apariția a nenumărate afecțiuni cronice, iar efectul antiinflamator al sportului este deosebit de important pentru a ne proteja sănătatea. Afecțiuni precum diabet, boli cardiovasculare sau cele autoimune au adesea inflamația ca factor de risc.

- Crește imunitatea organismului

Imunitatea puternică a organismului este importantă pentru a preveni îmbolnăvirea. Alături de o alimentație sănătoasă, sportul ne ajută să creștem imunitatea. Activitatea fizică regulată ajută la reducerea riscului de gripă și răceala, stimulează producția de anticorpi și scade eliberarea hormonilor de stres, oferind astfel protecție împotriva îmbolnăvirii.

O alimentație sănătoasă și echilibrată este unul dintre factorii principali pentru menținerea sănătății fizice și mintale, pentru a preveni sau limita o serie de boli și pentru a încetini procesul de îmbătrânire. Pentru ca o dietă să fie calificată drept sănătoasă, trebuie să fie luate în considerare toate aspectele sale, de la alimentele ingerate la obiceiurile de consum. Iată mai jos care sunt principiile alimentației sănătoase, care sunt nevoile nutriționale de bază ale omului și ce beneficii oferă o dietă echilibrată.

Un singur aliment, mai sănătos sau mai puțin echilibrat, nu poate avea un impact direct, pozitiv sau negativ, asupra stării tale de sănătate. Atunci când vine vorba despre alimentație, niciun produs alimentar nu este interzis. Totuși, o dietă echilibrată trebuie să includă majoritar alimente bogate în nutrienți - fructe, legume, cereale integrale, leguminoase, ouă, carne de bună calitate etc.

Pe lângă acestea, există alimente cu valoare nutritivă mai mică - hot dog, cartofi prăjiți, dulciuri procesate din comerț, care pot fi consumate, însă în cantități mult mai reduse și mai rar spre foarte rar.

De asemenea, un aliment sănătos poate rapid să se transforme într-unul mai puțin echilibrat, în funcție de:

- Metoda de preparare

Produsele care pot fi consumate crude, ca legumele și fructele proaspete, conțin, în general, mai multe vitamine și minerale decât cele gătite. Alimentele preparate la cuptor ori la aburi sunt mai sănătoase decât cele prăjite.

- Cantitatea ingredientelor utilizate pentru prepararea unui fel de mâncare

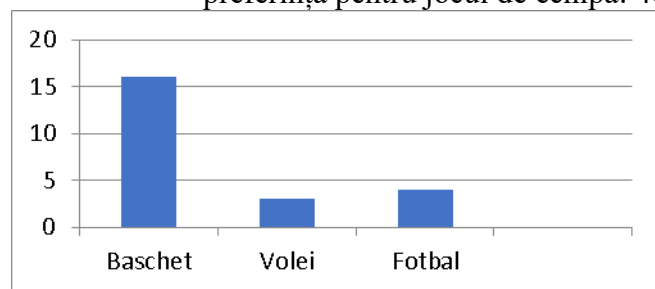
Porțiile mai mari vor contribui la creșterea în greutate, chiar dacă este consumat un preparat considerat sănătos, de exemplu, o salată de fructe.

- Calitatea ingredientelor

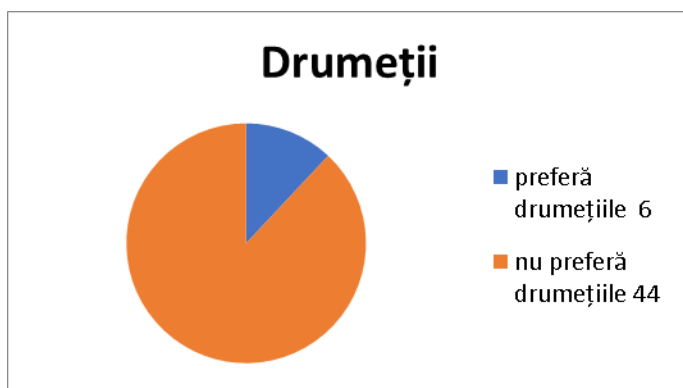
Este recomandat consumul produselor locale, de sezon, care sunt mai bogate în substanțe nutritive comparativ cu cele aduse de la distanțe mari, de exemplu, fructele și legumele exotice. Pe de altă parte, fructele și legumele congelate pot fi adevărate depozite de vitamine, minerale și alte substanțe nutritive, dacă procesul de conservare a fost unul corect.

În urma unui studiu realizat recent, de noi, în cadrul Colegiului Național „Horea, Cloșca și Crișan” din Alba Iulia, la care au participat 50 de elevi din toate nivelurile de clase (IX-XII) a reieșit faptul că majoritatea tinerilor (88% dintre repondenți) preferă mâncarea fast-food în locul celei gătite în casă. Același studiu indică faptul că se preferă mersul la sala de fitness (92%) în detrimentul sportului în aer liber (8%). Alte rezultate ale studiului nostru se referă la următoarele aspecte:

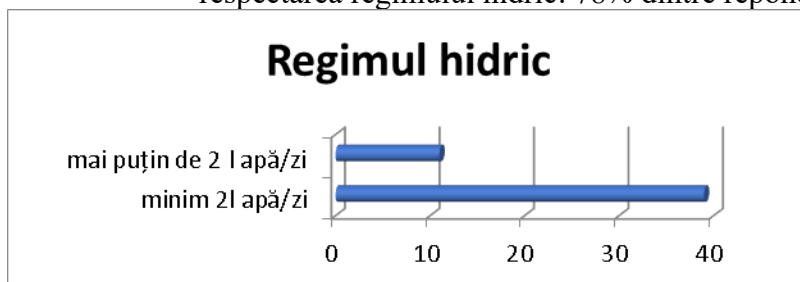
- preferința pentru jocul de echipă: 46%, din care:

- practicarea regulată a drumețiilor: 12% dintre repondenți

- respectarea regimului hidric: 78% dintre repondenți

În concluzie, considerăm că este necesară realizarea de campanii de conștientizare a comportamentelor inadecvate ale tinerilor din ziua de azi și faptului că a sportul și alimentația adecvată sunt vitale pentru o viață sănătoasă și lipsită de vizite la medic. Sănătatea este un concept superior care are la bază un echilibru al tuturor funcțiilor organismului și care nu poate fi separat de mediul în care oamenii își desfășoară activitatea.

BIBLIOGRAFIE:

1. Pelmuș-Giersch, Stefania, *Elemente de biologie și patologie umană*, Editura CD Press, București, 2002.
2. Departamentul Comunicații Aras, *Ghidul educatorului pentru sănătate*, S.C Adco Star SRL, Constanța, 2000.
3. www.beprogressive.ro/blogs/news/beneficiile-sportului-traieste-ti-viata-activ-si-sanatos
4. www.good-routine.com/blogs/the-good-place/alimentatia-sanatoasa-principii-beneficii-si-sfaturi-practice

STILUL DE VIAȚĂ SĂNĂTOS – NE MIȘCĂM ȘI NE ALIMENTĂM CORECT CA SĂ FIM SĂNĂTOȘI

RADA BRIANA, VLAD ALEXANDRA,
LICEUL CU PROGRAM SPORTIV ALBA IULIA

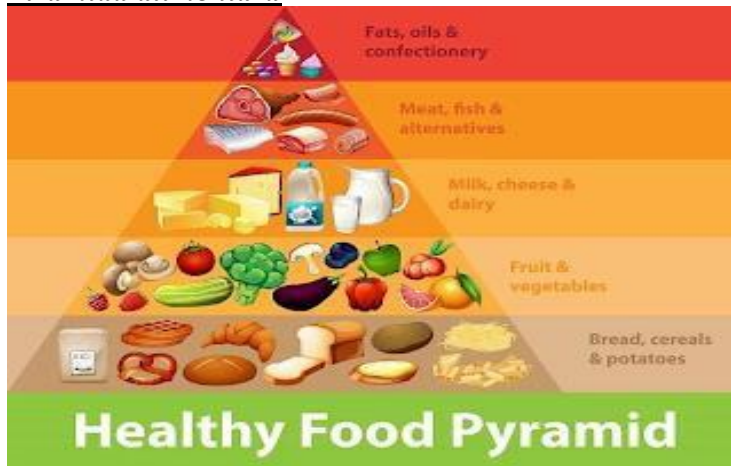
Un stil de viață sănătos reprezintă un mod eficient de menținere a stării noastre de sănătate și reducere a riscurilor îmbolnăvirii prin: alimentație sănătoasă și bogată în nutrienți, exerciții fizice efectuate cu regularitate, renunțare la fumat, alcool, iar toate acestea corelate cu momente de somn și odihnă. Alimentația sănătoasă înseamnă, în primul rând, echilibru între alimentele consumate la fiecare masă, dar și diversitate a acestora. Astfel organismul nostru beneficiază de toate substanțele nutritive necesare funcționării în condiții optime, pe perioadă îndelungată.

Ceea ce punem în farfurie reprezintă alegerea personală a fiecăruia dintre noi, de aceea sfatul specialiștilor este acela de a ține seama de câteva aspecte care ne pot ajuta în păstrarea unui stil de viață sănătos:

- Respectarea celor trei mese principale ale zilei, fără a exclude micul dejun;
- Reducerea consumului de grasimi: lactate, mezeluri, foietaje, dar și a consumului de dulciuri, sucuri, alimente cu conținut mare de zahăr;
- Evitarea alimentelor prăjite, în favoarea celor gătite la cuptor, fierte sau înăbușite;
- Consumul moderat de sare și condimente picante;
- Includerea în alimentația zilnică a fructelor și legumelor de sezon.

Și pentru că sedentarismul este o problemă a societății contemporane, specialiștii ne sfătuiesc să ne rezervăm câteva minute pentru sport sau mișcare în aer liber. Un stil de viață sănătos poate fi ghidat de o minte sănătoasă și concentrată pe echilibru în tot ceea ce întreprindem.

Piramida alimentară

Piramida alimentară reprezintă un instrument esențial de nutriție. Aceasta a fost introdusă în anul 1992 de către USDA (Departamentul pentru Agricultură al Statelor Unite ale Americii), iar forma sa indică faptul că o persoană ar trebui să consume mai multe alimente din partea de jos și mai puține alimente și băuturi din partea de sus a acesteia. Cu alte cuvinte, piramida alimentară este o reprezentare grafică a standardelor nutriționale, prezentând echilibrul, varietatea și moderația cu care este indicat să consumăm diferite alimente. Conform acesteia, este recomandat să mâncăm o varietate de alimente din toate categoriile de hrană, pentru a obține elemente nutritive variate și pentru a ne satisface nevoile zilnice. Însă, accentul se pune pe

consumul cerealelor, legumelor și fructelor ca fundament al alimentației și al menținerii sănătății.

Ce conține piramida alimentelor sănătoase și nesănătoase?

Piramida alimentelor sănătoase și nesănătoase conține șase categorii de alimente regăsite în dieta zilnică, organizate în funcție de importanța și locul lor în consum:

a) Cereale și produse pe bază de cereale – datorită conținutului de carbohidrați, alimentele din această categorie contribuie la menținerea unui nivel corect de zaharuri în sânge. Acestea au o valoare nutrițională mai mare, deoarece furnizează amidon, fibre, proteine și acizi grași esențiali. Totodată, alimentele pe bază de cereale reprezintă și un aport considerabil de energie.

b) Fructe și legume – în această grupă poți găsi o varietate de produse. Este recomandat să consumăm în fiecare zi alimente care fac parte din această categorie, fiind o sursă importantă de fibre, vitamine, minerale și antioxidanți.

c) Lactate – acest tip de produse sunt alimente care furnizează calciu, proteine și vitamine (printre care A și B2) și care contribuie la sănătatea oaselor și a dinților.

d) Carne și pește – această categorie conține alimente care aduc un aport important de fier în organism și reprezintă o sursă importantă de proteine, de care organismul are nevoie pentru dezvoltare și regenerare.

e) Grăsimi și uleiuri – acest tip de alimente au un loc în dieta fiecăruia dintre noi, însă nu este indicat să fie consumate în cantități mari.

f) Zahăr și dulciuri – aceste alimente, aflate în vârful piramidei, sunt permise ocazional în dietă, dar este indicat să reducem cantitatea consumată.

Importanța sportului în viața tinerilor

Sportul este vital în viața omului. Acesta este singurul mod prin care putem fi cu adevărat sănătoși, mai ales dacă adăugăm sportul în combinație cu o alimentație sănătoasă și alte obiceiuri sănătoase. Indiferent de vârstă, activitatea fizică este necesară pentru sănătate, așa că iată care este importanța sportului la orice vârstă și ce beneficii fizice deriva de aici:

- Importanța sportului în viața copiilor: întărește mușchii și oasele, dezvoltă flexibilitatea, echilibrul și rezistența, formează postura corectă și creșterea imunității;
- Rolul sportului în viața adolescenților: modelează și menține corpul, arde grăsimile, dezvoltă armonios aparatul locomotor, îmbunătățește circulația sangvină, menține puterea mușchilor și a oaselor;

- De ce este bun sportul la vârstnici: menține sau redă mobilitatea oaselor, întărește mușchii, îmbunătățește circulația sângelui și respirația, menține fermitatea pielii, elimină grăsimea.
- Beneficiile sportului pentru tineri: am putea spune că sunt foarte multe. Unul dintre avantajele este că tinerii învață despre munca în echipă. Aceasta este o abilitate de viață pe care aproape toată lumea trebuie să o învețe la un moment dat, dar pe care copiii și tinerii ar trebui să o învețe mult mai devreme, astfel încât să folosească aceste abilități pentru a lucra în echipă.

BIBLIOGRAFIE:

1. www.ro.scribd.com/document/574249574/IMPORTANT%C8%9AA-SPORTULUI-IN-VIA%C8%9AA-TINERILOR
2. www.medinvest.ro/mini-ghid-pentru-un-stil-de-viata-sanatos
3. www.policlinicamedica.ro/ro/blog/ce-inseamna-pentru-tine-un-stil-de-viata-sanatos

O VIAȚĂ SĂNĂTOASĂ CU SPORT

BUMB NICOLAS DIMITRIE, MILAȘCON DAVID
COLEGIUL AGRICOL „TRAIAN SĂVULESCU” TÂRGU MUREȘ

Mișcarea prezintă multiple beneficii pentru corp și minte, așa cum spune și proverbul „Mens sana in corpore sano!”.

Exercițiile fizice ne fac să gândim, mișcarea să coordonăm părți ale corpului nostru. Lucrând zilnic, aducem în viața noastră o stare de bine!

Sportul ne face mai deștepti prin eliberarea de neurotransmițători, care alină durerea fizică și psihică și are ca rezultat generarea de noi neuroni. Sportul este recunoscut și pentru capacitatea sa de a trata depresia și de a îmbunătăți memoria. Specialiștii ne recomandă 30 minute de sport zilnic, însă dacă programul nu permite, măcar de 3 ori pe săptămână putem merge la sală, putem alerga în parc dacă vremea sau alege înotul într-o piscină.

În primul rând, practicarea sportului ajută la arderea grăsimilor din organism, implicit, ajută la eliminarea kilogramelor în plus și contribuie la reglarea greutateii corporale. În al doilea rând, mișcarea fizică luptă împotriva stresului, anxietății și depresiei, întărește mușchii, inima, ba chiar întregul sistem cardio - respirator. Și nu în ultimul rând, persoanele care fac sport și au o viață activă din punct de vedere fizic, au articulațiile foarte mobile, un echilibru al coloanei vertebrale și flexibilitate. Exercițiile fizice îmbunătățesc considerabil concentrarea psihică și ulterior, rezistența fizică.

Numeroase studii au demonstrat că sportul revigorează activitatea sexuală și prin intermediul acestuia, putem ajunge să facem cunoștință cu oameni noi, care ne pot deveni prieteni buni, atât timp cât îi cunoaștem în sfera în care avem multe lucruri în comun. Mai mult, cercetătorii explică faptul că sportul ajută la creșterea respectului de sine și încrederii în forțele proprii și consolidează calitățile de lider.

Să nu uităm faptul că sportul e bun și pentru a crește imunitatea, dar și pentru reglarea metabolismului organismului uman; pentru eliminarea, cu ajutorul procesului de transpirație, grăsimile, toxinele și impuritățile

Alte beneficii ale mișcării fizice sunt:

- crește coeficientul de inteligență;
- lungeste viața și îmbunătățește calitatea ei;
- aduce pozitivitate;
- întărește inima;
- pune sângele în mișcare;
- ne ajută să ne depășim limitele;
- ne dinamizează viața.

Sportul ajută la creșterea funcțiilor mentale – în esență, sportul dezvoltă reacție, reflexie și rapiditate în gândire. Astfel, mișcarea asigură o bună circulație a sângelui la nivelul creierului, pompând mai mult oxigen, care activează mai multe proteine ce sintetizează celule nervoase noi. Sportul îmbunătățește oxigenarea creierului și consecutiv activitatea cerebrală, scăzând astfel riscul de boli psihice. Îmbunătățește concentrarea și atenția, și reduce stresul și depresia.

Sportul este benefic în dezvoltarea oaselor și a mușchilor. Exercițiile fizice moderate sunt esențiale pentru dezvoltarea și menținerea sănătoasă a mușchilor și a oaselor. Exercițiile fizice stimulează eliberarea unor hormoni care promovează absorbția aminoacizilor. Aceștia, la rândul lor, stimulează creșterea musculară și reduc întinderile musculare. Mai mult, sportul stimulează mineralizarea oaselor în cazul tinerilor și previne apariția osteoporozei odată cu trecerea anilor.

Sportul înseamnă, așadar, un stil de viață sănătos, un stil de viață care presupune, pe lângă acesta, și alte lucruri cum sunt: alimentație sănătoasă, evitarea fumatului și a consumului de băuturi alcoolice, respectarea orarului de somn, precum și controale medicale periodice. Concluzia ar fi că sportul ar trebui să fie o parte importantă a vieții, pentru că existe multe beneficii, câteva fiind cele de mai sus. Indiferent de natura lui, sportul e foarte important!

Pe scurt: pentru o viață sănătoasă, faceți mișcare cel puțin 30 de minute pe zi.

STILUL DE VIAȚĂ SĂNĂTOS

EROPCISCHI ANDREEA MARIA, MOLDOVAN LAVINIA
COLEGIUL AGRICOL „TRAIAN SĂVULESCU” TÂRGU MUREȘ

Un stil de viață sănătos este foarte importanta pentru sănătatea noastră generală. Aceasta include o alimentație echilibrată , exerciții fizice regulate și odihnă adecvată.

La vârsta senectuții, bărbații sedentari au nevoie de cel mult 2.000 de calorii pe zi, în timp ce aceia care au un nivel moderat de activitate fizică ard între 2.200 și 2.400 de calorii, iar cei care se mențin foarte activi au un necesar zilnic de 2.400-2.800 de calorii.

O alimentație sănătoasă include consumul de alimente bogate în nutrienți, cum ar fi fructele și legumele proaspete, cerealele integrale, proteine slabe și grăsimi sănătoase. Este important să evităm alimentele procesate, bogate în zahăr și grăsimi nesănătoase. În plus, este esențial să bem suficientă apă și să evităm consumul excesiv de alcool și băuturi îndulcite.

Educația fizică este o componentă importantă a unui stil de viață sănătos. Exercițiile fizice regulate au numeroase beneficii pentru sănătatea noastră, inclusiv îmbunătățirea condiției fizice, menținerea greutateii corporale sănătoase și reducerea riscului de boli cronice. Putem încerca diverse activități fizice, cum ar fi alegerea, înotul, yoga sau antrenamentele de forță. Important este să găsim o activitate care ne place și să o practicăm regulat.

Pentru îmbunătățirea sănătății cardiovasculare se recomandă exerciții aerobice, care cresc ritmul cardiac și respirația. Exemplele includ alergarea, mersul în ritm alert, înotul sau dansul. Aceste activități ajută la creșterea rezistenței cardiovasculare și la menținerea unui sistem cardiovascular sănătos. E important să începem încet și să creștem treptat intensitatea exercițiilor. Înainte de a începe orice program de exerciții fizice intense, trebuie consultat un specialist.

Ei bine, exercițiile fizice au o multitudine de beneficii pentru sănătate! Ele pot îmbunătăți starea de spirit, spori nivelul de energie și ajută la menținerea unei greutatei sănătoase. De asemenea, exercițiile fizice regulate pot reduce riscul de boli cardiovasculare, diabet de tip 2 și chiar pot întări sistemul imunitar. Ele pot îmbunătăți circulația sângelui și sănătatea inimii, să crească nivelul de energie și să reducă stresul. De asemenea, pot ajuta la menținerea unei greutatei sănătoase și la tonifierea mușchilor. Exercițiile fizice regulate pot îmbunătăți și calitatea somnului și pot spori starea de spirit. Deci, nu doar că ne vom simți mai bine, dar vom avea și un corp mai sănătos. Este important să găsim un tip de exercițiu care ne place și să îl facem în mod regulat.

De exemplu, în clasele mici se învață diferite exerciții pentru menținerea corporală a copiilor, dar acesta se pot practica și acasă în timpul liber. Flotările, genoflexiune, alergatul și diverse exerciții simple ajută la un stil de viață sănătos și se pot face oriunde în timpul liber.

Și mai sunt și multe alte exerciții:

1. Verificarea capacității de prăcicare a unui joc dinamic
2. Aruncarea și prinderea mingii ricoșată din perete
3. Mers în echilibru pe partea îngustă a băncii de gimnastică, cu brațele lateral
4. Săritura coardei de pe loc și în deplasare
5. Alergare de viteză pe distanță de 25 m cu plecare din startul de sus
6. Săritura în lungime de pe loc
7. Alergare de viteză 25 m și săritura în lungime de pe loc.
8. Alergare în line dreaptă pe distanța de 30 m, cu transmiterea și primirea unui obiect
9. Săritura coardei pe grupe de cate doi
10. Aruncarea la țintă mobilă, cu mingi

11. Rostogolire înainte, din ghemuit în ghemuit

12. Alergarea cu trecere peste 2 sau 3 obstacole înainte de 0,40-0,50m, așezate la intervale egale, pe o distanță de 30 m.

În concluzie, este necesar să includem sportul și alimentația corespunzătoare în viețile noastre pentru că sunt cheia pentru a ne menține sănătoși și plini de energie. Prin practicarea regulată a exercițiilor fizice și prin consumul unei alimentații sănătoase, putem îmbunătăți sănătatea inimii și spori starea de bine generală. Așa că haideți să facem mișcare și să mâncăm sănătos!

SPORTUL ȘI STILUL DE VIAȚĂ

HARCSAS OLIVIA, SECHEREȘ DANIELA,
COLEGIUL AGRICOL „TRAIAN SĂVULESCU” TÂRGU MUREȘ

Un sport reprezintă o activitate de natură fizică ce poate implica și competiții. Totodată, sportul este o activitate care influențează stilul de viață, sănătatea sau personalitatea unui om. Expresia „minte sănătoasă este într-un corp sanatos (Mens sana in corpore sano)” sugerează că toată viața noastră este semnificată de sănătatea noastră fizică. Una dintre cele mai bune modalități de a ne asigura sănătatea fizică este prin sport.

Alături de o alimentație sănătoasă, sportul ne ajută să creștem imunitatea. Activitatea fizică regulată ajută la reducerea riscului de gripă și răceala, stimulează producția de anticorpi și scade eliberarea hormonilor de stres, oferind astfel protecție împotriva îmbolnăvirii

IMPORTANTA SPORTULUI

1. Importanța sportului în viața copiilor: întărește mușchii și oasele, dezvoltă flexibilitatea, echilibrul și rezistența, formează postura corectă și creșterea imunității;

2. Rolul sportului în viața adolescenților: modelează și menținere corpul, arde grăsimile, dezvoltă armonios aparatului locomotor, îmbunătățește circulația sangvină, menține puterea mușchilor și oasele

3. De ce este bun sportul pentru vârstnici: menține sau redă mobilitatea oaselor, întărește mușchii, îmbunătățește circulația sângelui și respirația, menține fermitatea pielii, elimină grăsimea.

Pe lângă aceste beneficii fizice, există și o serie de avantaje psihice care provin din practicarea sportului în viața de zi cu zi:

1. dezvoltarea abilității de concentrare;
2. creșterea abilității de lucru în echipă;
3. tratează stările negative ale psihicului, cum ar fi anxietatea și depresia;
4. dezvoltarea spiritului de fair play;
5. creșterea încrederii de sine;
6. dezvoltarea abilităților sociale;
7. dezvoltarea capacității de auto-disciplinare;
8. formează motivația, ambiția și angajamentului pe termen lung;
9. creșterea abilităților competitive;
10. formarea abilității de a accepta victoria sau înfrângerea.

DE CE E BINE SĂ PRACTICI UN SPORT?

Copiii sportivi asigură existența unei forme fizice și capacitatea de a desfășura orice activitate pe o perioadă mai lungă de timp. De asemenea, promovează o dezvoltare armonioasă a corpului, deoarece organismul este hrănit cu sânge, care este esențial pentru oxigenarea creierului și energia generală a corpului. Rezultatul direct al energiei corecte a corpului este creșterea tonusului muscular și dorința pe tot parcursul vieții. Cu toate acestea, cele mai negative aspecte ale practicii sportive sunt stresul și efortul, care pot deveni o problemă pentru prezent și efectele negative asupra copiilor. Practicarea sportului devine pentru noi un echilibru și un motiv bun de a petrece timp în aer liber, departe de radiațiile electronice la care suntem expuși în mod constant.

Practicarea sportului necesită utilizarea echipamentului, fie că este vorba de îmbrăcăminte sau alte materiale necesare. Echipamentul sportiv este crucial datorită flexibilității, confortului și capacității sale de a efectua mișcările necesare. Îmbrăcăminte sport specială este comodă și ușoară, permițând mișcări fluide. Îmbrăcăminte sport este realizată din materiale care „respiră”, asigurând temperatura optimă și absorbind umezeala. Multe sporturi, precum tenisul, nu pot fi practicate fără un set special. În multe sporturi, echipamente precum mănuși, rachete și tampoane nu pot fi lăsate în urmă. În activitățile cultivate, aerobice și de fitness, echipamentele speciale precum șosetele sau îmbrăcăminte specializată sunt esențiale pentru confort și eficiență.

CE SĂ MĂNÂNCI DUPĂ ANTRENAMENT

1. Shake de proteine realizat cu o jumătate de banană, o lingură de pudră de proteine, lapte de migdale și semințe;
2. Salată cu năut prăjit, ulei de măsline și oțet;
3. Legume sotate sau aburite cu tofu;
4. Quinoa, cu mure și nuci pecan;
5. Pâine integrală cu unt de arahide.

Sportul are o importanță la fel de mare pentru copii, adolescenți, adulți, dar și vârstnici. Fiecare persoană, indiferent de vârstă, are nevoie să facă sport atât pentru beneficiile fizice, cât și cele psihice. Având atâtea sporturi din care se poate alege, este imposibil să nu găsim măcar unul care să ne atragă și care să ne facă plăcere, așa că e bine să practicăm sport pentru a ne îmbunătăți considerabil sănătatea.

CUPRINS

ÎN LOC DE PREFAȚĂ - PROF. ADRIAN SIMION, CENTRUL JUDEȚEAN DE EXCELENȚĂ ALBA 2

PROIECT NAȚIONAL „ARC PESTE TIMP – BICENTENARUL NAȘTERII LUI AVRAM IANCU”: SECȚIUNEA „SIMPOZION NAȚIONAL PENTRU CADRELE DIDACTICE” 4

AVRAM IANCU ÎN CADRUL ADUNĂRILOR POPULARE, PROF. DĂESCU NICOLETA, COLEGIUL TEHNIC „APULUM” ALBA IULIA 4

MUNȚII APUSENI- LOC TRADIȚIONAL DE IZBUCNIRE ȘI DESFĂȘURARE A MAI TUTUROR MIȘCĂRILOR ȚĂRĂNEȘTI, PROF. BARBU IOAN DANIEL, COLEGIUL NAȚIONAL „HOREA, CLOȘCA ȘI CRIȘAN” ALBA IULIA 7

ROMANTISMUL FRANCEZ - O SURSĂ DE INSPIRAȚIA PENTRU SCRITORII PAȘOPTIȘTI PROF. RUSU SOFICA, COLEGIUL NAȚIONAL „HOREA, CLOȘCA ȘI CRIȘAN” ALBA IULIA 12

REPREZENTANȚI AI GENERAȚIEI PAȘOPTISTE ÎN PROCESUL DE FORMARE, CONSOLIDARE ȘI MODERNIZARE A STATULUI MODERN ROMÂN, PROF. DĂESCU MIHAIL, LICEUL TEHNOLOGIC „ALEXANDRU DOMȘA” ALBA IULIA 18

AVRAM IANCU ȘI HOREA, PRIETENII NOȘTRI DIN APUSENI, PROF. ÎNV. PREȘC. MORAR CRISTINA ADRIANA, G.P.N. CIONEȘTI - LICEUL TEHNOLOGIC „ȚARA MOȘILOR” ALBAC 25

ISTORIA ORALĂ – SURSĂ DE CUNOAȘTERE ȘI ÎNVĂȚARE PENTRU ELEVI, PROF. MOLDOVAN FLORINA, ȘCOALA GIMNAZIALĂ „AVRAM IANCU” UNIREA 28

CDS - „CULTURĂ ȘI CIVILIZAȚIE LA BISTRIȚA”, PROF. LUCA ALINA SILVIA, ȘCOALA GIMNAZIALĂ „AVRAM IANCU” BISTRIȚA 32

REPREZENTANȚI DE MARCĂ AI GENERAȚIEI PAȘOPTISTE: VASILE ALECSANDRI ȘI DRAMA „DESPOT-VODĂ” PROF. PAICU DORINA, ȘCOALA GIMNAZIALĂ POIANA STAMPEI, JUD. SUCEAVA 36

ROMANTISMUL PAȘOPTIST, PANAIT IOANA ALINA, COLEGIUL „SPIRU HARET” PLOIEȘTI 39

ROMAN, PRIN FEREAȘTRA TIMPULUI, PROF. ÎNV. PRIMAR MAFTEI PAULA- ELENA, COLEGIUL NAȚIONAL „ROMAN-VODĂ” ROMAN 44

AVRAM IANCU – CRAIUL MOȘILOR, PROF. MUREȘAN ANCA DIANA, ȘCOALA GIMNAZIALĂ „MIHAI OLOS” ARINIȘ, JUD. MARAMUREȘ 47

PROIECT NAȚIONAL „ARC PESTE TIMP–BICENTENARUL NAȘTERII LUI AVRAM IANCU”: SECȚIUNEA „CONCURS DE CULTURĂ ISTORICĂ PENTRU ELEVII DE LICEU” 49

AVRAM IANCU – ÎNTRE ISTORIE ȘI MIT, AVRAM ALEXANDRA BIANCA, BOITOR ANDREI-PAUL, CENTRUL JUDEȚEAN DE EXCELENȚĂ ALBA 49

AVRAM IANCU – EROU NAȚIONAL AL ROMÂNILOR, <i>BĂIEȘ ANDREI, DRĂMBĂREAN RĂZVAN, COLEGIUL ECONOMIC „DIONISIE POP MARȚIAN” ALBA IULIA</i>	54
REVOLTELE SPONTANE ȘI MARILE EVENIMENTE REVOLUȚIONARE DESFĂȘURATE ÎN DECURSUL SECOLULUI AL XIX-LEA ÎN MUNȚII APUSENI. REVOLUȚIA DE LA 1848-1849 ÎN MUNȚII APUSENI, <i>FURDUI MARIA, MIHON ROBERT IOAN, COLEGIUL NAȚIONAL MILITAR ”MIHAI VITEAZUL” ALBA IULIA</i>	58
AVRAM IANCU – CONDUCĂTORUL MOȘILOR, <i>BALEA RĂZVAN-DUMITRU, ALBERTON EDOARDO, COLEGIUL NAȚIONAL „AVRAM IANCU” CÂMPENI</i>	62
ARC PESTE TIMP – BICENTENARUL LUI AVRAM IANCU, <i>ARGATU ALEXANDRU, STAN ALEXANDRA, COLEGIUL NAȚIONAL „ȘTEFAN CEL MARE” SUCEAVA</i>	65
REVOLUȚIONARUL ROMÂN PAȘOPTIST-AVRAM IANCU, <i>BOGĂȚAN ROBERT GEORGE, DAVID DARIA ALEXANDRA, COLEGIUL ECONOMIC „DIONISIE POP MARȚIAN” ALBA IULIA</i>	68
PROIECT NAȚIONAL „ARC PESTE TIMP – BICENTENARUL NAȘTERII LUI AVRAM IANCU”: SECȚIUNEA „CONCURS PENTRU ELEVII DE GIMNAZIU”	73
<i>DRAGOTĂ PAUL, ȘCOLA GIMNAZIALĂ „AVRAM IANCU” BISTRIȚA – AVRAM IANCU</i>	73
<i>GHEJU DIANA, ȘCOLA GIMNAZIALĂ „AVRAM IANCU” BISTRIȚA – GENERAȚIA PAȘOPTISTĂ</i>	73
<i>SIMION CEZAR MIAHAI, CENTRUL JUDEȚEAN DE EXCELENȚĂ ALBA – BUSTUL LUI AVRAM IANCU LA ALBA IULIA</i>	74
<i>PIENAR BIANCA ALEXANDRA, COLEGIUL TEHNIC „APULUM” ALBA IULIA – AVRAM IANCU PE CÂMPIA LIBERTĂȚII</i>	74
<i>POPA ANTONIA IOANA, COLEGIUL TEHNIC „APULUM” ALBA IULIA – AVRAM IANCU ÎN FRUNTEA MOȘILOR</i>	75
<i>SOPA NATALIA IRINA, COLEGIUL TEHNIC „APULUM” ALBA IULIA – CRĂIȘORUL MOȘILOR</i>	75
<i>GHEORGHIOIU ANDREEA, COLEGIUL NAȚIONAL „LUCIAN BLAGA” SEBEȘ – AVRAM IANCU-PORTRET</i>	76
<i>LECHINȚAN MAIA, COLEGIUL NAȚIONAL „LUCIAN BLAGA” SEBEȘ – AVRAM IANCU – PORTRET</i>	76
<i>STĂNILĂ ELENA, COLEGIUL NAȚIONAL „LUCIAN BLAGA” SEBEȘ – COSTACHE NEGRI - PORTRET</i>	77
<i>NENCIU RALUCA IOANA, CENTRUL JUDEȚEAN DE EXCELENȚĂ DÂMBOVIȚA – AVRAM IANCU -EROUL APUSENILOR</i>	77
<i>BERA RAREȘ, ȘCOALA GIMNAZIALĂ PĂUCA – AVRAM IANCU</i>	78
<i>BULEA VASILE, ȘCOALA GIMNAZIALĂ PĂUCA – VASILE ALECSANDRI</i>	78

<i>MUREȘAN ALEXANDRU, ȘCOALA GIMNAZIALĂ PĂUCA – AVRAM IANCU</i>	79
<i>POPA MARIUS, ȘCOALA GIMNAZIALĂ PĂUCA – VASILE ALECSANDRI</i>	79
<i>ANTONESCU ANDREI, ȘCOALA GIMNAZIALĂ „I.L. CARAGIALE” SIBIU – AVRAM IANCU – PORTRET PRIN OCHI DE COPIL</i>	80
<i>BOZOVICI ILINCA, ȘCOALA GIMNAZIALĂ „I.L. CARAGIALE” SIBIU – MIHAIL KOGĂLNICEANU – PERSONALITATE PAȘOPTISTĂ</i>	80
<i>FRĂȚILĂ VLAD, ȘCOALA GIMNAZIALĂ „I.L. CARAGIALE” SIBIU – COCOSTÂRC ÎNTR-UN PICIOR – BLAZONUL MITROPOLITULUI ȘAGUNA</i>	81
<i>GHIMA IOANA DELIA, ȘCOALA GIMNAZIALĂ „I.L. CARAGIALE” SIBIU – SIMION BĂRNUȚIU LA SIBIU</i>	81
<i>RAMONTI ALEXANDRU, ȘCOALA GIMNAZIALĂ „I.L. CARAGIALE” SIBIU – AVRAM IANCU – EROUL DIN TRANSILVANIA</i>	82
<i>ROȘU EVA ELENA, ȘCOALA GIMNAZIALĂ „I.L. CARAGIALE” SIBIU – AVRAM IANCU – „CRAIUL MUNȚILOR”</i>	82
CONCURSUL „FASCINAȚIA SPORTULUI – SPORTUL ȘI STILUL DE VIAȚĂ SĂNĂTOS”	
SECȚIUNEA CADRE DIDACTICE	83
<i>ROLUL PREGĂTIRII FIZICE, PROF. CONȚESCU CORINA, LICEUL TEHNOLOGIC „CLISURA DUNĂRII” MOLDOVA NOUĂ</i>	83
CONCURSUL „FASCINAȚIA SPORTULUI – SPORTUL ȘI STILUL DE VIAȚĂ SĂNĂTOS”	
SECȚIUNEA ELEVI	86
<i>ALIMENTAȚIA ȘI SPORTUL ÎN RÂNDUL ADOLESCENȚILOR, BALA ALEXANDRA, HARAGÎȘ ANDREI, COLEGIUL NAȚIONAL „GHEORGHE ȘINCAI” CLUJ NAPOCA</i>	86
<i>ALIMENTAȚIA ȘI REGIMUL DE VIAȚĂ AL SPORTIVULUI, ȘTEFAN BOGDAN, INEL ANA, CENTUL JDEȚEAN DE EXCELENȚĂ ALBA</i>	89
<i>IMPORTANȚA CRUCIALĂ A ALIMENTAȚIEI SĂNĂTOASE: O CALE CĂTRE BUNĂSTARE, MĂRGINEAN ALEXANDRU IOAN, MUNTEAN IOAN DANIEL, COLEGIUL ECONOMIC „DIONISIE POP MARȚIAN” ALBA IULIA</i>	92
<i>SPORT ȘI ALIMENTAȚIE SĂNĂTOASĂ PENTRU O VIAȚĂ ÎNDELUNGATĂ, PĂLĂMARIU DARIA, BURA ANDREI, COLEGIUL NAȚIONAL „HOREA, CLOȘCA ȘI CRIȘAN” ALBA IULIA</i>	94
<i>STILUL DE VIAȚĂ SĂNĂTOS – NE MIȘCĂM ȘI NE ALIMENTĂM CORECT CA SĂ FIM SĂNĂTOȘI, RADA BRIANA, VLAD ALEXANDRA, LICEUL CU PROGRAM SPORTIV ALBA IULIA</i>	97
<i>O VIAȚĂ SĂNĂTOASĂ CU SPORT, BUMB NICOLAS DIMITRIE, MILAȘCON DAVID, COLEGIUL AGRICOL „TRAIAN SĂVULESCU” TÂRGU MUREȘ</i>	100

STILUL DE VIAȚĂ SĂNĂTOS, *EROPCISCHI ANDREEA MARIA, MOLDOVAN LAVINIA*
COLEGIUL AGRICOL „TRAIAN SĂVULESCU” TÂRGU MUREȘ 103

SPORTUL ȘI STILUL DE VIAȚĂ, *HARCSAS OLIVIA, SECHEREȘ DANIELA, COLEGIUL*
AGRICOL „TRAIAN SĂVULESCU” TÂRGU MUREȘ 105